

ETELÄ-SAVON 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSESTA SAATU PALAUTE JA MAAKUNTALIITON VASTINE

Sisältö

JOHDANTO	2	Museovirasto	26
LAUSUNNOT	3	Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue.....	28
Kunnat	3	Naapuriliitot.....	32
Enonkosken kunta.....	3	Etelä-Karjalan liitto	32
Heinäveden kunta	3	Keski-Suomen liitto	32
Hirvensalmen kunta	3	Kymenlaakson liitto	33
Joroisten kunta	4	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	33
Juvan kunta.....	7	Pohjois-Savon liitto	34
Mikkelin kaupunki	9	Päijät-Hämeen liitto	35
Mäntyharjun kunta	11	Muut lausunnonantajat	35
Pieksämäen kaupunki	11	Bioenergia ry.....	35
Puumalan kunta	12	Järvi-Suomen Energia Oy	37
Rantasalmen kunta	12	Kyyveden kalastusalue.....	37
Sulkavan kunta	13	Fingrid Oyj	38
Ministeriöt.....	13	Metsäteollisuus ry	38
Ympäristöministeriö.....	13	MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja.....	39
Sosiaali- ja terveysministeriö	17	Suomen metsästäjäliiton Suur-Savon piiri ry	44
Liikenne- ja viestintäministeriö.....	19	VAPO oy	44
Puolustusministeriö	19	MYÖHÄSSÄ SAAPUNEET LAUSUNNOT	46
Viranomaiset.....	20	Etelä-Savon kauppakamari.....	46
Suomen metsäkeskus, Kaakkoinen palvelualue	20	Savonlinnan kaupunki.....	47
Etelä-Savon pelastuslaitos	22	Etelä-Savon ELY-keskus	50
Liikennevirasto	22	Suomen ampumahiihtoliitto	52
GTK	24	Kangasniemen kunta	53
Itä-Suomen aluehallintovirasto.....	24	Työ- ja elinkeinoministeriö	53
Metsähallitus.....	25		

JOHDANTO

Etelä-Savon maakuntahallitus päätti kokouksessaan 16. toukokuuta 2016 pyytää Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta lausunnot maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:n mukaisesti. Lausunnonaika oli 12.8.2016 saakka.

Lausuntoja pyydettiin seuraavilta tahoilta: maakunnan kunnat, ministeriöt, valtion viranomaiset (1. Logistiikkarykmentin esikunta, Etelä-Savon ELY-keskus, Etelä-Savon metsäkeskus, Etelä-Savon pelastuslaitos, GTK, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Liikennevirasto, Metsähallitus, Museovirasto, Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes), Etelä-Savoon rajautuvat maakuntien liitot sekä muilta intressitahoilta (Savonlinnan maakuntamuseo, Bioenergia ry, ESE-konserni oy, Etelä-Savon kauppakamari, Etelä-Savon Lintuharrastajat Oriolus ry, Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri, Etelä-Savon rakennusperintöyhdistys, Fingrid Oyj, Järvi-Suomen kylät ry, Metsäteollisuus ry, MHY Etelä-Savo, Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy, MTK Etelä-Savo, ProAgrid Etelä-Savo, Savon Voima Verkko Oy, Savonlinnan yrityspalvelut oy, Suomen ampumahiihtoliitto, Suomen ampumaurheiluliitto ry:n Kaakkois-Suomen piiri, Suomen metsästysliiton Suur-Savon piiri ry, Suomen riistakeskuksen Etelä-Savon aluetoimisto, Suur-Savon Reserviläispiiri ry, Suur-Savon reserviupseeri piiri ry, Suur-Savon sähkö Oy, Tornator oyj, UPM-Kymmene oyj, VAPO oy, Kyyveden kalastusalue ja Puulan kalastusalue). Määräajassa saapui 37 lausuntoa. Lisäksi myöhässä saapui 6 lausuntoa.

Lausuntoja käsiteltiin kaavan yva-ryhmässä ja seurantaryhmässä sekä lakisääteisessä viranomaisneuvottelussa. Lausuntojen ja käytyjen neuvottelujen perusteella kaavaa täydennetään jäljempänä olevin perusteluina seuraavasti:

- täydennetään kehittämisperiaatemarkintöjen väylien suunnittelusuositusta maininnalla TEN-T verkosta ja eri liikennemuotojen kehittämisestä.
- lisätään Joroisten Varkauden lentokentälle uutena elinkeinoelämän kehittämisperiaatemarkintä
- korjataan Juvan osalta muun erikoiskaupan seudullisesti merkittävien suuryksiköiden kokoraja 5000 k-m²:ksi
- muutetaan Heinäveden Suurisärkän pohjavesialueen luokitus II –luokasta I-luokkaan kohdeluettelossa
- täsmennetään Mikkelin Haukivuorella sijaitsevan Keronsalon V-alueen rajausta
- poistetaan vanhentuneet Hirvensalmen Etuniemen ja Suonsalmen retkisatamamerkinnot
- päivitetään VT 5:n toteutuneiden eritasoliittymien merkinnät ajantasalle
- lisätään ge-merkintöjen suunnittelumääräyksiin: "Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön."
- muutetaan Mikkelin Aveasuo-Itäsuon merkintä tu1-merkinnäksi ja annetaan sille ja Emostensuolle yhteinen määräys: "Alueiden tuotantokäyttö on vaiheistettava ja suunniteltava siten, että alueet eivät ole yhtä aikaa tuotantokäytössä."
- muutetaan Pieksämäen Eskonojansuo tu1 11.343 ja Mikkelin Kivikankaanalussuo tu1 8. 369 suunnittelumääräys muotoon: "Alue voidaan ottaa tuotantokäyttöön korvaamaan samalta 3. vaiheen valuma-alueelta käytöstä poistunutta tuotantoaluetta."
- täydennetään tu- ja tu1-merkinnän suunnittelumääräys kulttuuriarvojen huomioinnilla
- täydennetään voimajohtokäytävälle suunnittelusuositus: "Uutta voimalinjaa johtokäytävään suunniteltaessa tulisi johtokäytävän laajenemisen minimoimiseksi uudet voimajohtot pyrkiä sijoittamaan samoihin pylväisiin käytävässä sijaitsevien voimajohtojen kanssa."
- täsmennetään melumerkinnän me merkinnän kuvausta ja lisätään määräykseen viittaus terveydensuojelulain vaatimukseen
- kumotaan Rantasalmen kirkonkylän ma-kohde Leipomon merkintä
- täydennetään museoviranomainen-termi sm-merkinnän määräykseen
- täsmennetään Metsähallituksen soidensuojelualueiden pinta-aloja kohdeluetteloon
- täydennetään Visulahti-Savonlinna-ohjeellisen voimajohdon sekä turvetuotannon liikennevaikutusten vaikutusarviointia kaavaselostuksessa sekä tehdään havaittuja teknisuonteisia korjauksia ja täydennyksiä kaava-asiakirjoihin.

LAUSUNNOT	VASTINE
Kunnat	
<p><i>Enonkosken kunta</i></p> <p>Enonkosken kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaava ehdotukseen Etelä-Savon maakuntaliitolle.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Heinäveden kunta</i></p> <p>Heinäveden kunnanhallitus lausunnossaan toteaa, että kohdeluettelon ehdotus sivulla 17 Suurisärkän pohjavesi on oltava luokka I.</p>	<p>Muutetaan Suurisärkän pohjavesialueen luokka II –luokasta I-luokkaan kohdeluettelossa.</p>
<p><i>Hirvensalmen kunta</i></p> <p>Hirvensalmen kunnanhallitus antaa 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta lausuntonaan seuraavaa:</p> <p>Savonradan (oikorata) varaus poistetaan 5-tien liikennekäytävästä, koska se rajoittaa liikaa alueen elinkeinopoliittista hyödyntämistä. Maakunnan kannalta on perustellumpaa, että nykyistä Savonrataa kehitetään nykyiselle paikalle. Jolloin nykyistä rataverkkoa pystyttäisiin hyödyntämään ja aiheutettaisiin ympäristölle vähemmän kuormitusta.</p> <p>Maakuntakaavaan on lisätty uusia kohteita mm. arvokkaiden geologisten muodostelmien, sekä maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden listoille. Kunnanhallitus kiinnittää huomiota siihen, ettei maakuntakaavaa valmisteltaessa ja uusia kohteita kaavaan otettaessa ole oltu alueiden maanomistajiin yhteydessä. Maanomistajien kuuleminen vasta lausuntokierroksen ja viranomaisneuvottelujen jälkeen on liian myöhäistä ja edustaa huonoa hallintotapaa. Useamman kohteen laajuus ja vaikuttavuus on vähäistä ja sen vuoksi kohteiden ottaminen maakuntakaavaan tarpeetonta. Mm. Ranta-Mikkolan (MYp 3.952) metsälaitumen merkitseminen maakuntakaavaan on tarpeetonta, koska metsälaitumen säilyminen on kiinni laidunnettavista eläimistä. Merkintä tulee poistaa.</p>	<p>Maakuntaliitto on edunvalvonnassaan korostanut nykyisen Savonradan kehittämistä sekä puoltanut tulevaisuuden Helsinki-Pietari yhteyden osalta toteuttamista Kouvolan kautta. Tämä tarkoittaisi käytännössä uuden ratayhteyden toteuttamista Porvoo-Kouvola vaihtoehdon mukaisesti sekä Lahti-Mikkeli oikoradasta luopumista. Valtakunnan tasolla ei ole kuitenkaan tehty päätöksiä tulevaisuuden Helsinki-Pietari yhteyden toteuttamistavasta, minkä vuoksi Lahti-Mikkeli oikoratavarauksesta luopumista ei ole tarkoituksen mukaista tarkastella tässä vaihemaakuntakaavassa. Ei muutosta kaavaan.</p> <p>Maakuntakaavan kuulemisesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Kaava on ollut nähtävillä osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaiheessa sekä luonnosvaiheessa. Kaavaehdotus tulee nähtäville lokakuussa. Maakuntakaavassa on esitetty valtakunnallisten inventointien kohteet (arvokkaat geologiset muodostumat ja perinnebiotoopit). Arvokkaista geologisista kohteista on maakuntakaavan tarkkuustaso huomioon ottaen esitetty vain valtakunnallisesti arvokkaat kohteet alueen ominaispiirteitä osoittavalla katkoviivamerkinällä. Perinnebiotoopeista on esitetty myös maakunnallisesti arvokkaat kohteet. Valtakunnallisista inventoinneista on aikoinaan tiedotettu ja kuultu ympäristöministeriön toimesta. Perinnebiotooppien päivitysinventointi on tehty Etelä-Savon Ely-keskuksen toimesta ja siinä yhteydessä on oltu yhteydessä maanomistajiin. Ranta-Mikkolan maanomistaja on 2015 uusinnut ympäristösopimuksensa (entinen erityistuki) alueelle ja saa siitä nykyisin korotettua tukea juuri siksi, että se on kuuluu vähintään maakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin. Niemi on laidunnettu ainakin 1950 luvulta lähtien ja laidunnus jatkuu edelleen. Ei muu-</p>

<p>Lisäksi kaavasta tulee poistaa rantautumispaikka merkinnät Etuniemi V1 3.63 ja Suonsalmi V1 3.64 koska alueilla ei ole enää rantautumispaikkoja eikä niiden rakenteita.</p> <p>Muilta osin kunnalla ei ole maakuntakaavaan huomauttamista.</p>	<p>tosta. Poistetaan vanhentuneet Etuniemen ja Suonsalmen retkisatamamerkinnot kaavasta.</p>
<p><i>Joroisten kunta</i></p> <p>Joroisten kunta antaa Etelä-Savon maakuntaliitolle 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta seuraavan lausunnon: Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka kattaa usean kunnan alueen. Siinä esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Joroisten kunnan alueella 2. vaihemaakuntakaavaehdotus ei tuo merkittäviä uusia aluevarauksia tai kohteita eikä sen myötä myöskään poistu merkittäviä voimassaolevassa maakuntakaavassa olevia aluevarauksia tai kohteita. On kuitenkin muutamia seikkoja, jotka vahvistettavassa 2. vaihemaakuntakaavassa tulisi Joroisten kunnan osalta ottaa huomioon: Kaavaselostus 2.2.2, Elinkeinorakenteet: ”Maakuntakaavaratkaisun lähtökohtana on Etelä-Savon taajamien keskustojen aseman turvaaminen kaupallisina ykkösalueina sekä nykyisten ja tehdyissä suunnitelmissa jo tunnistettujen keskustojen ulkopuolisten kaupan alueiden kehittämisen tukeminen. Maakuntakaavan kaupan ratkaisujen pohjaksi on laadittu Etelä-Savon palveluverkkoselvitys. Selvityksessä on käyty läpi maakunnan kaupan palvelurakenne, ostovoimaennusteet ja vähittäiskaupan pinta-alarave, kaupan palveluverkon kehittämisen vaihtoehdot sekä kokonaisuutena kaupan sijainti ja mitoitus. Keskusta-alue osoitetaan maakunta- ja yleiskaavoissa keskustatoimintojen aluekaavamerkinnällä (Joroisissa merkintä ca). Keskustatoimintojen alueella ja alakeskuksella ymmärretään keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen aluetta, joka muodostaa todellisen toiminnallisen keskusta-alueen. Vähittäiskaupan suuryksiköitä (km) esitetään 7 kappaletta. Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan alue, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle. Pääsääntöisesti kohteet ovat taajama-alueilla jo olemassa olevia kaupan alueita, joille suuntautuva lisärakentaminen tulee olemaan tilaa vaativaa tai muutoin keskustaan soveltumatonta kauppa.” 2. vaihemaakuntakaavassa esitetään Joroisten (merkintä ca) seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan koon alarajaksi 4000 m² ja suuryksiköiden yhteenlasketuksi enimmäiskerrosalaksi 7000 m². Joroisten alueella ei ole kaavamerkintää km. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan vähittäiskaupan suuryksikköjen ensisijainen sijaintipaikka on keskusta-alue, ellei muu sijainti kaupan laatu huomioon ottaen ole perusteltu (MRL 71 c §). Kaupan laadulla tarkoitetaan kaupan eri toimialoja (päivittäistavarakauppa, paljon tilaa vaativan tavarain erikoiskauppa ja</p>	

muu erikoiskauppa). Vähittäiskaupan suuryksikköjen sijoittumisessa keskusta-alueiden ulkopuolelle on huomioitava erityiset sisältövaatimukset (ei mm. saa haitata keskusta-alueiden palveluja merkittävästi) ja kestävän kehityksen periaatte.

Osa kaupan toimialoista on laadultaan sellaisia, että ne voivat perustellusta syystä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle. Nämä toimialat eivät tyypillisesti kilpaile (esim. huonekalu- ja rautakauppa) keskusta-alueelle sijoituvan kaupan kanssa ja niiden sijoittaminen keskusta-alueelle voi toiminnan luonteen ja ison tonttitilan tarpeen vuoksi olla vaikeaa. Myös toimialan tyypillinen asiointitiheys ja sitä kautta liikenteen määrä vaikuttaa arvioon.

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön sijoittaminen maakuntakaavan keskustatoiminnoille tarkoitetun alueen ulkopuolelle edellyttää, että vähittäiskaupan suuryksikön sijoituspaikaksi tarkoitettu alue on maakuntakaavassa erityisesti osoitettu tähän tarkoitukseen. (MRL 71 c §).

Vähittäiskaupan suuryksikköä ei saa sijoittaa maakunta- tai yleiskaavan keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle, ellei alue ole asemakaavassa erityisesti osoitettu vähittäiskaupan suuryksikön sijoittamisen mahdollistavalla KM-merkinnällä (MRL 71 d §).

Keskusta-alueella tarkoitetaan maakunnan, kunnan tai sen osan toiminnallista keskusta, jolla sijaitsee vähittäiskaupan palvelujen lisäksi myös muita keskustahakuisia palveluja, asuntoja ja työpaikkoja ja johon on hyvät liikenneyhteydet ympäröiviltä asuinalueilta eri liikennemuodoilla.

Joroisten kunta katsoo, että Joroisten keskustan ca-merkinnän vähittäiskaupan suuryksikkömerkintöineen ja rakennusoikeuksineen voidaan katsoa olevan riittäviä ainakin maakuntakaavan ajatellun suunnittelujakson (10-30 vuoden) puitteissa tarkasteltuna.

Joroisten kunnassa sijaitseva Varkauden lentoaseman toiminta on ajettu alas eikä se enää olekaan toimiva lentoasema, vaan valvoton lentopaikka. Alue on 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa merkitty edelleen toimivana lentoasemana (LL 4.260), kuten onkin toivottavaa. Lentoasema sijaitsee Joroisten keskustajaman välittömässä läheisyydessä VT 5:n ja Saimaan vesistöön kuuluvan Joroisselän välissä. Alueella ei ole yksityiskohtaista kaavaa lukuun ottamatta VT 5:n risteysaluetta sekä Lentoasemantien varren teollisuusalueen asemakaavaa. Alueen laajuus (yli 100 ha), erittäin hyvät liikenneyhteydet sekä Saimaan läheisyys mahdollistavat alueen kehittämiseksi monia erilaisia vaihtoehtoja.

Joroisten kunta katsoo, että 2. vaihemaakuntakaavaan tulee lisätä nykyisen lentoaseman alueelle siihen liittyvine Lentoasemantien asemakaava-alueineen kehittämisperiaatemerkinä (muu kuin km), joka mahdollistaa yritystoiminnan, kuten esim. lentotoimintaan tukeutuvan matkailun ja kaupan kehittämisen alueella. Seudulle uutena matkailun kehittämiskeinona voi olla esim. kaupallisuuteen painottuva matkailu. Lentoaseman alueen kehittäminen tukee siten myös Saimaan alueen matkailun kansainvälistymistä. Mikäli uuteen kehittämisperiaatemerkinään sisällytetään määräyksiä rakennusoikeudesta, tulee sen olla riittävän suuri suhteessa alueen laajuuteen.

Finavia oy:n lopetettua Varkauden lentoaseman lentoasematoiminnan ylläpidon vuoden 2015 lopussa, on lentoasema tällä hetkellä valvoton lentopaikka. Entisen lentoaseman rakenteet ovat käyttökelpoisia ja niihin tukeutuen on mahdollista kehittää yritystoimintaa alueella. Lentopaikan tulevaisuus on tällä hetkellä epävarmaa ja tämän vuoksi kunnan esittämä kehittämisperiaatemerkinä puoltaa paikkansa. **Lisätään merkintä kaavaan.**

Kaavaselostus 2.5.2, Erityisalueet:

"Varalaskupaikan suoja-alueella pyritään turvaamaan varalaskupaikan tulevaa käyttöä siten, ettei tälle suoja-alueelle kohdenneta suunnittelemattomasti varalaskupaikan käyttöä häiritsevää toimintaa. Varalaskupaikkojen suojavyöhykkeen säde on 12 km."

"Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon lentoliikenteen varalaskupaikasta johtuvat maankäytön rajoitukset. Alueelle sijoittuvista rakennushankkeista, joissa rakennuksen tai rakenteen korkeus on suurempi kuin 30 metriä, on pyydetty puolustusvoimien lausunto sekä ilmailulain mukainen lausunto Trafilita."

Joroisten varalaskupaikan ympärille on 2. vaihemaakuntakaavaehdotukseen piirretty suojavyöhyke, jonka säde on 12 km.

Joroisten kunta katsoo, että Joroisten keskustaajaman ja sen läheisyydessä sijaitsevat toiminnot tulee asettaa etusijalle maakuntakaavan ao. määräyksissä.

Lisäksi Joroisten kunta katsoo, että nykyinen Joroisissa sijaitsevat valtatie 5:n varalaskupaikka sekä Finavian Varkauden lentokenttäalue turvaavat valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet riittävässä laajuudessa Joroisten alueella.

Tämän johdosta Joroisten kunta esittää, että Joroisten varalaskupaikan suunnittelumääräystä muutetaan lukemaan siten, että:

"Joroisten varalaskupaikan käytössä ja lentoliikenteen suunnittelussa tulee ottaa huomioon erityisesti keskustaajama-alueella ja sen läheisyydessä sijaitsevat toiminnot. Puolustusvoimien tulee järjestää toimintansa varalaskupaikalla sekä suojavyöhykkeellä siten, ettei siitä koidu tarpeetonta haittaa alueen toiminnoille eikä niiden kehittämislle."

Kaavaselostus 2.6.1, Turvetuotanto:

"Maakuntahallitus ja -valtuusto linjasivat, että maakuntakaavassa osoitetaan uusia potentiaalisia turvetuotantoalueita vain maakunnan omaa tarvetta varten siten, että vesistöjen laadun säilyminen on etusijalla."

Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmissa vuosiksi 2016–2021 luvussa 12.2.4. Pintavesien ekologinen tila Etelä-Savossa todetaan, että lähes kaikki suurimmat reittivedet ja Saimaan osa-altaat ovat vähintään hyvässä tilassa. Merkittävimmät muutokset ovat Joroisten seudun vesissä, joissa tyydyttävän tilan osuus on pinta-alallisesti kasvanut (mm. Haapaselkä sekä Sysmäjärvi). Esimerkiksi Sysmäjärven ja Saimaan vesistöön kuuluvan Haapaselän ekologinen tila oli vielä vuonna 2008 hyvä, kun se vuoden 2013 tarkastelussa oli muuttunut tyydyttäväksi. Myös Joroiselän ekologinen tila on tyydyttävällä tasolla. Kaikkien näiden vesistöjen valuma-alueella sijaitsee toiminnassa olevia turvetuotantoalueita.

Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmissa vuosiksi 2016–2021 yleisissä tavoitteissa linjataan, että vesienhoidon ympäristötavoitteena on estää vesien tilan heikkeneminen ja saavuttaa hyvä tila vuoteen 2015 mennessä. Joroisten kunnan alueella sijaitsevat vesistöt ovat pääosin keskisyvydeltään hyvin matalia, jolloin pienetkin ravinnekuormien lisääntymiset vaikuttavat vesistöjen tilaan heikentävästi.

Maakuntaliiton näkemyksen mukaan puolustusvoimien toimintojen vuoksi osoitettu ulompi suojavyöhyke (svl2) ei merkittävästi haittaa Joroisten maankäyttöä ja rakentamista. Sisemmän suojavyöhyke (svl) osalta on maakuntaliiton ja puolustusvoimain välisen yhteydenpidon seurauksena sijoitettu puolustusvoimain alkuperäistä esitystä etäämmäs taajama-alueesta siten, ettei myöskään sillä liiton näkemyksen mukaan ole merkittäviä taajaman kehittämistä haittaavia vaikutuksia. Ei muutosta kaavaan.

<p>Joroisten kunta katsoo, että hyvinkin toteutetuista vesiensuojelutoimenpiteistä huolimatta 2. vaihemaakuntakaavassa esitettyjen uusien turvetuotanto-alueiden avaaminen tulee lisäämään vesistöjen ravintokuormaa ja heikentää vesistöjen ekologista tilaa entisestään. Uusien alueiden avaamista tulee näin ollen välttää, jonka johdosta Joroisten kunta esittää, että 2. vaihemaakuntakaavasta poistetaan Joroisissa sijaitseviin vesistöihin vaikuttavat tai niiden valuma-alueille esitetyt uudet turvetuotantoalueet.</p> <p>Kohdeluettelo, 55 Rakennettu kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisemat: "Joroinen, a 4.1 Joroisten taajama, Asematie 2, ent. postitalo." Rakennuksen omistaja on hakenut kunnalta asemakaavamuutosta sekä lupaa entisen postitalon purkamiselle sen huonoon kuntoon perustuen. Omistajan mielestä rakennuksen korjaaminen olisi museoviraston korjausavustuskin huomioiden kohtuuttoman kallista. Rakennus rakennettu aivan maantien viereen, joten tien korotuksen jälkeen pintavedet ovat päässeet rakennuksen alle aiheuttaen suuria lahovaurioita. Joroisten kunnan rakennusvalvonta on antanut omistajalle korjausmääräyksen.</p> <p>Joroisten kunta katsoo, että rakennuksen huono kunto aiheuttaa taajamaku- van rumentumista eikä rakennuksen korjaaminen edes tyydyttävään kuntoon ole todennäköisesti taloudellisesti mahdollista. Tämän vuoksi Joroisten kunta esittää em. kohteen poistamista kokonaan 2. vaihemaakuntakaavasta.</p> <p>"Joroinen, a 4.1 Joroisten taajama, Vanhainkodin vanha osa." Joroisten kunnan vanhainkoti on jäänyt pois käytöstä n. 15 v. sitten. Rakennusta vuokrattiin vähäisessä määrin tämän jälkeen yritystoimintaan, mutta tällä hetkellä koko rakennus on tyhjiällä ja kylmillään. Rakennus on tällä hetkellä suojeltu asemakaavalla, mutta Joroisten kunnan pyrkimyksenä ei pitkällä tähtäimellä ole rakennuksen säilyttäminen. Rakennuksen kunto on heikko eikä sen korjaaminen olisi taloudellisesti järkevää.</p> <p>Joroisten kunta katsoo, että rakennuksen huono kunto aiheuttaa taajamaku- van rumentumista eikä rakennuksen korjaaminen edes tyydyttävään kuntoon ole todennäköisesti taloudellisesti mahdollista. Tämän vuoksi Joroisten kunta esittää em. kohteen poistamista kokonaan 2. vaihemaakuntakaavasta.</p>	<p>2. vaihemaakuntakaavassa ei esitetä Joroisten kuntaan uusia turvetuotantoalueita. Vahvistetussa kaavassa olevat Joroisten kunnassa sijaitsevat turvetuotantoalueet ovat kaikki toiminnassa olevia turvetuotantoalueita.</p> <p>Ei muutosta.</p> <p>Sekä Asematie 2 että vanhainkoti edustavat Joroisten kirkonkylän vanhinta rakennuskantaa, jota on erittäin vähän jäljellä. Kohteet ovat myös suojeltu asemakaavalla vuonna 2014. Maakuntakaavaa ei ole syytä muuttaa kohteiden osalta, joiden arvot ovat vasta asemakaavaprosessissa todettu. Rakennusten arvot eivät ole oleellisesti muuttuneet.</p> <p>Ei muutosta</p>
<p><i>Juvan kunta</i></p> <p>ma 5.559 Vuorenmaan kylämaiseman alueen rajausta ei pidä muuttaa/pienentää. Juvan kunta on Nevajärven yleis- ja kyläyleiskaavaan merkinnyt jo ELY -keskuksen sekä maakuntamuseon sekä museoviraston vaatimuksesta Vuorenmaan kylämaiseman valtakunnallisesti arvokkaana maisema-alueena maV.</p> <p>Juvan kunta vastustaa edelleen ge2 5.505, 5.506, 5.507 ja 5.508 merkin- tää koska Juvan kunnan alueella on kunnan näkemyksen mukaan jo riittä-</p>	<p>Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet päivitettiin 2011-2013. Tällöin Vuorenmaan maakunnallisesti arvokas maisema-alue esitettiin valtakunnallisesti arvokkaaksi alueeksi uudella päivitetyllä rajauksella. Etelä-Savon maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ei päivitetä ennen kuin valtioneuvosto on tehnyt niistä lopullisen periaatepäätöksen. Vuorenmaan alue siis säilyy maakuntakaavassa vielä maakunnallisesti arvokkaana alueena. Kaikkien maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajaukset on kuitenkin päivitetty päivitysinventoinnin mukaisesti, myös Vuorenmaan. Aluerajaus ei pienene vaan suurenee hieman. Ei muutosta.</p>

västi merkitty alueita kunnan yleiskaavataseisiin voimassa oleviin kaavoihin geologisesti, yms. tavalla arvokkaita alueita ja maisemia ja kunnan maa-aineisten omavaraisuuden ja elinkeinon harjoittamisen turvaamisen johdosta uusien geologisesti arvokkaiden moreenialueiden merkitsemiseen ei voida suostua.

Lisäperusteluna Juvan kunta toimittaa uudelleen Juvan kunnanhallituksen 24.09.2007 antaman § 293 mukaisen lausunnon; joka silloin toimitettiin Suomen ympäristökeskukselle, ympäristöministeriölle sekä Etelä-Savon ympäristökeskukselle ja lausunto lähetettiin myös tiedoksi Etelä-Savon maakuntaliitolle; Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Etelä-Savossa ja Päijät-Hämeen itäosassa selvityksestä:

"Vaikka selvityksen kerrotaan olevan alustavan, niin Juvan kunta edellyttää, että mikäli tämä laadittu selvitys, josta nyt pyydetään lausuntoa johtaa jatkossa jonkinlaisiin alueiden käytön rajauksiin, joka rajoittaa tai ohjeistaa esim. kaavoitus-, rakennus- tai maa-aineslupaviranomaisia (aiheuttaa rajoituksia vaikkapa kiviainesten tai teollisuuskiviaineisten louhintaan), niin tämä kuulemistapa, jolla asiaa on nyt valmisteltu, on täysin riittämätön. Selvityksen mukaisten alueiden maanomistajia tulee lähestyä Suomen ympäristökeskuksen toimesta henkilökohtaisesti kirjeitse. Maanomistajat on saatettava näistä mahdollisista suojele-aikeista aidosti tietoisiksi, jotta Natura tai rantojensuojeluohjelman tapainen huono valmistelu ei enää pääsisi toistumaan maassamme.

Selvitystä tulee myös tarkentaa siten, että vahvistettuihin kaavoihin merkityt ja osoitetut rakennuspaikat tulee rajata selvityksien mukaisten alueiden ulkopuolelle kokonaan.

Juvan kunta edellyttää myös, että tämä nyt laadittu selvitys ei myöskään saa vaikuttaa taannehtivasti jo vahvistettujen tai vahvistettavana olevien kaavojen mukaisiin rakennuspaikkojen määriin tai rakennuspaikkojen käyttöön eikä myöskään jo myönnettyihin maa-aineslupiin tai niiden laajennuksiin."

Juvan kunta vastustaa edelleen ge1 merkintöjä 5.501, 5.502, 5.503, 5.506, 5.507 ja 5.508 koska Juvan kunnan alueella on kunnan näkemyksen mukaan jo riittävästi merkitty alueita kunnan yleiskaavataseisiin voimassa oleviin kaavoihin geologisesti, yms. tavalla arvokkaita alueista ja maisemia ja kunnan maa-aineisten omavaraisuuden ja elinkeinon harjoittamisen turvaamisen johdosta uusien geologisesti arvokkaiden alueiden merkitsemiseen ei voida suostua.

Lisäperusteluna Juvan kunta toimittaa uudelleen Juvan kunnanhallituksen 24.09.2007 antaman § 293 mukaisen lausunnon; joka silloin toimitettiin Suomen ympäristökeskukselle, ympäristöministeriölle sekä Etelä-Savon ympäristökeskukselle ja lausunto lähetettiin myös tiedoksi Etelä-Savon maakuntaliitolle; Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Etelä-Savossa ja Päijät-Hämeen itäosassa selvityksestä: "Vaikka selvityksen kerrotaan olevan alustavan, niin Juvan kunta edellyttää, että mikäli tämä laadittu selvitys,

Maakuntakaavaan on merkitty valtakunnallisesti arvokkaat kallio- ja moreenialueet valtakunnallisen inventoinnin mukaisesti. Merkintä on kuitenkin alueen erityisominaisuutta osoittava katkoviivamerkintä, ei suojelumerkintä. Alueille ei ole maakuntakaavassa annettu rakentamis- tai suojelumääräyksiä, jotka rajoittaisivat alueiden käyttöä. Rajaus on myös yleispiirteinen. **Lisätään ge, ge1, ge2 ja ge3 -alueiden suunnittelumääräykseen lause: Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.**

Alueilla myönnetään edelleenkin maa-aineslupa maa-aineslain perusteella kunnan toimesta. Merkinnällä ei ole vaikutusta olemassa oleviin kaavoihin, lupiin, maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai rakentamiseen. Maa-ainesten lupakäsittelyssä merkinnät ovat yksi harkintaperuste lupaa myönnettäessä. Nämä alueet on maa-aineslupaprosessissa otettava huomioon riippumatta siitä, ovatko ne maakuntakaavassa vai eivät. **Lisätään ge, ge1, ge2 ja ge3 -alueiden suunnittelumääräykseen lause: Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.**

kts. ed.

josta nyt pyydetään lausuntoa johtaa jatkossa jonkinlaisiin alueiden käytön rajoitukseen, joka rajoittaa tai ohjeistaa esim. kaavoitus-, rakennus- tai maanainelupaviranomaisia (aiheuttaa rajoituksia vaikkapa kiviainesten tai teollisuus- kiviaineisten louhintaan), niin tämä kuulemistapa, jolla asiaa on nyt valmisteltu, on täysin riittämätön. Selvityksen mukaisten alueiden maanomistajia tulee lähestyä Suomen ympäristökeskuksen toimesta henkilökohtaisesti kirjeitse. Maanomistajat on saatettava näistä mahdollisista suojeluaikeista aidosti tietoisiksi, jotta Natura tai rantojensuojeluohjelman tapainen huono valmistelu ei enää pääsisi toistumaan maassamme.

Selvitystä tulee myös tarkentaa siten, että vahvistettuihin kaavoihin merkityt ja osoitetut rakennuspaikat tulee rajata selvityksien mukaisten alueiden ulkopuolelle kokonaan.

Juvan kunta edellyttää myös, että tämä nyt laadittu selvitys ei myöskään saa vaikuttaa taannehtivasti jo vahvistettujen tai vahvistettavana olevien kaavojen mukaisiin rakennuspaikkojen määriin tai rakennuspaikkojen käyttöön eikä myöskään jo myönnettyihin maa-ainelupiin tai niiden laajennuksiin."

**Kohdekohtaisessa erityismääräyksessä merkintä: Vehmaa km 5.40 on kar-
tassa edelleen km 8.40.**

Liitteenä ote Juvan kunnanhallituksen 24.09.2007 kokouksen 17/2007 pöytäkirjasta päätöksestä § 293 Juvan kunnan lausunto Suomen ympäristökeskukselle, ympäristöministeriölle sekä Etelä-Savon ympäristökeskukselle Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Etelä-Savossa ja Päijät-Hämeen itäosassa selvityksestä.

Tämä lausunto toimitetaan Etelä-Savon maakuntaliittoon ennakkoon kirjamaan sähköpostina siten, että se on maakuntaliiton käytettävissä 12.8.2016 mennessä. Lopullinen virallinen Juvan kunnan lausunto toimitetaan virallisesti Etelä Savon maakuntaliittoon heti kun Juvan kunnanhallituksen 8.8.2016 kokouksen pöytäkirja on tarkastettu.

Korjataan km-merkinnän kohdenumero kaavakarttaan.

Mikkelin kaupunki

Mikkelin kaupunki on perehtynyt kaava-aineistoon ja esittää siitä lausuntonaan seuraavaa.

YLEISTÄ

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava käsittelee kattavasti keskusverkkoa, asu- mista ja elinkeinorakennetta, matkailua sekä virkistystä. Näiden lisäksi liikenne, tekninen huolto ja erityisalueet, luonto- ja kulttuuriympäristöt sekä luonnonva- rojen käyttö on tuotu kiitettävästi esille.

VÄHITTÄISKAUPAN SUURYKSIKKÖ

Kaupunki toteaa, että Maakuntakaavassa on käsitelty kaupan ja erityisesti vähittäiskaupan suuryksiköitä ja esitetty tarkistuksia yksiköiden koolle. Maakuntakaavassa vähittäiskaupan suuryksikön rajana on käytetty 2 000 kerrosneliometriä ja valmisteluaineistossa raja-arvo on nostettu 3 000 kerrosneliometriin. **Kaupunki haluaa tuoda esille Maankäyttö- ja rakennuslain muutosehdotuksen jonka 71 a § todetaan että vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan yli 4 000 kerrosneliometrin suuruista vähittäiskaupan myymälää. Maakuntakaavassa vähittäiskaupan suuryksikön raja-arvo tulisi olla sama kuin MRL muutosehdotuksessa.**

TURVETUTANTOALUEET

Valtioneuvosto valmistelelee energia- ja ilmastostrategiansa jonka johtoajatukse-
na on fossiilisten tuontipolttoaineiden korvaaminen kotimaisella bioenergialla. Kivihii-
len käytöstä on tarkoitus luopua energiantuotannossa vuoteen 2030
mennessä.

Kaupungin oma energiantuotantoyhtiö Etelä-Savon Energia ESE tarvitsee ener-
gian- ja lämmöntuotannossaan turvetta ja sen saatavuuden heikentyes-
sä/estyessä joudutaan turve korvaamaan kivihiihellä.

Valmisteluaineistossa on todettu, että turvetuotannon ohjaaminen tapahtuu
ympäristösuojelulain mukaisen lupamenettelyn avulla ja että kaava ei estä tuo-
tannon sijoittumista ns. valkoisilla alueilla, jos ympäristöluvan edellytykset
täyttyvät.

Etelä-Savon nykyisistä turvetuotantoalueista suurin osa poistuu tuotannosta
vuoteen 2035 mennessä ja on tarpeen tarkastella potentiaalisia (korvaavia)
turvetuotantoalueita maakuntakaavassa maakunnan omaa tarvetta varten siten,
että vesistöjen laadun säilyminen on etusijalla. Tätä varten maakuntakaavaan on
merkitty koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräysmääräys joka edellyttää
voimassa olevat pinta- ja pohjavesien hoidon toimenpideohjelmassa esitetyt
vesienhoidon tavoitteet saavutetaan ja että turpeen kokonaistuotanto on suun-
niteltava ja mitoitettava siten, että se ei vaikuta vesien tilaan heikentävästi. Maa-
kuntakaavan turvetuotannon alueet Mikkelin kohdalla sijaitsevat Haukivuorella.
Avesuo-Itäsuon omaa ympäristöluvan ja uutena kohteena on merkitty Emosten-
suo, jolta ympäristölupa puuttuu.

Kaupunginhallitus käsitteli turvetuotantoa kokouksessaan 4.7.2016 ja päätti,
että se puoltaa Haukivuoren Emostensuon turvetuotantoalueen toiminnanaloit-
tamislupaa Mikkelin kaukolämpöä tuottavan voimalaitoksen huoltovarmuuden
turvaamiseksi ja että samanaikaisesti luvan myöntämisen yhteydessä vaihtoeh-
toisen tuotantoalueen, Avesuon tuotantoalueen ympäristölupa tulee kumota.
**Kaupunki edellyttää että turvetuotannon haitalliset vaikutukset alueen
vesistöön ja valuma-alueeseen tulee eliminoida. Maakuntakaavasta tulee
poistaa Avesuo-Itäsuon turvetuotantoalue.**

MATKAILU JA VIRKISTYS

Kaupungin tavoitteena on turvata Mikkelin asema Suomen suosituimpana lo-
ma-asuntokuntana ja edistää matkailun ja virkistysmahdollisuuksien hyödyntä-

Kaavan laadinnassa on tiedostettu mahdollinen lakimuutos, mutta kaava joudutaan
valmistelemaan voimassaolevan lain mukaisesti. Lausunnolla juuri olleen lakiluon-
noksen sisältöä ole järkevää ottaa kaavan määräysten pohjaksi, sillä sen lopullinen
sisältö on vielä tässä vaiheessa epävarmaa.

Maakuntakaavassa Emostensuon on osoitettu turvetuotannon reservialueena (tu1).
Merkinnällä osoitetaan nykyisen turvetuotannon korvaavia turpeenottoon soveltuvia
alueita, joilla siis tuotanto voisi alkaa vasta kun nykyinen tuotanto ko. 3.jakovaiheen
valuma-alueella loppuu tai oleellisesti vähenee.

Muutetaan Avesuo-Itäsuon merkintä turvetuotannon reservialueeksi (tu1) ja an-
neetaan Emostensuota ja Avesuo-Itäsuota koskeva aluekohtainen suunnittelumääräys:
alueiden tuotantokäyttö on vaiheistettava ja suunniteltava siten, että alueet eivät ole
yhtä aikaa tuotantokäytössä.

<p>mistä Mikkelissä ja Etelä-Savossa. Valmisteluaineistossa on todettu, että Mikkelin Tornimäen lähiympäristö säilyy virkistysmatkailualueena ja että Kalevankankaan virkistysalueesta osa muuttuu luonnonsuojelualueeksi sekä Keronsalon virkistysalueeseen kuuluva Keronsaari muutetaan luonnonsuojelualueeksi. Muutokset tukevat kaupungin tavoitteita.</p> <p>LIIKENNE Maakuntakaavan uudet merkinnät mahdollistavat Mikkelin lentokentän laajentamisen ja kiitoradan pidentämisen joka on linjassa kaupungin lentokentän kehittämissuunnitelman kanssa.</p> <p>Valtatie 5 uusi linjaus välille Hietanen-Pitkäjärvi on soitettu valtatiemerkinällä ja vanha linjaus on merkitty yhdystieksi. Yleissuunnitelman mukainen uusi eritasoliittymä on merkitty Hietasen kohdalle.</p> <p>Valmisteluaineistossa todetaan, että Maakuntakaavan vahvistamisen yhteydessä seutukaavasta jätettiin voimaan Lahti-Mikkeli ohjeellinen oikoratavaraus. Oikoratavaraus on osoitettu kaavassa vaihtoehtoinen tai ohjeellinen päärata – merkinnällä. Lahti-Mikkeli oikoratavaraus on osa tulevaisuuden Helsinki-Pietari ratayhteyden kehittämistä ja oikoratavaraus on nyt voimassa maakuntakaavan oikeusvaikutuksin. Kaupunki painottaa, että nykyisen Savonradan linjaus ja sen kehittäminen kuten nopeuden ja liikennesuoritteiden nostamiset ovat ensisijaiset kehittämistarpeet.</p> <p>Muilta osin Mikkelin kaupungilla ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2. vaihe-maakuntakaavan luonnoksen valmisteluaineistosta.</p>	<p>Maakuntaliitto on edunvalvonnassaan korostanut nykyisen Savonradan kehittämistä sekä puoltanut tulevaisuuden Helsinki-Pietari yhteyden osalta toteuttamista Kouvolan kautta. Tämä tarkoittaisi käytännössä uuden ratayhteyden toteuttamista Porvoon-Kouvola vaihtoehdon mukaisesti sekä Lahti-Mikkeli oikoradasta luopumista. Valtakunnan tasolla ei ole kuitenkaan tehty päätöksiä tulevaisuuden Helsinki-Pietari yhteyden toteuttamistavasta, minkä vuoksi Lahti-Mikkeli oikoratavarauksesta luopumista ei ole tarkoituksen mukaista tarkastella tässä vaihemaakuntakaavassa. Ei muuta kaavaan.</p>
<p><i>Mäntyharjun kunta</i></p> <p>Kunnanhallitus toteaa, että Mäntyharjun kunnalla ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.</p>	
<p><i>Pieksämäen kaupunki</i></p> <p>Pieksämäen kaupungin tekninen lautakunta toteaa lausuntonaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvetuotantoon varatuista alueista esitämme poistamaan seuraavat aluevaraukset, ellei alueen ottotoimintaa pystytä vaiheistamaan nykyisten tai muiden esitettyjen ottoalueiden kanssa. Eskonojansuo, Pieni-Ahvenista kuormittaa myös samaan vesistöön johdettavan Vipusuon (69 ha) kuivatusvesien aiheuttamaa kuormitus. <p>Kahdeksaisiensuo e, vesistöaluetta kuormittaa hajakuormituksen lisäksi myös Virtasalmen jätevedenpuhdistamolta johdetut puhdistetut jätevedet. Turvetuotantoalueen ja puhdistamon yhteisvaikutus ylittää Länghelmjärven vastaanottokyvyn.</p>	<p>Eskonojansuo on osoitettu turvetuotannon reservialueena (tu1). Merkinnällä osoitetaan nykyisen turvetuotannon korvaavia turpeenottoon soveltuvia alueita, joilla tuotannon alkaminen on sidottu veden laadun turvaamiseen ja turvetuotannon vesistövaikutuksiin valuma-alueella.</p> <p>Vesistövaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon alueen nykyiset päästöt ja lisätty niihin mahdollisesti alueelle tulevan turvetuotannon vaikutus. Jätevedenpuhdistamon vaikutus on siis otettu huomioon.</p> <p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta. Maakuntakaavassa esitetään koko</p>

<p>Pahkasuo, esitetyt selvitykset ovat puutteelliset mm. vesien virtaam-suuntien osoittamisessa. Alueen vesistöissä on jokirapukantaa ja niitä on kunnostettu jalokaloille sopivaksi kestäväen kehityksen ja luontomatkailun hakkeessa. Alueen vesistön kuormituskapasiteetti on jo käytetty kahteen kertaan kun Lahnasuon turvetuotantoalueen valumavesien lisäksi Kalkkiköyhän turvetuotantoalueen vedet on ohjattu Iso-Naakkiman ohitse Niskajärveen. Turvetuotantoalueiden ja asutuksen välinen 500 m:n suojaetisyys mainitaan kaavaehdotuksen selostuksessa. Tämä etisyys tulee toteutua myös kaavakartalla osoitetuissa aluevarauksissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknisen huollon linjaukset, päävesijohto Pieksämäki – Valkeisenkangas merkintä kaavakartassa tulee olla ohjeellisenä. - Voimajohtolinjasta Niinimäki-Kauppila, on esitetty kaksi vaihtoehtoista linja-aluevarausta. Ehdotuksessa tulisi asia ratkaista ja esittää vain toinen vaihtoehtoista ohjeellisena varauksena. Ympäristövaikutusten arvioinnin selostus on valmistunut ja siinä todetaan linjavaihtoehto 2 edullisemmaksi ympäristön kannalta. - Laajamittaisella moreeniharjujen suojelulla lisätään maa-ainesten ottamista pohjavesialueilla, eikä näin ollen merkintä edesauta kestävä kehitystä. Kaavan selostuksen tekstissä todetaan, että maakuntakaavan ge-merkintä on pohjana, kun tutkitaan maa-aineslain mukaiset maisemalliset arvot. Selostuksen teksti ei noudata KHO:n päätöksen (KHO:2015:129) linjausta. 	<p>suokokonaisuus, alueelle on mahdollista sijoittaa turvetuotantoalue siten, että vähimmäisetäisyyskriteeri asutukseen täyttyy.</p> <p>Ei muutosta maakuntakaavaan.</p> <p>Merkintä on kaavaehdotuksessa tarkoitettu ohjeelliseksi, mutta piirtoteknisesti merkintä on tulostunut virheellisenä kaavakartalle. Muutetaan merkintä ohjeelliseksi.</p> <p>Niinimäen tuulipuistoon liittyvät merkinnät päivitetään sitä mukaan kun hankkeen voimainjaratkaisut selkiytyvät. Ei muutosta maakuntakaavaan.</p> <p>Maa-ainesluvat päätetään kunnan toimesta maa-aineslain mukaisesti. Erilaiset selvitykset, kuten valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostumien inventoinnit voidaan ottaa huomioon maa-aineslaissa tarkoitettussa lupa-harkinnassa. Näin todetaan myös KHO:n päätöksessä. Lisäksi päätöksessä todetaan, että maakuntakaava on MRL:n 32 §:n mukaisesti otettava huomioon viranomaispäätöksissä ja sen toteutumista on edistettävä. Jokainen maa-aineslupa harkitaan kuitenkin tapauskohtaisesti. Selvitysten ja maakuntakaavamerkintöjen arvo on siinä, että niissä esitetään alueita, joilla on todettu olevan maa-aineslain tarkoittamia erityisiä luonnon esiintymiä tai kaunis maisemakuva, rajaukset ovat kuitenkin yleispiirteisiä, joten kaava ei poista tapauskohtaista tarkastelua. Lisätään ge, ge1, ge2 ja ge3 -alueiden suunnittelumääräykseen lause: Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.</p>
<p><i>Puumalan kunta</i></p> <p>Puumalan kunnalla ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2.vaihemaaakuntakaavan kaavaehdotuksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Rantasalmen kunta</i></p> <p>Kunnanhallitus:</p> <p>Kunnanhallitus päättää esittää lausuntonaan että Etelä-Savon maakuntakaavasta tulisi poistaa ylläselostusosassa esitetyt kohteet:</p>	<p>Kylätien alue on osa Rantasalmen vanhaa hallinto- ja palvelukeskustaa. Kylätien ja Pappilantien varrelle sijoittuvat rakennukset edustavat kirkonkylän vanhinta rakennuskantaa 1800-luvun lopulta. Kaikki poistettavaksi esitetyt kohteet kuuluvat Kylä-</p>

<p>- Kylätie 52, entinen alakoulu (heikentää taajamakuva)</p> <p>- Leipomo (kohteella lainvoimainen purkulupa)</p> <p>- Kylätie 45, entinen paperikauppa (heikentää taajamakuva)</p> <p>Ympäristölautakunta:</p> <p>Juvan, Rantasalmen ja Sulkavan yhteisellä ympäristölautakunnalla ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</p>	<p>tien vanhaan rakennuskantaan. Alueen asemakaavassa ei ole otettu huomioon maakuntakaavan kulttuuriperintökohteita. Alueelle ollaan laatimassa yleiskaavaa. Taajaman kulttuuriympäristön ja maiseman arvot tulee selvittää taajamayleiskaavassa ja suojele toteuttaa asemakaavalla, joka on taajaman osalta vanhentunut. Kylätie 52 ja Kylätie 45 –kohteita ei poisteta maakuntakaavasta, kohteiden kulttuurihistorialliset arvot ovat tallella eikä v. 2015 yleiskaavaa varten tehdyn kulttuuriympäristöselvityksen perusteella voida todeta niiden heikentävän taajaman maisemakuva, vaan päinvastoin tuodaan esille rakennusten merkitys Rantasalmen taajaman historiassa.</p> <p>Purkuluvan jo saanut Leipomo poistetaan maakuntakaavasta.</p> <p>Merkitään ympäristölautakunnan lausunto tiedoksi.</p>
<p><i>Sulkavan kunta</i></p> <p><i>Juvan, Rantasalmen ja Sulkavan yhteisellä ympäristölautakunnalla ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</i></p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Ministeriöt</p>	
<p><i>Ympäristöministeriö</i></p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto on pyytänyt ympäristöministeriötä lausuntoa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta. Vaihemaakuntakaavalla täydennetään ja päivitetään Etelä-Savon voimassaolevaa maakuntakaavaa kaikkien maankäyttöteemojen osalta. Mikkeliin vuoden 2013 alussa liittyneen Suomeniemen alueella voimassa ollut Etelä-Karjalan maakunta-kaava kumotaan ja korvataan Etelä-Savon maakuntakaavan mukaisilla merkinnöillä.</p> <p>Ympäristöministeriön lausunnossa kaavaehdotusta on tarkasteltu valtakunnallisen alueiden-käyttötavoitteiden ja muiden ympäristöministeriön toimialaa koskevien merkitykseltään valtakunnallisten asioiden näkökulmasta.</p> <p>Alue- ja yhdyskuntarakenne sekä palvelurakenne</p> <p>Kauppa ja sen kehittämismahdollisuudet on eräs vaihemaakuntakaavassa käsitellyistä teemoista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että kaupunkiseuduilla on varmistettava palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko. Vähittäiskaupan liiketilan lisätarvetta on arvioitu kaavaratkaisun perusteena olevassa Etelä-Savon palveluverkkoselvityksessä. Selvityksessä on arvioitu, että laskennallinen lisäliiketilan tarve vuoteen 2035 mennessä on 512 000 kerrosneliometriä. Suomen ympäristökeskuksen kokoamien tietojen mukaan viimeisten 12 vuoden aikana Etelä-Savossa on rakennettu noin 86 000 kerrosneliometriä liiketilaa. Tämän tapahtuneen kehityksen perusteella</p>	

realistinen arvio uuden liiketilan tarpeesta vuoteen 2035 mennessä on todennäköisesti huomattavasti pienempi kuin mitä palveluverkkoselvityksessä on esitetty. **Maakuntakaavassa ei ole otettu kantaa tilanteeseen, jossa arvioitu kerrosala toteutuu vain osittain. Kaavassa ei ole esimerkiksi suunnittelumääräyksiä esitetty vähittäiskaupan suuryksiköiden toteuttamisen ajoitusta.**

Keskukset on luokiteltu vaihekaavassa kolmeen luokkaan: maakuntakeskus ja seutukeskukset, isot paikalliskeskukset ja pienet maaseututaajamat Mikkelin, Savonlinnan ja Pieksämäen keskustatoimintojen alueet on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa kohdemerkinnällä (c) eikä c-merkintään tai sitä koskevaan suunnittelumääräykseen ole esitetty vaihekaavassa muutoksia. Vaihekaavassa on osoitettu uutena paikalliskeskuksena (ca) Heinävesi voimassa olevassa maakuntakaavassa olevien kuuden paikalliskeskuksen lisäksi. Paikalliskeskuksen keskustatoimintojen alueen (ca) suunnittelumääräykseen on vaihekaavassa lisätty määräys, jonka mukaan alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Vaihekaavassa on osoitettu viisi uutta keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle sijoittuvaa vähittäiskaupan suuryksikköä (km) voimassa olevassa maakuntakaavassa olevien kahden vähittäiskaupan suuryksikön lisäksi. Vaihekaavassa km- ja ca -merkintöjä koskeviin suunnittelumääräyksiin on lisätty muun muassa merkintäkohtaiset vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlasketut enimmäiskerrosalat.

Maakuntakeskuksena toimivaan Mikkeliin on osoitettu kaksi keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle sijoittuvaa vähittäiskaupan suuryksikköä (Länsisilta ja Visulahti). Suunnittelumääräysten mukaan Länsisillan vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala alueella on 130 000 kerrosneliometriä. Länsisiltaa koskeva suunnittelumääräys ei sisällä kaupan laatua koskevia määräyksiä. Visulahden osalta yhteenlaskettu enimmäiskerrosala alueella on määräysten mukaan 55 000 kerrosneliometriä. Suunnittelumääräysten mukaan Visulahden alueelle ei saa sijoittaa keskusta-alueille soveltuvan erikoistavarakaupan yksiköitä. Visulahden seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan yksiköiden toteuttaminen tulee kytkeä ympäröivän yhdyskuntarakenteen kehittymiseen sekä valtatie 5 liikennejärjestelyjen toteuttamiseen.

Savonlinnaan on myös osoitettu kaksi keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle sijoittuvaa vähittäiskaupan suuryksikköä (Nojanmaaja Laitaatsilta). Suunnittelumääräysten mukaan Nojanmaan vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala alueella on 100 000 kerrosneliometriä. Laitaatsillan vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala alueella on määräysten mukaan 31 100 kerrosneliometriä. Suunnittelumääräykset eivät sisällä kaupan laatua koskevia määräyksiä kummankaan Savonlinnaan osoitetun vähittäiskaupan suuryksikön osalta.

Kaavaratkaisun pohjana toimii palveluverkkoselvitys. Se on laadittu ympäristöminis-

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina. Tavoitteiden mukaan yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Myös maankäyttö- ja rakennuslain vähittäiskauppaa koskevien säännösten tavoitteena on tukea keskusta-alueita monipuolisina kaupan palvelujen alueina.

Mikkelin kahteen keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle sijoittuvaan vähittäiskaupan suuryksikköön osoitettu kerrosala on huomattavan suuri kun otetaan huomioon, että se on suunnilleen sama kuin koko Mikkelissä vuonna 2012 ollut vähittäiskaupan yhteenlaskettu kerrosala. Samoin Savonlinnan kahteen keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle sijoittuvaan vähittäiskaupan suuryksikköön osoitettu kerrosala vastaa vuonna 2012 Savonlinnassa ollutta yhteenlaskettua vähittäiskaupan kerrosalaa. Päivittäistavarakaupan osuutta enimmäiskerrosalasta ei ole rajoitettu suunnittelumääräyksillä kummankaan kaupungin keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle sijoittuvien vähittäiskaupan suuryksiköiden osalta. Visulahden vähittäiskaupan suuryksikköä lukuun ottamatta suunnittelumääräykset eivät myöskään sisällä erikoiskaupan laatua koskevia määräyksiä, joten ne mahdollistaisivat merkittävän määrän keskustahakuista kauppaa keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle.

Ympäristöministeriö katsoo, että **kaavaehdotus ei tue Mikkelin ja Savonlinnan keskustojen elinvoimaisuutta ja kehittämismahdollisuuksia monipuolisina kaupan palvelutoimintojen alueina. Kaavaehdotus ei Mikkelin ja Savonlinnan keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle sijoittuvien vähittäiskaupan suuryksiköiden osalta tue valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämällä tavalla alue- ja yhdyskuntarakenteen tasapainoista kehittämistä eikä palvelujen hyvää saavutettavuutta. Kaavaratkaisu ei myöskään tältä osin edistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tavoitetta varmistaa palvelujen saatavuutta edistävää keskusjärjestelmää ja palveluverkko.**

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa yksittäiset voimajohtolinjat on korvattu voimajohto- käytävämerkinnällä. Samaan johtokäytävään voi tulla useita johtolinjoja, jolloin myös johtokäytävä voi laajeta nykyisestä. Mikkelin ja Savonlinnan välillä olevaan johtokäytävään (Visulahti-Savonlinna) on voimayhtiön pitkän tähtäimen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2015-2025 esitetty mahdollisesti toteutettavaksi uusi 110 kV:n voimajohto. Visulahti-Savonlinna voimajohtokäytävä on osoitettu vaihekaavassa ohjeellise-

teriön ohjeiden mukaisesti ja noudattaa säntillisesti ministeriön laatimaa Ympäristöhallinnon ohjetta 3/2013: Vähittäiskaupan suuryksiköiden kaavoitus. Maakuntaliitto oudoksuu ministeriön näkemystä siitä, ettei tämän antaman ohjeistuksen mukaisesti laadittu selvitys johda sopivaan lopputulokseen tässä maakuntakaavassa, vaikka ympäröivien maakuntien kaavat ministeriö on samaisten ohjeistuksien pohjalta vahvistanut sellaisenaan.

Selvityksessä ja sen pohjalta tehdyssä kaavaratkaisussa on lähdetty voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti turvaamaan keskustojen ensisijaista asemaa kaupan alueena. Mitoituksellisesti tätä on tuettu seuraavasti: vähittäiskaupan mitoituksesta pääosa sijoittuu ydinkeskustoihin. Pieksämäen asiointialueella myös tilaa vaativa kauppa ja autokauppa sijoitetaan pääosin keskusta-alueelle. Pieksämäen asiointialuetta volyymiltään isommilla Mikkelin ja Savonlinnan asiointialueilla päivittäistavarakaupasta ja muusta erikoiskaupasta keskustoihin sijoittuu 4/5 ja Tiva-kaupan (ml. autokauppa) liiketilatarpeestakin 15%. Laskelman perusteella voidaan todeta, että maakunnan kaupan kokonaismitoituksesta tällä laskentatavalla 2/3 täytyy sijoittaa keskusta-alueille.

Tämän lisäksi kaavaratkaisussa on lähdetty siitä, ettei uusia keskustan ulkopuolisia kaupan alueita avata vaan panostetaan nykyisten ja tehdyissä suunnitelmissa jo tunnistettujen keskustojen ulkopuolisten kaupan alueiden kehittämisen tukemiseen. Maakuntaliitto torjuu ministeriön näkemyksen siitä, etteikö kaavassa otettaisi kantaa tilanteeseen, jossa kaupan kohteiden mitoitus toteutuisi vain osittain. Kaikkia km-kohteita koskee määräys joka estää alueiden toteuttamisen hallitsemattomasti: *”Aluetta kehitettäessä ja suuryksikköjä sijoitettaessa on varmistettava, etteivät tehtävät toimenpiteet heikennä mitoituksen tai ajoituksen suhteen palveluiden saatavuutta keskustoissa ja seudun muissa osissa. Alueen yksityiskohtaisempi suunnittelu on toteutettava siten, että alue muodostaa kestävän ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden osana seudun palvelu- ja yhdyskuntarakennetta.”*

Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kaavan selvitykset ja niiden pohjalta tehty kaavaratkaisu tukevat Mikkelin ja Savonlinnan keskustojen elinvoimaisuutta ja kehittämismahdollisuuksia monipuolisina kaupan palvelutoimintojen alueina ja tukevat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämällä tavalla alue- ja yhdyskuntarakenteen tasapainoista kehittämistä sekä palvelujen hyvää saavutettavuutta sekä edistää tavoitetta varmistaa palveluiden saatavuutta edistävää keskusjärjestelmää ja palveluverkko.

Ei muutosta kaavaan.

Täydennetään vaikutustenarviointia lausunnossa esitetyn mukaisesti.

na voimajohtokäytävänä. Laajennettava johtokäytävä kulkee valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohteen Juvan kartanot (Loukio, Inkilä ja Tietti) halki. Kaava-asiakirjoista ei ilmene kaavaehdotuksessa osoitetun Visulahti-Savonlinna voimajohtokäytävän vaikutus tähän valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristökohteeseen. Ympäristöministeriö esittää kaava-asiakirjoja täydennettäväksi niin, että niistä ilmenee riittävällä tavalla vaikutukset ja niiden huomioon ottaminen kaavaratkaisussa siten, että edellä mainitun valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristökohteen arvojen säilyminen voidaan turvata.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on vaihekaavassa päivitetty vuoden 2009 inventoinnin mukaisiksi. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on osoitettu vuoden 1995 valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisina. Vaihekaavassa ei ole muutettu kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesi merkittävää aluetta/kohdetta (maV) koskevaa voimassa olevaa suunnittelumääräystä. Suunnittelumääräyksen mukaan "alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi." **Ympäristöministeriö esittää, että määräys muotoiltaisiin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti edellyttämään, että alueidenkäytössä varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät.**

Luonnonarvot

Kaavan vaikutusten arviointia Natura 2000 -verkoston kannalta on täydennetty viimeisimmän työneuvottelun (6.4.2016) jälkeen. Ympäristöministeriö katsoo, että täydennykset ovat asian- mukaisia eikä ministeriöllä ole tämän suhteen uutta huomautettavaa.

Soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaiset valtionmaat on lisätty Suomen ympäristökeskuksen kaikille avointa tietoa sisältävään Avoindata-palveluun 25.5.2016. Soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet ovat soidensuojelutyöryhmän vuosina 2012-2015 tunnistamia, luonnonarvojensa puolesta valtakunnallisesti arvokkaita ja nykyistä suojelualueverkostoa parhaiten täydentäviä suoalueita. **Maakuntaliiton on syytä vielä tarkistaa suoalueita koskevat aineistot, koska valtion soiden osalta käytössä olleet tiedot ovat ilmeisesti olleet joiltain osin puutteellisia. Maakuntakaavoituksessa soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistosta tunnistamat valtakunnallisesti arvokkaat suot on syytä ottaa huomioon siten, että alueille ei osoiteta maakuntakaavassa alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. Metsähallituksen päätöksellä suojellut kohteet, joita ei suojella luonnonsuojelulain nojalla,**

Etelä-Savon yleispiirteisissä maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet samalla maV – merkinnällä. Alueita koskevassa suunnittelumääräyksessä veloitetaan ottamaan alueen arvot huomioon. Tiukempaa sanamuotoa ei ole tarkoituksenmukaista käyttää maakuntakaavassa, koska ma-merkinnät ovat alueen erityisominaisuutta osoittavia merkintöjä, eivät suojelumerkintöjä. Kaavamääräykset on hyväksytty maakunnan kulttuuriympäristötyöryhmässä, jossa on ELY-keskuksen, museoviraston ja maakuntamuseon edustus. Museovirasto ei myöskään ole esittänyt kaavamääräykseen muutoksia kaavaluonnoksesta tai – kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa. Ei muutosta.

Kaavaehdotukseen on merkitty soidensuojelun täydennysinventoinnin kohteet esitellyllä tavalla. Rajaukset on tarkistettu Metsähallituksesta sekä Avoin Data tietokannasta. S-merkinnällä on merkitty Metsähallituksen omalla päätöksellä perustamat suoalueet, alle 10 ha:n kohteet kohdemerkinnällä.

tulisi merkitä kaavaan suojelualueina S-merkinnällä. Luontopalvelujen taseeseen siirtyneet ja siirtyvät luonnonsuojelulla toteutettavat alueet tulisi merkitä kaavaan luonnonsuojelualueina SL-merkinnällä.

Lopuksi

Ympäristöministeriö katsoo, että edellä esitetyt näkökohdat tulee ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelyssä siten, että kaavaratkaisu täyttää maankäyttö- ja rakennuslaissa maakuntakaavalle säädetyt sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja muiden ympäristöministeriön toimialaan liittyvien merkitykseltään valtakunnallisten asioiden näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Etelä-Savon maakuntahallitus on pyytänyt lausuntoa Sosiaali- ja terveysministeriöitä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta. Kaavaehdotuksessa täydennetään Etelä-Savon voimassaolevaa maakuntakaavaa kaikkien maankäyttöteemojen osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausuu seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut kaavaluonnosta erityisesti elinympäristön terveyteen liittyvästä näkökulmasta. Varsinaiset terveydensuojeluun liittyvät alueidenkäytön ratkaisut ovat yleensä yleis- ja asemakaavatason ratkaisu- ja, mutta maakuntakaavalla ja kaavamääräyksillä ohjataan myös yksityiskohtaisempien kaavojen laadintaa. Tästä syystä maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon myös terveydensuojelunäkökulma.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleistavoitteissa on niin ikään mainittu, että alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Etelä-Savon maakuntakaavaehdotuksessa terveydensuojelunäkökulma onkin otettu pääasiassa hyvin huomioon.

Alueellisesti merkittävillä tuulivoima-alueille on kaavassa osoitettu alueita. Tuulivoimarakentamista ohjataan sekä yleisillä, että tuulivoima-alueita koskevilla kaavamääräyksillä. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää hyvänä asiana sitä, että tuulivoimarakentamista ohjataan myös yleisillä kaavamääräyksillä, sillä tuulivoimarakentaminen ei rajoitu vain alueellisesti merkittävillä tuulivoima-alueille. Vaikutukset ovat kuitenkin vastaavat tuulivoima-alueilla ja niiden ulkopuolella.

Tuulivoimaa koskevilla yleisillä kaavamääräyksissä on mainittu, että rakennettaessa on otettava huomioon asumiseen ja vapaa-ajanasutukseen kohdistuvat vaikutukset ja pyrittävä ehkäisemään näihin kohdistuvien haitallisten vaikutusten syntymistä. Tämä määräys on yleinen ja se on ymmärrettävä siten, että tuulivoimaa on suunniteltava ja rakennettava myös niin, ettei siitä synny terveyshaittoja. **Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä olisi ymmärrettävyyden näkökulmasta parempi, että määräyksessä olisi mainittu selkeästi myös siitä, että tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varmistettaisiin, ettei asutukselle aiheudu melusta tai välkkeestä johtuvaa kohtuutonta rasisitusta tai terveyshaittaa.**

Kaavassa on osoitettu alueita, joiden lähiympäristön maankäytössä on huomioitava mahdollinen meluhaitta. Terveydensuojelulain (763/1994) 2 §:n 1. momentin mukaan elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Tämä tarkoittaa sitä, että suunnittelussa tulee huomioida meluhaitta myös terveydensuojelulain näkökulmasta. Jos melu on esimerkiksi pienitaajuisia, voi syntyä tilanteita, joissa pelkästään valtioneuvoston päätöksen (992/1992) noudattaminen ei yksin riitä estämään meluhaitan syntymistä. Näissä tilanteissa meluhaittaa tulisi arvioida myös sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (545/2015) mukaisesti. Ne kaavamääräykset, joissa edellytetään suunnittelussa ottamaan huomioon melun vaikutukset alueiden käyttöön, ei rajaa terveydensuojelulain mukaista meluhaitan arviointia kaavamääräyksen ulkopuolelle, mutta kaavamääräykset, joissa viitataan vain **valtioneuvoston asetukseen melutasojen ohjearvoihin rajaavat. Näihin kaavamääräyksiin tulisi lisätä viittaus myös terveydensuojelulain vaatimuksiin.**

Raskaiden aseiden ja räjäytysten ympäristömelua koskevassa suunnittelumääräyksessä on mainittu, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätöksellä annetut melutasojen ohjearvot sekä raskaiden aseiden ja räjäytysten ympäristömelun suositusarvot. Raskaiden aseiden ja räjäytysten melutasovaatimusten osalta ympäristöministeriö on käynnistänyt työn, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus raskaiden aseiden melun tunnusarvoiksi. Asiaa valmistelevalle työryhmän toimikausi päättyy 30.11.2016. Kyseinen suunnittelumääräys olisi syytä kirjoittaa muotoon, joka sisältäisi nykyisin käytössä olevien suositusarvojen lisäksi myös sen, että jatkossa raskaiden aseiden ja räjäytysten melutasojen tunnusluvuista säädetään lainsäädännössä myöhemmin säädettävällä tavalla. **Kyseinen määräys tulisi siksi kirjoittaa esimerkiksi muotoon. "..sekä raskaiden aseiden ja räjäytysten ympäristömelun tunnusarvot. "**

Muilta osin sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole kaavaehdotukseen mainittavaa

Tuulivoimaa koskevat merkinnät ja määräykset on vahvistettu Etelä-Savon 1. vaihe-
maakuntakaavassa 3.2.2016 eikä niihin ole katsottu olevan vireillä olevassa kaavassa
tarvetta muutoksiin.

Lisätään viittaus terveydensuojelulain vaatimuksiin melumerkinnän suunnittelumääräykseen.

Kaavassa ei ennakoita mahdollisia tulevia muutoksia vaan laaditaan se voimassaolevien säädösten pohjalta.

<p><i>Liikenne- ja viestintäministeriö</i></p> <p>Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole lausuttavaa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Puolustusministeriö</i></p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto on pyytänyt puolustusministeriöitä lausuntoa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta. Puolustusministeriö on lausunut asiasta kaavan valmisteluvaiheessa 11.3.2016. Maakuntaliitto on pääosin huomioinut ehdotuksessaan puolustusministeriön esittämät muutosehdotukset liittyen maanpuolustuksen käytössä oleviin alueisiin.</p> <p>Ampuma- ja harjoitusalueiden ja ampumaratojen melualueiden osalta puolustusministeriö pitää tärkeänä, että maanpuolustuksen toiminataedellytysten säilyttämiseksi kaavaehdotusta muutetaan puolustusministeriön lausunnossa 11.3.2016 esitetyllä tavalla. Kahden melualueen merkintätapa turvaa puolustusministeriön näkemyksen mukaan parhaiten puolustusvoimien toimintaedellytykset alueella myös tulevaisuudessa. Merkintätapa on laajasti käytössä muissa maakuntakaavoissa, kuten esimerkiksi Satakunnan maakuntakaavassa, josta myös korkein hallinto-oikeus antoi päätöksensä 13.3.2013. Puolustusministeriö viittaa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden maanpuolustusta koskevaan erityistavoitteeseen.</p> <p>Puolustusministeriö esittää, että vaihemaakuntakaavan kaavakarttaan lisätään ampuma- ja harjoitusalueita ja ampumaratoja koskevat me -1 ja me -2 melualueet puolustusvoimien kaavavalmisteluun aikana esittämällä rajauksilla. Lisäksi melualueet esitetään kirjattavaksi kaavaselostukseen sekä merkinnot ja määräykset -liitteeseen seuraavalla tavalla:</p> <p>me -1 Melualue</p> <p>Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla ampumamelu on yli 55 dB (LAeq). Ampuma-rata-alueiden osalta (ea) merkinnällä osoitetaan alueita, joiden ampumaratamelu on yli 65 dB (LAmax).</p> <p>Suunnittelumääräys</p> <p>Alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätöksellä annetut melutason ohjearvot sekä raskaiden aseiden ja räjäytysten ympäristömelun suositusarvot. Ohjearvot ylittävälle alueen osalle ei tule osoittaa uutta asutusta tai muuta melulle herkkää toimintaa.</p> <p>Rakentamismääräys</p> <p>Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Alueella on</p>	<p>Etelä-Savon maakuntakaavan mittakaava ja yleispiirteisyyssaste huomioiden maakuntaliitto katsoo useiden sisäkkäisten melumerkintöjen osoittamisen epätarkoituksenmukaiseksi ja epäkäytännölliseksi. Puolustusvoimien ja ympäröivän maankäytön yhteensovittaminen toteutuu maakuntaliiton näkemyksen mukaan riittävästi yhdellä melumerkinnällä. Merkintöjä on tarkoituksenmukaisempaa täsmentää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa pystytään maakuntakaavaa tarkemmin tarkastelemaan mahdollisen uuden rakentamisen ja puolustusvoimien toiminnasta tällä aiheutuvan häiriön suhdetta. Koska me-merkintää käytetään maakuntakaavassa erilaisten melulähteiden kuvaamiseen, selkeytetään sen merkinnän kuvausta esittämällä siinä lähdekohtaiset kynnsarvot. Tämän lisäksi päivitetään EAH-alueita koskevien melumerkintöjen kaavamääräystä siten, että siinä huomioidaan erilainen menettely 50 ja 55 dB (LAeq) kynnsarvot ylittävällä alueen osalla.</p>

<p>sallittua nykyisen toiminnan jatkamisen ja kehittämisen sekä rakennusten täydennys- ja perus- korjaustoimenpiteet. Alueelle sijoittuvista rakennushankkeista on pyydetty puolustusvoimien lausunto ennen rakennusluvan myöntämistä.</p> <p>Kohdekohtainen erityismääräys</p> <p>Vyöhykkeellä tapahtuvista yksityiskohtaisista suunnitelmista on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.</p> <p>me-2 Melualue</p> <p>Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuva melualue, jolla ampumamelu on yli 50 dB (LAeq). Ampumarata-alueiden osalta (ea) merkinnällä osoitetaan alueita, joiden ampumaratamelu on yli 60 dB (LA imax).</p> <p>Suunnittelumääräys</p> <p>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle ympäristömelulle. Suunniteltaessa alueelle uusia melulle mahdollisesti herkkiä toimintoja on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.</p> <p>Varalaskupaikkojen suojavyöhykkeet</p> <p>Puolustusministeriö pyytää maakuntaliittoa myös tarkistamaan, että kaava-aineistoissa käytetyt varalaskupaikkojen suojavyöhykkeistä käytetyt lyhenneet ovat yhteneväisiä. Ehdotuksessa on käytetty slv2 - ja slv2-merkintöjä.</p> <p>Muilta osin puolustusministeriöllä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.</p>	<p>Korjataan varalaskupaikkojen suojavyöhykkeet yhteneviksi.</p>
<p>Viranomaiset</p>	
<p><i>Suomen metsäkeskus, Kaakkoinen palvelualue</i></p> <p>Suomen metsäkeskus kiittää lausuntopyyntöstänne sekä tarjoamastanne mahdollisuudesta vaikuttaa kaavatyöhön viranomaisneuvottelujen lisäksi myös seurantaryhmän työn kautta.</p> <p>Metsäkeskus on antanut vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta 7.3.2016 päivätyn lausunnon. Aiemmassa launnossa esiin tuotujen asioiden lisäksi ja täydennyksenä Metsäkeskus lausuu Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta edelleen seuraavaa:</p> <p>Työ vaihemaakuntakaavan laatimiseksi on ollut edelleen vuorovaikutteista ja</p>	

osallistavaa mutta samalla varsin määrätietoista. Valmisteluaineistosta annetut lausunnot on käsitelty asiallisesti; kuitenkin toteutettujen inventointien tuloksista ja valtakunnallista päätöksistä ja ohjeista sekä maakunnallisista tavoitteenasetteluista ja linjauksista kiinni pitäen. Erityisesti tämä näkyy hyvin eriäviä mielipiteitä herättäneiden potentiaalisten turvetuotantoalueiden kohdalla, jossa kaavaehdotus perustuu monipuolisten kriteerien pohjalta tehtyyn tarkasteluun ja etukäteen määriteltyn tavoitteenasetteluun.

Metsäkeskus näkee hyvänä, että myös suojelualueiden osalta on pitäydytty ennalta määritellyssä linjauksessa sisällyttää kaavaan soidensuojelun täydentämiseksi kartoitetuista kohteista uusina luonnonsuojelualuevarauksina (SL) vain valtion omistamat suot. Myös ELY-keskuksen lausunnossa esitetty määräaikaaisesti rauhoitettujen Metso-ohjelman kohteiden jättäminen pois kaavasta on perusteltua.

Aiemmassa lausunnossaan Metsäkeskus kiinnitti huomiota siihen, että metsätalouden joustavan toiminnan turvaaminen metsätalouden harjoittamiseen soveliaiden aluevarausten alueilla on tärkeää myös alempiasteisessa kaavoituksessa. Tällaisia alueita ovat mm. virkistykseen varatut alueet, rakennettu kulttuuri- maisema ja maisema alueet sekä arvokkaat geologiset muodostumat. Metsätalouden käyttöön jääviä alueita sisältyy myös taajamatoimintoihin ja matkailulle varattuihin alueisiin.

Vastineena Metsäkeskuksen ja muiden lausuntoihin Maakuntaliitto on todennut, ettei maakuntakaavasta seuraa metsänkäsittelyrajoituksia tai maisemätyölupavelvoitteita. Lisäksi on todettu, että maakuntakaava ei myöskään velvoita asettamaan niitä alemman asteisiin kaavoihin (taajamat, maisema-alueet). Maisema-alueiden ja arvokkaiden geologisten muodostumien osalta maakuntakaavan ja alueen metsien käytön suhde on kirjoitettu auki myös kaavaselostukseen. Epäselväksi kuitenkin jää, missä määrin nämä kuvaukset on tarkoitettu evästyksiksi alempiasteisien kaavojen laadintaan. Varsinaisissa suunnittelumääräyksissä tai suosituksissa ei asiaan ole otettu kantaa. **Esimerkiksi arvokkaiden geologisten muodostumien osalta suunnittelumääräys antaa tilaa ja aineksia varsin monenlaisille tulkinnoille ("Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen")**

Kaavaselostuksessa todetaan, että Etelä-Savon strategisen ja yleispiirteisen maakuntakaavan ohjauksen painopiste on tietoisesti suunnittelun ohjauksessa. **Metsäkeskus esittää, että kaavaselostuksessa tiettyjen aluetyyppien metsätalouden harjoittamista, maisemätyöluvun tarvetta ym. koskevat selostukset muotoillaan myös alempiasteisessa kaavoituksessa pääsääntöisesti sovellettaviksi suosituksiksi.**

Matkailupalveluiden alueiden (rm) suunnitteluvuorokausi näyttäytyy kaava-

Maisemätyöluvien edellyttämisestä alempi asteisissa kaavoissa on tulossa pykälämuutoksia maankäyttö- ja rakentamislakiin, lakimuutokset on tarkoitus tulla voimaan ensi vuonna. Näin lainsäädännön kautta (maankäyttö- ja rakennuslaki, metsälaki) ohjataan maisemätyöluvelvoitteiden antamista alemman asteisissa kaavoissa. Maakuntakaava on liian yleispiirteinen kaava, jotta sen perusteella voitaisiin päättää jonkin yksittäisen alueen mahdollisesta maisemätyöluvasta.

Arvokkaita geologisia muodostumia koskevassa suunnittelumääräyksessä toistetaan maa-ainelain sanamuoto, maa-ainelain mukaisesti maa-ainelupaa ei saa myöntää mikäli siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien tai erikoisten luonnonolosuhteiden häviämistä. Määräys koskee vain maa-ainesten ottamista, ge-alueilla ei rajoiteta maa- ja metsätaloutta. Merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava. **Lisätään ge, ge1, ge2 ja ge3 -alueiden suunnittelumääräyksen lause: Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.**

Maakuntaliiton näkemyksen mukaan matkailualueiden suunnitteluvuorokausi ei ole epäselvä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset prosessit tulee lain 8 luvun mukai-

<p>selostuksen ja lausunnoista annettujen vastineiden valossa jossain määrin epäselvänä. Kaavaselostuksessa todetaan, että matkailupalveluiden alueille tulee laatia rakenne- ja kehittämissuunnitelma sekä strateginen yleiskaava. Edelleen on todettu, että yksityiskohtaisempi suunnittelu toteutetaan kuntien yleis- ja asemakaavatarkasteluin. Maakuntaliiton vastineessa MHY Etelä-Savon ja MTK:n lausuntoihin sanotaan kuitenkin, että matkailualueiden suunnittelu on vapaaehtoista ja yrittäjälähtöistä, maakuntakaava ei siihen velvoita.</p> <p>Saimaa Geopark -hanke on lisätty kaavaehdotukseen valmisteluaineistosta saatujen lausuntojen pohjalta. Kaavaselostuksessa todetaan, että alueen matkailuun sopivat geo-kohteet on kartoitettu ja hankkeessa tehdään hakemus Unescon Geopark- verkostoon mukaan pääsemiseksi. Kaavaselostuksen kuvaus hankkeesta on varsin suppea, eikä siinä kerrota kohteiden sijainnista eikä sitä, onko kohteilla vaikutuksia muiden elinkeinojen harjoittamiseen ja millaisia ne mahdollisesti voisivat olla.</p> <p>Korostettakoon, että edellä esitetyistä ehdotuksista ja kommentaareista riippumatta Metsäkeskus näkee metsien matkailu- ja virkistyskäytön lisääntymisen maakunnan kannalta kaikkiaan merkittävänä mahdollisuutena ja erilaisten erityiskohteiden ominaispiirteiden vetovoimaisuuden ja metsien monimuotoisuuden säilyttämisen erittäin tärkeänä. Metsätalouden säädökset, sertifiointikriteerit, kehittyvät ja monipuolistuvat menetelmät, Metso-ohjelma sekä erilaiset sopimusmallit mm. ulkoilureittien osalta antavat tähän työhön varsin monipuoliset eväät. Näin metsätalouden kaksinkertaista säätelyä kaavoituksen kautta tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.</p> <p>Teknisiä huomioita -ohjeellisen voimajohtokäytävän merkitsemistapa poikkeava kartoissa ja Merkinnot ja määräykset -viikkosessa (yhtenäinen 1 katkoviiva) -svl 8.262 (Hiirolan varalaskupaikan suojavyöhyke) puuttuu maakuntakaavayhdistelmäkartasta -svl2 8.666 Suoja-alueen kirjainlyhenne yhdistelmäkarassa on virheellisesti slv2</p>	<p>sesti toteuttaa osallisten kanssa yhteistyössä, jolloin maanomistajat ja muut osalliset ovat aina keskeisesti mukana kaavojen laadinnassa.</p> <p>Geopark-alueeseen sopivat geokohteet on hankkeessa inventoitu, tästä noin 100 kohteen joukosta valitaan prosessin kuluessa edustavimmat geonähtävyyksiksi, joissa aluetta esitellään. Saimaan Geopark alueen 9 kuntaa (Etelä-Savosta Mikkeli, Juva, Sulkava ja Puumala) ovat tehneet päätöksen hakea Geopark statusta ja kunnat ovat hyväksyneet alueen ulottuvuudet. Toistaiseksi vielä Geopark statusta ei ole haettu ja hakeminen kuuluu alueen kunnille (mahdollisesti 2017 syksyllä). Tällä hetkellä maakuntakaavatasolla ei ole tarvetta osoittaa muuta kuin mahdollisen alueen yleispiirteinen sijainti. Ulkorajan sisällä olevista geokohteista päätetään prosessin kuluessa maanomistajien kanssa yhteistyössä, pääosin valitaan jo suojeltuja tai yleisessä käytössä olevia kohteita.</p> <p>Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia suhteessa metsätalouteen on avattu kaavaselostuksessa.</p> <p>Yhdenmukaistetaan merkintöjen esitystavat asiakirjoihin.</p>
<p><i>Etelä-Savon pelastuslaitos</i></p> <p>Etelä-Savon pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Liikennevirasto</i></p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavalla on päivitetty kaikkien maankäyttömuotojen merkintöjä ajantasaisiksi. Keskeisimmät muutokset kohdistuvat luonnonvarojen käytössä turvetuotantoon sekä yhdyskuntarakenteen kehittämisessä kaupan sijoittumiseen.</p>	

Liikennehallinnolla on ollut hyvä mahdollisuus vaikuttaa kaavan sisältöön Liikenneviraston ja Pohjois-Savon ELV-keskuksen ollessa edustettuina kaavan valmistelun kaikissa vaiheissa.

Koko maakuntaa koskevat määräykset ja kehittämisperiaatteet
Maakunnan keskusverkon kehittämisperiaatteissa yhdeksi tavoitteeksi asetetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa pyrkimys vähentää liikennetarvetta, parantaa liikenneturvallisuutta sekä edistää joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytyksiä. Liikennevirasto pitää hyvänä suunnitteluohjeen antamista koko maakunnan ja maankäyttömuodot läpileikkaavana.

Liikennevirasto pitää myös kiitettävänä sitä, että Viitosväylän kehitysvyöhykkeen, Syväväylän kehittämisen ja Ylimaakunnallisten yhteyksien kehittämissuosituksissa yhteisenä tekijänä on vaatimus yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa esitettävien toimien liittymisestä kokonaisvaltaisiin strategisiin suunnitelmiin. Tavoite maankäytön ja liikenteen yhteensovittamisesta on selkeästi ilmaistu.

Väylien maakuntakaavamerkinnot

Kaikkien väylämuotojen osalta kaavassa on pyritty toteamaan nykytilanne, valmistuneiden suunnitelmien mukainen tilanne ja päivittämään kaava niiden mukaiseksi. **Uusia ylipitkän aikavälin väylämerkintöjä ei ole esitetty, mutta aiempien kaavojen Mäntyharjun ja Savon kanavien sekä Lahti - Mikkeli oikoradan merkintöjä ei ole kumottu eikä niiden nykyistä tarvetta ole arvioitu. Tulevissa maakuntakaavoissa olisi tarpeellista selvittää näiden merkintöjen tarve ja niiden mahdollisesti rajoittava vaikutus alueiden muuhun kehittämiseen.**

Maaliikenteen terminaali-alueet

Maakuntakaavan selostuksessa kerrotaan terminaali-alueiden käsittelyä tarkentavan ehdotusvaiheeseen mennessä. Ehdotusvaiheen selostuksessa on kuitenkin luonnosvaiheen listaus esitettävistä maaliikenteen terminaaleista. Terminaali-alueiden tarpeesta on tausta-aineistoksi ilmoitettu mm. Liikenneviraston selvitys 31/2011 Rataverkon raakapuun terminaali- ja kuormauspaikkojen kehittäminen ja tekstiosassa on viitattu valmisteilla olevaan Itä-Suomen metsä- ja bioenergiaverkoston selvitykseen. **Uusia terminaali-alueita esittäessä tulisi ehdotuksessa esittää uuden selvityksen mukaiset perustelut mahdollisiin poikkeamiin Liikenneviraston selvityksestä.**

Yhteenveto

Kaavaehdotus on valmisteltu hyvässä yhteistyössä ja siitä havainnollistuu hyvin maakunnan realistiset pyrkimykset yhdyskuntarakenteen ja sen väyläverkon kestävään kehittämiseen.

Maakuntaliitto on edunvalvonnassaan korostanut nykyisen Savonradan kehittämistä sekä puoltanut tulevaisuuden Helsinki-Pietari yhteyden osalta toteuttamista Kouvolan kautta. Tämä tarkoittaisi käytännössä uuden ratayhteyden toteuttamista Porvoo-Kouvola vaihtoehdon mukaisesti sekä Lahti-Mikkeli oikoradasta luopumista. Valtakunnan tasolla ei ole kuitenkaan tehty päätöksiä tulevaisuuden Helsinki-Pietari yhteyden toteuttamistavasta. Lahti - Mikkeli oikorata -merkinnän tarpeellisuutta on syytä arvioida tulevissa maakuntakaavoissa kun em. päätös on tehty.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on lisäksi turvattava vesiliikenteen yhteismahdollisuudet Saimaan vesistöä Suomenlahteen. Maakuntaliiton näkemyksen voimassa olevien kaavojen kanava-alueet on tästä johtuen syytä pitää kaavassa. Merkintöjen tarpeellisuutta voidaan uudelleen arvioida tulevissa kaavaprosesseissa kun uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat tulleet voimaan. **Ei muutosta maakuntakaavaan.**

Uusia terminaali-alueita ei ole esitetty maakuntakaavassa. Itä-Suomen metsä- ja bioenergiaverkosto selvityksen tulokset eivät olleet käytettävissä kaavaa laadittaessa.

<p><i>GTK</i></p> <p>Geologian tutkimuskeskus (GTK) lausuu Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta seuraavaa ja muistuttaa että GTK on lausunut keväällä 2016 valmisteluaineistosta GTK:n toimialaan kuuluvista asioista (GTK/290/00.17/2016, 8.3.2016), jonka lausunnon pyydämme ottamaan myös tässä yhteydessä kokonaisuudessaan huomioon. GTK:n edustaja on myös ollut mukana 2. vaihemaakuntakaavan seurantaryhmän toiminnassa koko kaavoitusprosessin ajan.</p> <p>GTK:n tietoaineistot Etelä-Savon maakunnan alueelta ovat varsin kattavat ja aineistoa kertyy myös lisää. Aineistoja onkin kaavaehdotuksessa hyödynnetty lähes kaikilla osa-alueilla, eritoten (luonto)matkailun edistämiseksi sekä (geologisten) luonnonvarojen käyttöön liittyvien asiakohtien käsittelyn yhteyksissä.</p> <p>GTK tulee myös jatkossa tarjoamaan kaavatarkastelujen tueksi toimialansa mukaista asiantuntijapalvelua esimerkiksi työryhmätyöskentelyihin ja ylipäätään GTK pyrkii olemaan mukana Etelä-Savon maakunnan kehittämistehtävissä omien osaamisalueidensa ja vahvuksiensa puitteissa.</p>	<p>Merkittään tiedoksi.</p>
<p><i>Itä-Suomen aluehallintovirasto</i></p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto pyytää Itä-Suomen aluehallintoviraston lausuntoa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta. Maakuntakaavaa täydennetään Etelä-Savon voimassaolevaa maakuntakaavaa kaikkien maakäyttöteemojen osalta.</p> <p>Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut-, oikeusturva- ja luvat- vastuualue on aiemmin lausunut Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta (14.3.2016 Ono: ISAVI219/05.14.00/2016).</p> <p>Lausuntonaan Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut- oikeusturva- ja luvat vastuualue toteaa seuraavaa:</p> <p>Kaavan sisältö:</p> <p>Tieliikenteen (2.4.1) vaikutusosia on täydennetty. Hankkeiden vaikutukset on selvitetty yksityiskohtaisemman hankesuunnittelun yhteydessä.</p> <p>Lentoliikenteen (2.4.4) vaikutusosioon on kirjattu melualueen laajenemisen haitallinen vaikutus alueen muuhun maankäyttöön ja sen kehittämiseen. Kaavaa täydennetään lentokentän melumerkinnällä 24.2.2016 valmistuneen ympäristömeluselvityksen mukaisesti.</p> <p>Teknisen huollon (2.5.1) vaikutusosia on täydennetty. Hankkeiden vaikutukset huomioidaan erillisissä ympäristövaikutusten arviointiprosesseissa.</p>	

Erityisten alueiden (2.5.2) osalta merkintöihin ei oltu täydennetty meluihin liittyvää terveydensuojelulain tarkoittamaa suunnitteluvollisuutta ja sisämelutasojen toimenpiderajojen huomioimista. Suunnittelumääräyksissä viitataan vain valtioneuvoston ohjearvoihin ja suositusarvoihin ympäristömelun osalta. Tältä osin aluehallintovirasto viittaa aiemmin valmisteluaineistosta antamaansa lausuntotekstiin.

"Suojavyöhyke- ja melumerkintöjen suunnittelumääräyksissä tulee ottaa huomioon myös terveydensuojelulain (763/1994) 2 §:n mukainen suunnitteluvollisuus. Valtioneuvoston päätös (992/1992) ei huomioi kaikilta osin riittävästi meluhaitan aiheuttamia terveyshaittoja miksi melutasoissa tulee ottaa huomioon sosiaali- ja terveysministeriön (545/2015) asetus."

Turvetuotannon (2.6.1) osalta kriteeritarkastelua on kuvattu aiempaa tarkemmin.

Meluun liittyvien toimintojen - kaavamerkinnot

Merkittävät terveys- tai hyvinvointihaitat ovat epätodennäköisiä silloin, kun alueen toiminnot suunnitellaan siten, että ohjearvot eivät lähtökohtaisesti ylity. Ihmisiin kohdistuvien terveysvaikutusten arvioinnin osalta tärkeintä on huolehtia jo suunnitteluvaiheesta lähtien siitä, että asuinalueiden sisämelutasot eivät ylitä asumisterveysasetuksen toimenpiderajoja.

Melun aiheuttaman sisämelun terveydellisten olosuhteiden vaikutusten arvioinnissa on sovellettava terveydensuojelulakia (763/1994) ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetusta (545/2015). Näiden toimenpiderajojen perusteella, jos melu on pienitajuista, sovelletaan yöaikaiseen meluun liitteen 2 taulukon 2 toimenpiderajoja. Lisäksi on huomioitava, että yöaikainen (klo 22-7) mahdollisesti inihäiriötä aiheuttava melu, joka erottuu selvästi taustamelusta, ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiäänitasona $L_{Aeq,1h}$ (klo 22-7) mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu nukkumiseen (12 § 2 ja 3 mom.)

Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) säättää tuulivoimaloiden melusta aiheutuvien terveyshaittojen (erityisesti 4 ja 5 §:t) sekä tuulivoimaloiden melusta aiheutuvan muun merkittävän ympäristönsuojelulain (527/2014) 5 § 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisista ulkomelutason ohjearvoista.

Täydennetään säännöllisessä käytössä olevien toimintojen melumerkinnän määrystä lisäämällä siihen terveydensuojelulain huomiointivelvoite. Varalaskupaikkojen satunnaisen käytön vuoksi melumääräysten lisääminen suojavyöhykemerkintöihin ei katsota tarpeelliseksi.

Metsähallitus

Metsähallituksen lausunto Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta

Metsähallitus esittää muutamia korjauksia soidensuojelun täydennyksen kohteiden pinta-aloihin. Lopullisten rajausten mukaiset pinta-alat ovat seuraavilla kohteilla:

- S 9.460 Siiterinsuo 10 ha
- SL 2.438 Valkeisneva 36 ha
- SL 2.442 Leväsensuo-Haisevanpuro 29 ha
- SL 8.483 Ristiinansuo 22 ha

Metsähallitus esittää edelleen V-merkinnän 8.60 Mikkeli Keronsalon ka-ventamista oheisen karttarajauksen mukaisesti. Virkistyskäyttö ei noudatte- le kiinteistörajoja vaan keskittyy ranta-alueille. Häkkilän polku - retkeilyreitti alueen halki kulkee metsäautoteitä pitkin.

Metsähallitus esittää edelleen Lohilahden eteläpuolelle merkityn MU- aluevarauksen pienentämistä ja tarkentamista. Sulkavan kunnan alueelle MU- aluevaraus tulee tarkistaa parhaillaan laadittavan osayleiskaavatyön perus- selvitysten ja johtopäätösten perusteella. Savonlinnan puolella alueen laajuutta tulee tarkistaa laadittujen yksityiskohtaisempien kaavojen perusselvitysten poh- jalta ja tarkoituksenmukaisuuden perusteella todellista ulkoilun ohjaamistarvet- ta vastaavaksi. Aluevarauksen tulee perustua selvitykseen todellisesta ulkoilun ohjaamisen tarpeesta alueella. Suurella osalla alueesta ei ole merkittävää maa- kunnallista tai paikallista ulkoilun ohjaamisen tarvetta. MU – aluevaraus melu- alueella ja sen läheisyydessä on myös ristiriitainen. Metsähallituksen mielestä kyseisellä alueella ulkoilun ohjaamiseen riittää merkittävästi pienempi alueva- raus. MU- aluevarauksen pienentäminen ei heikennä valtion maa-alueen käyt- töä ulkoiluun jokamiehen oikeuksin ja metsästyksen.

Metsähallitus esittää edelleen Savonrannan, nykyisen Savonlinnan valtion maille merkityn MU- aluevarauksen pienentämistä ja tarkentamista. Alueen pääkäyttö on metsätalous ja aluetta käytetään myös metsästyksen, erityisesti pienriistametsästyksen. Alueella ei ole merkittävää maakunnallista tai paikal- lista ulkoilun ohjaamisen tarvetta. Aluevarauksen tulee perustua selvitykseen todellisesta ulkoilun ohjaamisen tarpeesta. Koloveden kansallispuiston myötä alueelle on tarve sijoittaa kansallispuiston luontomatkailua tukevaa palvelura- kennetta kuten majoitus, kahvila/ravintola ja ohjelmapalveluja, jotka tukisivat myös alueen metsästykskäyttöä.

Museovirasto

Etelä-Savon maakuntaliitto on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta. Museovirasto on käsitellyt asian ja antaa lausuntonaan seuraavan.

Vaihemaakuntakaavassa päivitettävät maankäyttöluokat ovat keskusverkko ja asuminen, elinkeinorakenne sisältäen myös kaupan palveluverkon, matkailu ja

Korjataan pinta-alat kohdeluetteloon.

Pienennetään Keronsalon virkistysaluetta alueen pohjoisosasta.

Sulkavan Kokkolansalon varausperusteena on laaja, yhtenäinen, valtion omistukses- sa oleva erämainen alue, joka yhdistyy luontevasti suojelualueisiin ja puolustusvoi- mien alueeseen. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava ja rajausta on yleispiirteinen. Sitä voidaan tarkentaa yleiskaavassa, jota ollaan parhaillaan laatimassa. Maakunta- kaavassa ei ole aluetta koskevia rakentamismääräyksiä tai suojelumääräyksiä. Yleis- kaavalla suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö. Ei muutosta.

Kieluvansalon varausperusteena on laaja, yhtenäinen, valtion omistuksessa oleva erämainen alue, joka yhdistyy luontevasti suojelualueisiin. Maakuntakaava on yleis- piirteinen kaava ja rajausta on yleispiirteinen. Sitä voidaan tarkentaa yleiskaavassa, jota ollaan parhaillaan laatimassa. Maakuntakaavassa ei ole aluetta koskevia rakenta- mismääräyksiä tai suojelumääräyksiä. Yleiskaavalla suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö. Alueelle on myös mahdollista sijoittaa pienimuotoista matkailuraken- tamista ja juuri sellaista käyttöä on alueelle ajateltu varausta tehtäessä (Koloveden kansallispuistoa palvelevat matkailurakenteet). Alueen käyttömuodoksi sopii erin- omaisesti metsästykskäyttö, myös metsästyksen ja ulkoilun. Ei muutosta.

virkestys, liikenne ja tekninen huolto, erityisalueet sekä luonnonvarojen käyttö, luonnonympäristö ja kulttuuriympäristö.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) on päivitetty kaavakartalle. Aiemmasta valtakunnallisesta valikoimasta poistuneet kohteet on päivitetty tarpeellisilta osiltaan maakunnallisesti arvokkaiksi kulttuuriympäristöiksi. Maakuntakaavan päivittäminen ajantasaisilla kulttuuriympäristön kohdetiedoilla on näiltä osin toteutunut. Kaavamääräykset ovat asianmukaiset. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kannalta on myös myönteistä siihen jo sisältyneen maakunnallisen rakennusperinnön maastotarkistukset ja rekisteritäytöt sekä aineiston verkkojaku (www.esku.fi).

Sen sijaan maakuntakaavan päivittäminen uudempaa rakentamista ja sodan jälkeisen yhteiskuntakehityksen ilmiöitä edustavalla maakunnallisella rakennusperinnöllä ei ole toteutunut. Tarve tunnistettiin jo kaavan vireille tullessa, ja lähtöaineistoa tuotettiin Etelä- Savon maakuntaliiton ylläpitämään kulttuuriperintötietokantaan. Esimerkiksi useat 1940 - 1970-lukujen julkiset rakennukset, asuinalueet, viherrakentamisen ja infrastruktuurin osat ovat arvostettua ja kestävää arkiympäristöämme. On ilmeistä, ettei kohdevalikoiman monipuolistaminen kaavan tässä vaiheessa ole enää mahdollista. **Näin ollen kaavaselostuksessa tulee todeta, että uudemman rakennusperinnön maakunnallisia arvokohteita ei ole tutkittu ja ratkaistu Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa ja että maakuntakaavaa tulee jatkossa siltä osin päivittää.**

Muinaisjäännösten osalta ei ole tehty uusia selvityksiä, vaan on tukeuduttu aiempaan inventointiaineistoon. Kiinteät muinaisjäännökset maassa ja vedessä sekä muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet on esitetty liitekartalla, ei varsinaisella kaavakartalla. Muinaisjäännöskohteiden esittäminen erillisellä liitteellä on perusteltua niiden suuren määrän vuoksi. Muinaisjäännösten sijainti liitekartalla on tuotu esille kaavamerkinnöissä ja määräyksissä, ja tällä menettelyllä liitekartta on oikeusvaikutteinen. Asia on mainittu moneen kertaan myös kaavaselostuksessa. **Ratkaisu on hyvä, kunhan liitekarttaan vielä lisätään maininta, että ajantasaisin tieto tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä on tarkistettava Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä.**

Kaavan luonnosvaiheessa Museovirasto nosti esille turvetuotantoalueita arkeologisena erityiskysymyksenä ja esitti, että muinaismuistolain (295/1963) 14§ ja 16§ pääsisällöt sekä arkeologiset kohteet huomioidaan maakuntakaavan alueita koskevissa suunnittelumääräyksissä. Maakuntahallituksen vastineessa 18.4.2016 todetaan arkeologisten selvitysten tarpeellisuuden mainitseminen kaavaselostuksessa turvetuotantohankkeiden konkretisoituessa. **Tätä ei ole kuitenkaan sisällytetty kaavaselostuksessa turvetuotantoalueella (EOT), turpeenottoon soveltuvilla alueilla (tu) eikä turpeenottoon soveltuvilla reservialueilla (tu1). Niissä painotetaan turvevarojen hyödyntämisen mahdollisuutta vain luontoarvot turvaten. Museovirasto esittää luonnosvaiheen**

Todetaan päivitystarve maakuntakaavaselostuksessa.

Täydennetään liitekarttaa esitetysti.

Täydennetään tu- ja tu1-merkintöjen suunnittelumääräystä seuraavasti: Lisäksi alueiden maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että turvevarojen hyödyntäminen on mahdollista luonnon ja kulttuuriarvot turvaten.

<p>lausuntonsa huomioimista kaavaehdotuksessa.</p> <p>Vuoksen vesistöalueen kulttuuriperinnön erityispiirteisiin luetaan kuuluvaksi myös vedenalainen kulttuuriperintö. Kaavaehdotuksessa Vuoksen vesistöalueen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat hyvin esillä, vaikkakaan Museoviraston kaavan luonnosvaiheessa esittämä kaavamääräys (muun muassa muinaisjäännösten huomiointi tarkemmassa suunnittelussa) vesiliikenteen erilaisten aluevarausten osalta ei ole päätyntä kaavan ehdotuksen määräykseen. Vesialueiden muuttuvassa käytössä on jatkossa huomioitava vesialueiden kulttuuriympäristöjen riittävät selvitykset hanketasolla.</p> <p>Museovirasto ehdottaa sm-merkintää koskevan suojelumääräystä muutettavaksi siten, että Museovirasto korvataan museoviranomaisella: "...Aluetta koskevista maankäyttöhankkeista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto."</p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavalle asetettuihin tavoitteisiin nähden kulttuuriympäristö on otettu kaavan sisältövaatimusten ja kulttuuriympäristöä koskevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteiden osalta riittävästi huomioon. Museovirasto puoltaa kaavaa edellyttäen, että siinä huomioidaan vielä edellä todetut tarkennukset.</p>	<p>Muutetaan kaavamääräys esitetysti.</p>
<p><i>Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue</i></p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto on pyytänyt Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri-vastuualueen (Myöhemmin liikennevastuualue) lausunnon Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</p> <p>Tällä vaihemaakuntakaavalla täydennetään Etelä-Savon voimassa olevaa maakuntakaavaa kaikkien maankäyttöteemojen osalta. Tarkistukset ja täydennykset perustuvat pääasiassa eri maankäyttömuotojen toteutumisen seurannassa havaittuihin suunnittelu- ja toteutustilanteen päivitystarpeisiin. Tässä yhteydessä maakuntakaava täydentyy myös Mikkelin kaupunkiin liitetyn entisen Suomenniemen kunnan alueella.</p> <p>Nykyinen maakuntakaava on kokonaisuutena edelleen toimiva ja strategisilta tavoitteiltaan ajantasainen. 2. vaihemaakuntakaavan aikajänne on 10 -30 vuotta.</p> <p>Vuoden 2016 aikana laaditaan uusi maakuntasuunnitelma eli maakunta- strategia, tätä edelsi skenaariotarkastelu syksyn 2015 aikana. Nämä huomioidaan 2. vaihemaakuntakaavan laadinnassa.</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen myötä nyt laadittavan vaihemaakuntakaavan tulee hyväksymään Etelä-Savon maakuntavaltuusto, ja sen jälkeen maakuntakaava kuulutetaan voimaan ilman erillistä vahvistusmenettelyä.</p>	

Kaavaluonnoksen käsittelyn jälkeen on laadittu päivitys maakunnan kehittämisperiaatteisiin, kehittämisperiaatteita koskevat merkinnät on koottu erillisellä kartalla.

Keskusten elinvoiman ja vetovoiman sekä maakunnan sisäisen saavutettavuuden kehittämiseen liittyvinä periaatteina maakunnan keskuksien on luokiteltu kolmeen luokkaan: Maakunta- ja seutukeskukset, isot paikalliskeskukset ja pienet maaseututaajamat. Kehittämisen tavoitteissa kiinnitetään tältä pohjalta huomiota taajamakeskusten roolitukseen ja profiloitumiseen, näkökulmana mm. elinkeinot, asuminen ja matkailu.

Matkailun kehittämisen pohjaksi on kuvattu yleispiirteisesti matkailun kansainvälistämisen painopistealueet. Nämä ovat Saimaa ja alueen kansallispuistot. Ulkoisen saavutettavuuden ja liikennepalveluiden kehittämisen periaatteisiin on koottu tärkeimmät kolme painopistettä: Viitosväylän (Kattaen valtatie 5 ja Savonradan), syväväylän ja ylimaakunnallisten yhteyksien kehittämisen. Näitä täydentää saavutettavuuden osalta em. sisäisen saavutettavuuden ja tietoliikenneyhteyksien kehittämistavoitteet.

Viitosväylän kehitysvyöhykkeellä halutaan korostaa valtatie 5 ja Savonradan kytkeytymistä toisiinsa ja niiden muodostaman aluerakenteellisen ja liikenteellisen kokonaisuuden merkitystä koko Itä-Suomen saavutettavuudelle, elinvoimalle ja monipuolisille liikennepalveluille.

Keskusverkon, asumisen ja elinkeinoelämän osalta suurin muutos liittyy vähittäiskaupan varauksiin. Kaavaa varten on laadittu kaupan palveluverkkoselvitys, jonka lähtökohtana on ydinkeskustojen ja muiden kaupan alueiden kehittäminen. Kaupunkien ja keskisuurten taajamien ydinkeskustojen lisäksi kaavaluonnoksessa on esitetty seitsemän kaupan keskittymää, vähittäiskaupan suuryksikköaluetta (KM), jotka soveltuvat tilaa vievän erikoiskaupan tarpeisiin. Alueet ovat Länsisilta Mikkelissä (Enimmäiskerrosala 130 000 k-m²) ja Nojanmaa Savonlinnassa (100 000 k-m²) sekä uusina varauksina Vehmaa Juvalla (23 000 k-m²), Visulahti Mikkelissä (55 000 k-m²), Kuortti Pertunmaalla (15 000 k-m²), Länsiväylä Pieksämäellä (20 000 k-m²) ja Laitaatsilta Savonlinnassa (31 100 k-m²).

Kaavaehdotuksessa on määritelty seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön alaraja, joka vaihtelee erikokoisissa taajamissa. Esitetty yleinen alaraja, 3000 k-m², turvaa kaupan rakentamismahdollisuuksia myös pienemmissä taajamissa, eikä kuntakaavoitus edellytä maakuntakaava-merkintää. Maakuntakeskus Mikkelin taajamatoimintojen alueella tilaa vaativan erikoiskaupan suuryksiköiden seudullisuuden alaraja on 10 000 k-m² ja muilla vähittäiskaupan aloilla 7 000 k-m². Seutukeskusten, Pieksämäki ja Savonlinna, vastaavat alarajat ovat 7 000 k-m² ja 5000 k-m².

Suurempien paikalliskeskusten kaupan suuryksiköiden raja-arvo vaihtelee tilaa vaativassa erikoiskaupassa ja muussa erikoiskaupassa 4 000 - 6000 k-m², yhteenlasketut enimmäiskerrosalat vaihtelevat näillä taajamatoimintojen alueilla

7 000 - 12 000 k-m2.

Palveluverkkoselvityksen mukaan maakunnan tavoitteellinen liiketilatarve vuonna 2035 on noin 942 000 k-m2, josta laskennallinen lisäliiketilantarve nykyiseen verrattuna olisi 512 000 k-m2.

Keskusverkkoa ja asumista koskeva merkittävin päivitys maakuntakaavaan on Mikkelin kaupungin taajamatoimintojen alueen laajentaminen seudun rakennemallin (2012) tavoitteiden pohjalta keskustan kaakkoispuolelle, Salosaaren alueelle. Laajennusalueelle on kirjattu kohdekohtainen erikoismääräys, jolla Salosaaren eteläosan toteuttaminen on sidottu ja ehdollistettu kantatielle 62 toteutettavaksi suunniteltuun kevyen liikenteen järjestelyyn Kirkonvarkauden siltayhteyksineen.

Tieliikenteen osalta vaihemaakuntakaavassa päivitetään merkinnät vastaamaan toteutus- ja suunnittelutilannetta. Valtatien 14 Savonlinnan rinnakkaistieosuus muutetaan valtatiemerkinäksi (Toteutunut), valtatie 5 osuuksille Hietanen-Pitkäjärvi ja Tuppurala-Vehmaa on tehty suunnitelmien mukaiset tekniset korjaukset.

Valtateiden suunniteltujen eritasoliittymien varausmerkintöjä on täydennetty suunnitelmämääräyksellä. Uusi eritasoliittymä voidaan liikennemäärien tai maankäytön niin salliessa ensi vaiheessa toteuttaa (Parantaa) myös tasoliittymänä. Erityisesti maankäytön tarpeita palvelevien eritasoliittymien toteuttamisen ajoitus ja toteuttamismahdollisuudet tulee varmistaa ennen kuin niiden toteuttamiseen perustuvaa maankäyttöä asemakaavoitetaan pääteiden varsille ja taakse.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikennevastuualue esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kehittämisperiaatemerkinnot

Nykyisiin kehittämisperiaatteisiin tehdyissä päivityksissä on huomioitu hyvin Mikkelin ja Savonlinnan seuduille laaditut rakennemallit ja liikennejärjestelmäsuunnitelmat sekä Keski-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma. Tuoreimpana suunnitelmana liikenteen osalta kehittämisperiaatteita tarkasteltaessa on mukana ollut Itä-Suomen liikennestrategia (2015). Viitosväylän kehittämistä koskevissa kirjauksissa on todettu oikeita painotuksia, kuten eri liikennemuotojen hyödyntäminen, huomion kiinnittäminen maankäytön ja liikenteen yhteen sovittamiseen sekä liikenteen sujuvuuteen ja liikenneturvallisuuteen. Sama koskee vyöhykkeen kytkeytymistä aluerakenteeseen ja eri maankäyttötarpeiden suunnittelua osana kokonaisvaltaisia strategisia suunnitelmia.

Keskusverkko ja asuminen

Liikennevastuualue huomautti maakuntakaavan luonnosvaiheessa Mikkelin kaupungin taajamatoimintojen alueen laajentamisesta Salosaaren alueelle koskien kevyen liikenteen yhteystarpeita. Lausunnon mukaisesti alueen kehittäminen on kytketty ehdollisena kevyen liikenteen väylän toteuttamiseen.

Kauppa

Liikennevastuualue pitää kaavaluonnoksessa tavoitevuoteen ulottuvan kulutuksen kasvun ja sen pohjalta tehtyä lisäliiketilän arviointi melko ylimitoitettuna ja optimistisena. Maakuntakaava jättää löyhällä ohjauksella melkoisen pelivaran kuntakaavoitukselle eikä esimerkiksi vaikutuksia liikenteeseen pysty tässä vaiheessa täysin ennakoimaan.

Vaikutustarkastelussa on todettu kaupan alueiden sijoittuvan olemassa olevaan tai suunniteltuun yhdyskuntarakenteeseen, myös maakunnan rakenne huomioiden pääosin tasaisesti suhteessa väestöön ja liikennejärjestelmän tarjoamiin liikkumismahdollisuuksiin. Taajamissa palvelut ovat saavutettavissa kevyellä liikenteellä, mutta keskusta-alueiden ulkopuolelle sijoittuvissa vähittäiskaupan suuryksiköissä asiointi tulee jäämään käytännössä henkilöauton varaan, kaupan luonnekin huomioiden.

Vaikutustarkastelussa on painotettu liikennevastuualueen luonnosvaiheessa esille nostamaa kaupan varausten kannalta merkittävin kohdetta, Mikkelin Karikkoon sijoittuva Länsisiltaa, jossa vähittäiskaupan (km) enimmäisala on 130 000 k-m². Alueen osalta ei liikennejärjestelyjä eikä kaavallista valmiutta ole vielä ratkaistu.

Turvetuotanto

Turvetuotannon osalta vaikutustarkastelussa on todettu 2. vaihemaakuntakaavaan sisältyvästä 14 alueesta puolet sijoittuvan sorapäälysteisen yhdystieverkon varsille. Liikennemäärien ei ole kuitenkaan katsottu kasvavan, sillä tuotantomäärät eivät kasva nykyisestä alueiden käytöstä poistumisen vuoksi.

Tarkastelussa tulisi huomioida tienpidon ja kuljetusten kannalta ko. tienverkon herkkyys kelirikko-ongelmille.

Liikenne

Maakuntakaavaan tehtävä, tiehankkeiden toteutus- ja suunnitteluvaiheita kuvaavien merkintöjen päivitys on tarpeen, päivitystarpeita on tullut voimassa olevaan maakuntakaavaan (YM 2010) nähden suhteellisen paljon. Liikennevastuualue pitää hyvänä suunniteltujen eritasoliittymien varausmerkintään täydennettyä suunnittelumääräyksellä, jolla korostetaan erityisesti maankäytön tarpeita palvelevien eritasoliittymien toteuttamisen ajoitetusta ja toteuttamismahdollisuuksien varmistamista ennen kuin esimerkiksi niihin tukeutuvaa uutta kaupan

Täsmennetään vaikutustenarviointia lausunnossa esitetyn mukaisesti. Maakuntaliiton näkemyksen mukaan valtion tulee ylläpitää tiestö elinkeinoelämän tarpeiden mukaisessa kunnossa. Itä-Suomen liikennestrategiassa on esimerkillisesti nostettu raaka-ainekuljetusten sujuvuuden ja täsmällisyyden turvaaminen keskeiseksi tavoitteeksi.

<p>toimintaa asemakaavoitetaan.</p> <p>Selostusehdotuksen kohtaan 2.4.1 Tieliikenne tulee täydentää eritasoliittymiä koskevat merkinnät ja määräykset, erillisessä kaavamerkintöjä ja määräyksiä koskevassa luettelossa ne on huomioitu.</p> <p>Liikennevastuualue pyytää korjaamaan myös yhdistelmäkaavakartalle valtatie 5 osuudella Kuortti - Uutela osoitetut eritasoliittymät toteutuneen eritasoliittymän mukaiseksi merkinnäksi. Sama koskee Visulahdessa, valtatie 5 uuden osuuden rinnakkaisväylällä olevaa jo rakennettua eritasoliittymää, sen osalta tulisi kaavamääräyksessä viitata yhdystieverkkoon.</p> <p>Maakuntakaavan kehittämisperiaatteiden ja merkintöjen päivityksessä on otettu huomioon vuoden 2015 lopulla hyväksytty Itä-Suomen liikennestrategia. Se on kytketty tiiviisti maakuntaliiton skenaarioprosessiin (Syksy 2015), jossa alue-suunnittelun painopisteitä sekä kehittämisperiaatteiden merkintöjä arvioitiin.</p>	<p>Täydennetään kaavaselistusta lausunnossa esitetyn mukaisesti.</p> <p>Tehdään esitetyt muutokset kaavakartalle.</p>
<p>Naapuriliitot</p>	
<p><i>Etelä-Karjalan liitto</i></p> <p>Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavaehdotuksessa on otettu hyvin huomioon Etelä-Karjalan liiton aikaisempi lausunto. Maakuntien väliset yhteydet ja kehittämisalueet ovat kuvattuina kaavan kehittämisperiaatekartalla selkeästi. Kaavan määräykset täydentävät hyvin näitä maakuntien välisiä strategisia painopisteitä ja niiden kehittämistarpeita.</p> <p>Myös kaavakartoille lisätyt paikannimet selkeyttävät hyvin kaavan kokonaistarkastelua ja eri kohteet löytyvä hyvin netissä katsottavilta kartoilta.</p> <p>Etelä-Karjalan liitto toteaa, että Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan kaavakartat, yhdistelmäkartat ja raportit kuvaavat hyvin kaava-alueen maankäyttövarauksia sekä maakunnan eri osa-alueiden kehittämistarpeita.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Keski-Suomen liitto</i></p> <p>Keski-Suomen liitto toteaa lausuntanaan, että kaavaehdotuksen maankäyttölliset ratkaisut ovat yhteneväiset Keski-Suomen voimassa oleviin maakuntakaavoihin nähden. Keski-Suomen liitto viittaa Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta antamaansa lausuntoon (4.2.2016). Keski-Suomen liitolla ei ole huomautettavaa 2.vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

<p><i>Kymenlaakson liitto</i></p> <p>Kymenlaakson Liitto on antanut lausunnon Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta 9.3.2016. Lausunnossa todettiin, että Kymenlaakson maakuntakaavassa Vuohijärvi on varattu vedenhankinnan kannalta arvokkaana pintavesi- alueena. Kymenlaakson Liitto esitti, että Vuohijärven vesialueen merkitys tulisi tunnistaa myös Etelä-Savon maakuntakaavassa ja varata se vastaavalla kaavamerkinnällä.</p> <p>Vastineessaan Etelä-Savon maakuntahallitus totesi, ettei Etelä-Savon maakuntaliitto näe merkinnällä olevan sellaista yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavaa lisäarvoa, jonka perusteella merkintä olisi syytä lisätä kaavaan.</p> <p>Kymenlaakson Liitto toteaa, että jatkossa, kun maakuntakaavojen vahvistusmenettely on poistunut ja maakuntapalvelut uudistuvat, ylimaakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden ja ylimaakunnallisen aluesuunnittelun yhteistyön merkitys entisestään korostuu.</p> <p>Kymenlaakson Liitto toteaa, että Etelä-Savon 2. maakuntakaavan esitystapa on selkeä ja asiakirjoista saa helposti käsityksen muuttuneista tai täydentyneistä kaava- merkinnöistä.</p> <p>Kymenlaakson Liitolla ei ole muuta huomautettavaa maakuntakaavaehdotukseen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Pohjois-Karjalan maakuntaliitto</i></p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto pyytää lausuntoa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on antanut lausuntonsa kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 6.10.2014 sekä valmisteluaineistosta (luonnosvaiheesta) 22.2.2016. Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ole ollut huomauttamista aiemmin valmisteluaineistoon.</p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava on edennyt nopeasti valmisteluvaiheesta ehdotusvaiheeseen. Valmisteluvaiheen jälkeen kaavaan on lisätty muun muassa kehittämisperiaatemerkinnot omana karttanaan. Viitosväylän kehitysvyöhyke on esitetty omalla merkinnällään sisältäen Viitostien ja Savonradan muodostaman aluerakenteellisen ja liikenteellisen kokonaisuuden. Syväväylän kehittäminen ja ylimaakunnallisten yhteyksien kehittäminen on esitetty kehittämisperiaatekartalla. Maakunnan keskuksista kehittämisperiaatemerkinnoissa on mukana Mikkelin maakuntakeskuksena, Pieksämäki ja Savonlinna seutukeskuksina sekä sen lisäksi 7 isoa paikalliskeskusta sekä 14 pientä maaseututaajamaa. Matkailun kansainvälistämisen painopistealueet on myös merkitty maakuntakaavan kehittämisperiaatekarttaan.</p>	

Etelä-Savo rajautuu Pohjois-Karjalaan Savonlinnan kaupungin ja Heinäveden kunnan osalta. 2. vaihemaakuntakaavassa on esitetty Pohjois-Karjalaan liittyen ylismaakunnallinen yhteyden kehittäminen Heinäveden kautta (Joensuun ja Varkauden välillä) sekä syväväylän kehittäminen Saimaalla Pohjois-Karjalan suuntaan. Esitetyt kehittämisperiaatemerkinnyt ovat tarpeellisia myös Pohjois-Karjalan näkökulmasta. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto korostaa, että Heinäveden kautta kulkeva ylismaakunnallinen yhteys on Pohjois-Karjalalle erityisen tärkeä sekä Etelä- ja Väli-Suomeen johtavan maantieliikenteen että Väli-Suomeen johtavan rautatieliikenteen näkökulmasta. **Maakuntaliitto esittääkin, että ko. ylismaakunnallista yhteyttä täydennettäisiin kaavaselostukseen ja/tai ylismaakunnallisten yhteyksien kehittäminen -merkinnän kuvausta täydennettäisiin "Merkinnällä osoitetaan maakunnan merkittävimmät ylismaakunnalliset maantie- ja rautatieyhteydet ja liityntäyhteydet valtakunnallisiin väyliin".**

Hallituksen reformiministeriyöryhmä teki linjauspäätöksen 26.5.2016 Heinäveden kunnan liittämiseksi Pohjois-Karjalan maakuntaan 1.1.2019 alkaen. Muutos edellyttää vielä valtioneuvoston lopullisen päätöksen. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee tarpeelliseksi käydä maakuntakaavallisen yhteensovittamisen alustavia keskusteluja syksyn aikana sekä Heinäveden kunnan että Etelä-Savon maakuntaliiton kanssa. Joulukuussa käynnistynyt Pohjois-Karjalan kokonaisuusmaakuntakaavan tarkistus mahdollistaa sinänsä hyvin yhteensovittamisen, mikäli näin yhdessä sovitaan.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ole muilta osin huomauttamista kaavaehdotukseen.

Täydennetään kehittämissuosituksista ja kaavaselostusta esitetysti.

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon liitto pitää Etelä-Savon 2. maakuntakaavan valmisteluaineistoa hyvänä ja kattavana. **Viitosväylän kehittämissuositukseen suunnittelumääräyksestä on poistunut voimassa olevaan maakuntakaavaan verrattuna maininnat yleiseurooppalaisesta TEN-T verkosta ja kehittämisestä kansainvälisenä liikennekäytävänä. Pohjois-Savon liiton mukaan molemmat maininnat on syytä huomioida jatkossakin Etelä-Savon maakuntakaavassa.** Viitosväylän kehittämisperiaatemerkinnyksessä on hyvin huomioitu Viitostien ja Savonradan muodostama aluerakenteellinen ja liikenteellinen kokonaisuus.

Täydennetään kehittämisperiaatemerkinntää esitetysti.

Etelä-Savo on osoittanut maakunnan matkailun kansainvälistämisen painopistealueina Saimaan ja kansallispuistot. Pohjois-Savon puolella Saimaan vesistö on osoitettu lähes kokonaisuudessaan vesimatkailun kehittämisperiaatemerkinnyksellä ja kansallispuistot virkistystien ja matkailun kehittämisperiaatemerkinnyksellä, joten ylismaakunnalliselle yhteistyölle Saimaan ja kansallispuistojen osalta on hyvät alueidenkäyttöliset puitteet.

Liitolla ei ole muuta huomautettavaa 2. maakuntakaavan valmisteluaineistosta.

<p><i>Päijät-Hämeen liitto</i></p> <p>Etelä-Savon liitto on edennyt johdonmukaisesti ja uusien säädösten edellyttämällä tavalla keskeisten viranomaisten lausuntopyyntövaiheeseen ennen ehdotuksen asettamista nähtäville. Valmisteluvaiheen palautteen perusteella on tehty tarkennuksia kaava-asiakirjoihin.</p> <p>Päijät-Hämeen liitto pitää hyvänä, että kaavaehdotukseen on lisätty Heinola-Pertunmaa vesihuoltolinja. Kaavaehdotukseen on myös lisätty Päijät-Hämeen puolella sijaitsevan Lusin varalaskupaikan suojavyöhyke slv2 10.667. Kyseistä suojavyöhykemerkitä ei ole kuitenkaan mainittu Merkinnöissä ja määräyksissä eikä kohdeluettelossa.</p> <p>Virkistyksen, maaseudun, matkailun, suojelun ja kulttuuriympäristöjen osalta ei ole ilmaantunut valmisteluvaiheen aineiston jälkeen mitään erityisiä uusia asioita ja näiltä osin ei ole huomautettavaa. Naapurimaakuntina on hyvä jatkaa yhteistyötä myös näiden teemojen parissa ja saada positiivisia vetovoimavahvuuksia molempiin maakuntiin.</p> <p>Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavatyö on edennyt ripeään tahtiin, eikä Päijät-Hämeen liitolla ole huomautettavaa maakuntakaavaehdotuksesta.</p>	<p>Täydennetään kaava-asiakirjoja lausunnon mukaisesti.</p>
<p><i>Muut lausunnonantajat</i></p>	
<p><i>Bioenergia ry</i></p> <p>Bioenergia ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen.</p> <p>Vaihekaavaan liittyvän osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) mukaisesti avoin ja läpinäkyvä maakuntakaavoitusprosessi ottaa ympäristönäkökohtien lisäksi huomioon alueen elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä kaavoituksen taloudelliset, kulttuurilliset ja sosiaaliset vaikutukset. Kaavan tulee olla mahdollistava ja luoda edellytyksiä eri toimintojen yhteensovittamiselle.</p> <p>Bioenergia ry:n mielestä OAS:n mukaiset tavoitteet avoimuudesta ja läpinäkyvyydestä sekä mahdollisuudesta osallistua ovat toteutuneet hyvin. Kaavan mahdollistava ja edellytyksiä luova vaikutus tulisi kuitenkin toteutua paremmin turvetuotannon osalta.</p> <p>Etelä-Savon turvetuotantoalasta poistuu arviolta neljä viidesosaa vuoteen 2025 mennessä. Kaikki nykyiset turpeen nostoalueet poistuvat viimeistään 2030-luvulla. Turpeen energiakäyttö jatkuu myös 2020-luvulla, joten tarve uudelle turvetuotannon pinta-alalle on ilmeinen. Turpeen käyttö kuivikkeena ja kasvu-</p>	<p>Maakuntakaavaa varten laaditun arvion mukaan uutta turvetuotantopinta-alaa tarvitaan noin 1 300 hehtaaria, jotta maakunnassa olisi riittävästi tuotantopinta-alaa suhteessa alueen energiakäyttöön vuonna 2035. Maakuntakaavassa on esitettyjen uusien tuotantoalueiden (EO1 + tu + tu1) yhteenlaskettu tuotantokelpoinen pinta-ala</p>

alustana on kasvussa niin alueellisesti kuin laajemminkin. Näiden tuottamiseksi tarvitaan muutamia satoja hehtaareita myös uutta, tähän tarkoitukseen soveltuvaa tuotantopinta-alaa. Erityisesti hyvälaatuisen kuiviketurpeen tuotanto vaatii "puhdasta" rahkavaltaista turvetta.

Turvetuotannon kaavavaraukset riittämättömiä erityisesti ympäristöturvetuotannon kannalta.

Vaihemaakuntakaavaa laadittaessa on pidetty yhteyttä turvetta tuottaviin yrityksiin ja kaavaluonnokseen on saatu mukaan näiden tuotantoon esittämiä alueita. Hyvässä vuorovaikutuksessa kaavaluonnoksen pohjalta on tehty turvetuotannon aluevarausmuutoksia (EOT, tu, tu1).

Tämä ei kuitenkaan ole riittävästi, sillä kaavavaraukset eivät vastaa turveraaka-aineen kysyntään 2020- ja 2030-luvuilla. Kaavaehdotus sivuuttaa sen tosiasian, että maanhankinnassa ja ympäristölupaprosessin eri vaiheissa turvetuotannolle osoitetuista pinta-alasta yli puolet jää toteutumatta. Energiaturpeen tuotantoala jää niukaksi mutta erityisesti pinta-alan tarpeen arvioinnissa vähemmälle on jäänyt muiden turpeen käyttömuotojen tarkastelu. Ympäristöturpeiden tuotantoedellytyksiä turpeen laadun ja tuotantopinta-alan suhteen ei ole riittävästi otettu vaihemaakuntakaavassa huomioon.

Vesistövaikutusten arviointi

Bioenergia haluaa kiinnittää huomiota mahdollisten turvetuotantoon soveltuvien alueiden systemaattiseen karsintaan, joka perustuu vanhentuneisiin tietoihin vesistövaikutuksista. Turvetuotannon vesistökuormitus on vähentynyt olennaisesti viime vuosina (esim. <http://www.vesitalous.fi/2015/02/uutta-tietoa-turvetuotannon-vesistokuormituksesta>). Potentiaaliset uudet tuotantoalueet tullaan varustamaan aina parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) mukaisilla vesienkäsittelyrakenteilla, jolloin näiden kuormitusarvioinnissa ei voida käyttää vanhentuneen vesienkäsittelytekniikan piirissä olleiden tuotantosoiden kuormitusarvoja.

Myös oikeuskäytäntö on muuttunut viime vuosina. Hylkäävä ympäristölupapäätös voi olla annettu kulloiseenkin ajankohtaan perustuvaan alueelliseen kokonaiskuormitukseen perustuen ja näin ollen valuma-alueiden kokonaiskuormitus voi olla muuttunut merkittävästi lupakäsittelyn ajankohdasta esim. vanhojen turvetuotantoaluiden poistumien vuoksi. Näissä tapauksissa uusien tuotantoalueiden sijoittaminen valuma-alueelle voi olla mahdollista vähentyneen kokonaiskuormituksen vuoksi.

Kaavamerkinnoistä

Vaihekaavassa tulisi välttää epäselviä ja oikeusvaikutuksiltaan tulkinnanvaraisia **LUO- ja MY-merkintöjä. Nk. informatiivisuus, jolla näitä merkintöjä on perusteltu, voidaan taata muutoinkin kuin juridisesti kyseenalaisilla ja kaavan**

on noin 1 400 hehtaaria. Kaavassa ei kielletä turvetuotantoa maakuntakaavan valkoisilla alueilla. Maakuntakaava ei ole kattava turvetuotannon osalta ja siinä esitetään vain osa soveltuvista alueista.

Maakuntakaavan vesistövaikutustenarvioinnissa käytetyt kuormitusluvut ovat keskimääräisiä arvoja, jotka perustuvat Etelä-Savon turvetuotantoalueiden vesistötarkkailun tuloksiin vuosilta 2007-2013. Sekä ELY-keskuksen että Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijat ovat hyväksyneet ne laskennan pohjaksi.

Kielteisen ympäristöluvan saaneita turvetuotantoalueita ei ole pääsääntöisesti merkitty maakuntakaavaan. Maakuntakaava ei estä turvetuottajia hakemasta alueille uutta lupaa usein suunnitelmin, jolloin lupaviranomainen ratkaisee sen, onko toiminnan edellytykset ja vaikutukset muuttuneet niin paljon, että lupa voidaan myöntää.

Maakuntakaavassa ei käytetä luo-merkintää. Myp merkinnällä on osoitettu perinnebiotoopit ja MY-merkinnällä muutamia Natura-alueita ja pienvesiä sekä koskia. MY-merkintä ei ole suojelumerkintä. Suojelukohteita on osoitettu vain SL merkinnällä ja

<p>mahdollistavaa vaikutusta rajaavilla merkinnöillä. Suojelukohteiden kaavoituksessa tulee käyttää ainoastaan SL- kaavamerkintää.</p> <p>Kaavaan merkityt suojelukohteet tulee saattaa suojeluun mahdollisimman nopeasti ja maanomistajien taloudelliset hyödyt, kuten puu- ja turvearvot korvata täysimääräisesti.</p>	<p>Metsähallituksen vaatimuksesta joitakin soita S -merkinnällä.</p> <p>Maakuntakaavan aluevarauksiin pätee "Rahat tai lupa" –periaate. Suojelukohteiden toteuttamisesta vastaa valtio.</p>
<p><i>Järvi-Suomen Energia Oy</i></p> <p>Järvi-Suomen Energia Oy:llä ei ole kaavasta lausuttavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Kyyveden kalastusalue</i></p> <p>Lausuntona Etelä-Savon maakuntahallituksen ehdotukseen 2. vaihemaakuntakaavasta vastaamme koskien turvetuotantoa seuraavasti:</p> <p>1. Kyyveden fosforitasapaino on ELY-keskuksen tekemän selvityksen mukaan epätasapainossa vähintään 15 vuoden ajalta. Valuma-alueelta tulevan fosforin määrä on noin 4000 kg suurempi kuin Läsäkosken kautta Puulaan valuva fosforin määrä. Toisin sanoen fosforia on kertynyt kumulatiivisesti vuodesta toiseen n 4000 kg/v.</p> <p>Fosforin kertymää voidaan pienentää hoitokalastuksella noin 400 kg vuodessa (nykyinen panostus = 30 000 eur/v), mutta sillä ei voida ratkaista epätasapainoa kestävästi. Epätasapaino koskee myös muita ravinteita.</p> <p>Tästä syystä Kyyveden kalastusalue suhtautuu hyvin kielteisesti kaikkiin uusiin esityksiin, jotka lisäävät fosforikuormaa.</p> <p>2. Kyyvedessä on runsaasti matalia rantoja, jotka ovat herkkiä alueita umpeenkasvulle. Umpeenkasvu edistyy ravintokuorman kasvaessa ja kiintoaineen kulkeutumisen myötä. Esimerkkinä on Vapon Pyöreäsuolta karannut muta ja lieju suojavallin murtumisten yhteydessä. Tästä syystä Kyyveden kalastusalue suhtautuu hyvin kielteisesti kaikkiin uusiin esityksiin, jotka lisäävät vesistön ravinteisuutta ja kiintoaineen määrää.</p> <p>3. Turvetuotannon omavalvonta, valvonta ELYn tekemänä, valvonnan läpinäkyvyys ja raportointi haitankärsijöille eivät täytä kehittyneiden ja älykkäiden laatu-järjestelmien mukaisia vaatimuksia. Tänä keväänä ja alkukesänä tapahtuneet vahingot Pyöreäsuolla osoittavat, että valvonta on nykyisellään pelkän kansalaisten aktiivisuuden varassa. Tästä syystä ja niin kauan kunnes asiaan saadaan kestävä ja lain suojaama ratkaisu Kyyveden kalastusalueella ei ole mahdollisuutta puoltaa uusia kuormittavia turvetuotantohankkeita.</p> <p>4. Jyväskylän yliopisto on tutkinut Keski-Suomen liiton rahoittamana Saarijärven reittivesien asukkaiden näkemyksiä, kokemuksia ja toiveita liittyen vesistön käyttöön ja kuormitukseen.</p>	<p>Maakuntakaavavaraukset eivät tehtyjen selvitysten perusteella muuta vesistöjen laatuluokitusta nykyistä huonommaksi.</p> <p>Maakuntakaavaa varten tehdyn vesistövaikutusten arvioinnin mukaan Kyyveden Jousvesi-Honkalahdensen sekä Hirviselän valuma-alueille ei ole suositeltavaa rakentaa uusia turvetuotantoalueita. Maakuntakaavassa ei olekaan osoitettu turvetuotannon aluevarauksia em. alueille. Vesistövaikutusten arvioinnin mukaan Kyyveden keskusaltaan valuma-alueelle voidaan sijoittaa uutta turvetuotantoa ilman, että vesistön ekologinen luokitus heikkenee. Valuma-alueelle osoitetaan korjatussa kaavaehdotuksessa kaksi turvetuotannon reservialuetta, Emostensuo ja Avesuo-Itäsu. Alueisiin liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueet eivät voi olla tuotantokäytössä yhtä aikaa. KTS. Vastine Mikkelin kaupungin antamaan lausuntoon.</p> <p>Maakuntakaavassa on osoitettu ympäristöluvan omaavat suot turvetuotantoalueina, mm. Pyöreäsuo. Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa tuotannon valvotaan vaan valvonnasta päätetään ympäristöluvassa,</p> <p>Muilta osin viittamme maakuntahallituksen (18.04.2016 § 43) vastineeseen vaihe-</p>

<p>Ehdotamme vastaavanlaisen tutkimuksen tekoa Kyyveden asukkaiden osalta. Video keskisuomalaisten tutkimuksen esittelyyn löytyy osoitteesta www.reittivedet.fi ja itse tutkimus on luettavissa Keski-Suomen liiton sivuilla.</p> <p>Edellä olevan johdosta Kyyveden kalastusalue suhtautuu hyvin kielteisesti kaikkiin uusiin turvetuotantohankkeisiin. Lisäksi uudistamme vaatimuksemme koskien palautetta (liitteenä), jonka annoimme 7.3.2016 päivätyllä kirjeellä ”Kirjallinen palaute koskien Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistoa”.</p>	<p>maakuntakaavan luonnoksesta saatuun palautteeseen.</p>
<p><i>Fingrid Oyj</i></p> <p>Kiitämme lausuntopyyntöistä. Fingrid Oyj:llä ei ole huomautettavaa laadusta maakuntakaavaehdotuksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Metsäteollisuus ry</i></p> <p>Pyydettyä lausuntona Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:</p> <p>Biotalous on alueelle merkittävä tulojen ja työllisyyden lähde. Maakuntakaavan tulee olla elinkeinoja edistävä tavalla, jossa erityisesti puuhun perustuvan biotalouden koko arvoketju, metsästä maailmalle, on mahdollista toteuttaa kilpailukykyisesti. Liikenneinfra on oleellinen osa sekä metsätaloutta, että -teollisuutta. Tieverkon korjaamisen ja rakentamisen kannalta maa-ainesten ottoalueet on oltava riittävän lähellä käyttöpaikkoja. Ge-merkintöjen (arvokas geologinen muodostuma) lisäämistä täytyy harkita tarkoin.</p> <p>Maa- ja metsätalousvaltaisille alueille ei tule asettaa merkintöjä, jotka rajoittavat metsätalouden harjoittamista. Metsien kestävä käytön edistämiseksi on olemassa lainsäädäntöä (luonnonsuojelu-, metsä-, vesi-, maa-ainelaki) ja lisäksi vapaaehtoisia menetelmiä esim. sertifiointi, joka on käytössä laajasti koko Suomessa. Kaavaan tulee merkitä vain lakisääteiset suojelukohteet tai sellaisiksi tarkoitetut. Muiden, vaikutuksiltaan määrittelemättömien, mutta käytännössä alueen käytölle rajoituksia aiheuttavien merkintöjen käyttöä tulee välttää, ellei niiden kehittämiseksi ja toteuttamiseksi ole olemassa tarkkoja suunnitelmia, joissa myös yksityiseen omistusoikeuteen puuttumisen korvaamiskysymykset on käsitelty.</p> <p>Vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota kaavaratkaisujen välillisiin ja välittömiin vaikutuksiin elinkeinoihin (ml. metsätalous) ja niiden kehittämismahdollisuuksiin maakunnassa.</p> <p>Kaavatarkastelussa on tarpeen kumota turhia, voimassaolevia merkintöjä ja</p>	<p>Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole luonnonsuojelualueita lukuun ottamatta sellaisia kaavamääräyksiä, jotka rajoittaisivat metsätalouden harjoittamista, kts. metsälaki 2 §.</p> <p>Maakuntakaavaehdotukseen on merkitty luonnonsuojelualueina (SL) vain lakisääteiset suojelukohteet tai sellaisiksi tarkoitetut.</p> <p>Vaikutuksia on arvioitu maakuntakaavan tarkkuustaso huomioon ottaen siinä määrin kuin yleispiirteisen kaavan vaikutuksia voidaan arvioida.</p>

<p>harkita tarkkaan uusien merkintöjen tarvetta. Kaavan tulee olla yleispiirteinen, selkeä ja helposti tulkittavissa oleva.</p> <p>Metsäteollisuus on alueella merkittävä elinkeino, joten pidämme tärkeänä, että Metsäteollisuus ry:n edustaja kutsutaan mukaan seurantaryhmään.</p>	<p>Metsäteollisuus ry:n edustaja kutsutaan mukaan seurantaryhmään seuraavan maakuntakaavan laadinnan yhteydessä.</p>
<p><i>MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja</i></p> <p>MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja / Etelä-Savo kiittävät mahdollisuudesta lausua kaavan valmisteluaineistosta sekä mahdollisuudesta osallistua kaava-prosessiin seurantaryhmän jäsenenä.</p> <p>YLEISESTI Maakuntakaavan lähtökohtana on mahdollistavuuden periaate. Nyt nähtävillä oleva valmisteluaineisto toteuttaa suurelta osin tätä periaatetta. Maakuntakaavalla myös lain mukaan edistetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja viedään niitä alempiasteisiin kaavoihin. Niiden ei kuitenkaan tule liikaa sitoa maakuntakaavalta odotettua alueellista kehittämistä.</p> <p>VAIKUTUKSIA MAANOMISTAJIIN Kaavalla on oikeusvaikutuksia yksityiseen maanomistajaan tai elinkeinonharjoittajiin, jos toimintaa varten täytyy hakea lupaa. Luvan myöntäjän on otettava huomioon maakuntakaavan määräykset ja niiden taustalla olevat selvitykset luvan myöntämistä harkitessaan. Tämä konkretisoituu etenkin turpeen- ja maa-ainesoton yhteydessä. Lisäksi erilaisilla inventoinneilla, kuten valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, on myös vaikutuksia alempiasteisia kaavoja tehtäessä. Suojelumääräysten ja rakentamisrajoitusten lisäksi näillä voi olla suoranaisia taloudellisia vaikutuksia myös maa- ja metsätalouden harjoittajiin. Maa- ja metsätalouden säädökset, sertifiointikriteerit yms. ohjaavat maa- ja metsätalouden toimintaa. Lisäksi on olemassa vapaaehtoisuuteen perustuvia maankäytön sopimuksia erilaisiin tapauksiin. Kaavoituksella ei siten pidä luoda kaksinkertaista sääntelyä maa- ja metsätalouteen. MTK-Etelä-Savo toteaa, että vaikka maakuntakaava ei itsessään suoraan vaikuttaisi elinkeinon harjoittamiseen, niin maakuntakaavan suunnittelumääräyksillä voidaan vaikuttaa alempiasteisiin kaavoihin siten, että niissä ei rajoiteta tarpeettomasti maa- ja metsätaloutta ja tulevat oikeusvaikutukset eivät ole kohtuuttomia maanomistajan kannalta.</p> <p>Valmisteluaineistossa todetaan maakuntakaavassa olevan rakentamisrajoitus (MRL 335) virkistys- tai suojelualueella sekä liikenteen ja teknisen huollon verkostoja varten osoitetuilla alueilla. MTK-Etelä-Savo haluaa korostaa, että sikäli kun varauksia ei ole toteutettu, rakentamisrajoituksen ei tule tarpeettomasti rajoittaa yksityistä rakentamista. Vanhojen oikeusvaikutusten, kuten suojelualuevarausten, ajantasaisuutta (toteutukset ja mahdolliset korvaukset) ja tarpeellisuutta tulee samalla tarkistaa. Varaukset tulee toteut-</p>	<p>Maakuntaliitto toteuttaa lausunnossa mainittua maakuntakaavamerkintöjen toteutumista, ajantasaisuutta ja päivitystarvetta säännönmukaisesti. Tämä on ollut myös meneillään olevan kaavaprosessin lähtökohta.</p>

taa määräjassa tai poistaa kaavasta tarpeettomina.

Kaavaselostuksen luonnoksessa todetaan, että taajamien lähellä olevien virkistysalueiden määrä on vähentynyt. Samassa todetaan, että kuntien tulee kaavoituksen yhteydessä pitää huolta virkistysalueverkoston riittävydestä ja toimivuudesta. Kuntaliitosten kautta on kaupunkeihin tullut maaseutualueita, joita mielellään halutaan näiksi virkistysalueiksi. MTK- Etelä-Savo toteaa, että kaupunkien maaseutualueilla ei ole erityistä painetta kaavoittaa virkistys- tai ulkoilualueita, koska jokamiehenoikeuksilla luonnossa liikkuminen on mahdollista. Paineet virkistysalueisiin ovat taajamien sisällä.

KAAVAN SISÄLTÖ Taajamatoimintojen alue
MTK-Etelä-Savo pitää maaseutuelinkeinojen kannalta hyvänä, että taajamatoimintojen alueella kaavamerkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä nykyisessä käytössään. Koska suunnittelumääräyksen mukaisesti yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita riittävien virkistysalueiden varaamiseen, taajamien yhteyksiä luontoon, rantaan ja veteen, **esitämme, että maakuntakaavan määräyksessä tulee huomioida se, että vaatimukset eivät estä tai rajoita yksityiskohtaisemmassakaan suunnittelussa maa- ja metsätalouden harjoittamista.**

Matkailu ja virkistys
Virkistys (V), ulkoilunohjaustarvealueiden (MU), vaikka pääosa on valtion mailla ja joilla voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta, virkistysmatkailualueiden (V-rm) sekä viheryhteystarpeen kaavamääräykset rajoitteineen vaikuttavat usein negatiivisesti maankäyttöön. **Sikäli kun rajausten sisään jää yksityismaita tai yhteystarvemerkinnät ovat yksityismailla, niin MTK-Etelä-Savo muistuttaa, että kaavamääräyksillä eikä tulevalle yksityiskohtaisemmassa suunnittelulla tule rajoittaa maa- ja metsätalouden harjoittamista.** Lisäksi edellytämme, että **matkailualueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun, joita kaavamääräyksessä on mainittu mm. rakenne - ja kehittämissuunnitelmat sekä strategiset yleiskaavat, ulottuessa yksityismaille, tulee siitä sopia yhdessä maanomistajan kanssa ja mahdolliset aluevaraukset vaatimuksineen tehdä sopimalla, jolloin myös korvaukset tulee käsiteltävä, eikä pelkästään kaavoittamalla.**

Kaavaselostuksen mukaan retkeilysatamia lisätään kaavaan 38 kpl. **MTK-Etelä-Savo toteaa, että retkeilysatamista tulee merkitä kaavan vain sellaiset, jotka ovat rasitteella tai muulla tavalla osoitettavissa pysyviksi.**

Saimaan Geopark hanke on lisätty kaavaan kaavaselostukseen. Matkailun tuoma lisä alueen talouteen sinällään on kannatettavaa. Selostuksessa todetaan, että matkailuun soveltuvat geo - kohteet on kartoitettu, mutta selostuksesta ei kuitenkaan käy selville onko hankkeella vaikutuksia elinkeinoin tai muuhun maankäyttöön.

Taajamatoimintojen määräyksessä kiinnitetään huomiota alkutuotannon ja maiseman kannalta merkittävien yhtenäisten peltoalueiden säilyttämiseen tuotannossa. Lisäksi maakuntaliiton näkemyksen mukaan lausunnossa esille otettu määräyksen osa ei suoraan estä tai rajoita yksityiskohtaisemmassakaan suunnittelussa maa- ja metsätalouden harjoittamista, sillä virkistysalueita tai -reitistöjä ei toteuteta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vastoin maaomistajien tahtoa.

Maakuntakaavan virkistykseen liittyvien merkintöjen osalta ei maakuntakaavassa ole annettu metsien käyttöön ja hoitoon liittyviä määräyksiä vaan siellä sovelletaan metsälakia.

Kaavoitusmenettelystä ja vuorovaikutuksesta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain kahdeksannessa luvussa.

Lisätyt retkeilysatamat ovat kuntien tai valtion ylläpitämiä.

Saimaa Geopark -statusta ei ole vielä Unesco Geopark -verkostolta haettu. Arvokkaat geokohteet on inventoitu (noin 100 kohdetta 9 kunnassa). Näistä kunnat valitsivat ne kohteet, joita esitetään tulevan Saimaan Geoparkin geokohteiksi. Kohteiden opastus, rakenteet ja maanomistajan suostumus ovat kohteiden valinnan ehtona. Lopulliseen hakemukseen tulee noin 5-10 kohdetta/kunta. Maakuntakaavalla ei ole

Liikenne

Maaliikenteen terminaalialueita tarvitaan metsä- ja bioenergiasektorin raaka-ainevirtoja varten. MTK- Etelä-Savo pitää hyvänä, että alueet esitetään kaavassa omina aluevarauksina. Tämä edesauttaa maakunnan runsaiden metsävarojen hyödyntämistä. Samalla MTK-Etelä-Savo kantaa huolta saadaanko Suomen metsäkeskuksen selvitys Itä-Suomen metsä- ja bioenergiaterminaaliverkostosta valmiiksi ennen kaavan valmistumista. **Toteamme, että mahdollisesta selvityksen keskeneräisyydestä huolimatta siinä olevaa sen hetkistä aineistoa tulee hyödyntää maakuntakaavan valmistelussa.**

Tekninen huolto

Kaavassa kumotaan kaikki voimalinjoja koskevat merkinnät ja määräykset, joilla on osoitettu nykyiset ja uudet 110 kV ja 400 kV johdot. Vaihekaavassa voimalinjat osoitetaan yleispiirteisemmin voimajohtokäytävinä, joihin voidaan osoittaa useampia voimajohtoja tai aivan uusiakin, vaikka niitä ei olisi maakuntakaavassa osoitettu.

MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä, että voimalinjoja ohjataan kaavalla samaan yhteyteen jo olemassa olevan kanssa. Samalla haluamme muistuttaa, että mikäli tekninen huolto tms. vaatii uusia maa-alueita, niin uusien maa-aluevarausten merkitseminen kaavaan on tärkeää, koska sitä kautta maanomistaja saa tiedon maa-alueeseensa mahdollisesti kohdistuvista rajoituksista, kuten MRL 33§ rakentamisrajoitus. **MTK-Etelä-Savo toteaa, että kyseisen merkintätavan vuoksi MRL 33 § rakentamisrajoituksen alainen alue ei saa laajentua.**

Lisäksi MTK-Etelä-Savo toteaa, että kaavamääräyksissä voitaisiin suositella sen lisäksi, että johdot sijoitetaan samaan johtokäytävään, niin mahdollisuuksien mukaan ne sijoitetaan jo olemassa oleviin pylväisiin tai pylvää vaihdetaan sellaisiin, johon kaikki johtimet voidaan yhteisesti sijoittaa. Näin uusien maa-alueiden tarve vähenisi oleellisesti, esim. Visulahti – Savonlinna välillä tai Niinimäen tuulipuiston vaihtoehdossa, jossa hyödynnetään olemassa olevan linjan aluetta.

Luonnonvarojen käyttö

Kaavaselostuksessa todetaan, että maakuntakaavassa osoitetaan uusia potentiaalisia turvetuotantoalueita vain maakunnan omaa tarvetta varten siten, että vesistöjen laadun säilyminen on etusijalla. Maakuntakaavassa osoitetut alueet ovat valittu sellaisten kriteerien mukaisesti, joilla valitut alueet aiheuttavat ympäristölleen mahdollisimman vähän haittoja. Samalla todetaan, että muitakaan suoalueita, suojelualueita lukuun ottamatta, ei suljeta pois mahdollisesta turvetuotantokäytöstä. Turvetuotanto perustuu lupamenettelyyn, joka lopulta ratkaisee tuotannon aloittamisen tai epäämisen. MTK-Etelä-Savo pitää maakuntakaavassa käytettyä tapaa osoittaa potentiaalisia turvetuotantoalueita hyvänä. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että vesistökohtainen kokonaiskuormituksen

tarkoituksenmukaista ennakoita kohdevalintaa.

Huomioidaan selvitys mahdollisuuksien mukaan.

Merkintätavan muutos ei laajenna MRL 33§:n rakentamisrajoituksen alaista aluetta. Muutos ei myöskään muuta käytäntöä uusien linjojen suunnittelun ja toteutuksen osalta. Johtokäytävä laajenee vain jos siihen rakennetaan uusia linjoja. Kaavassa on erikseen osoitettu laadinta hetkellä suunnitteilla olevat uudet linjat ohjeellisella merkinnällä.

Lisätään suunnittelusuositus esitetyn mukaisesti.

laskenta lupaharkinnassa perustuu riittävään tutkittuun tietoon.

Pohjavesialueiden rajausten päivitystä MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä. Edellytämme, että pohjavesialueille laadittaviin suojelusuunnitelmiin on laadintavaiheessa pyydettävä maanomistajat tai heidän edustajansa mukaan. **Kaavamerkinnän suositukseen tulee lisätä, että maanomistajataho otetaan mukaan suunnitelman laadintaan. Määräys pohjaveden imeytymisen veden määrän säilyttämisenä riittävänä on epämääräinen eikä kerro mihin se on tarkoitettu. Pohjaveden riittävyys on tärkeä turvata, mutta näin yleisesti annettu määräys vaikuttaa ylimoitettulta. Määräys ei saa vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista eikä hajarakentamista. Tarkempi selostuksen mukainen vaikutusalue on käytännössä taajamat. Määräystä tulisi tarkentaa koskemaan taajama-alueiden tarkempaa suunnittelua.**

Luonnonympäristö

Maakuntakaavassa ja yleiskaavoissa olevista maakunnallisesti merkittävistä suojelukohteista 70 % on toteutettu. **MTK-Etelä-Savo vaatii, että vielä toteuttamattomat suojelun kaavavaruuksista tulee maakuntakaavassa antaa kaavamääräys niiden toteuttamisesta määräjassa, jonka jälkeen varaus päättyy.**

MTK-Etelä-Savo pitää oikeana menettelynä, että kaavassa suojeluun osoitettavat suot ovat valtion omistuksessa. Soidensuojelun täydennysehdotuksen periaatteen mukaisesti yksityisille maanomistajille, valtakunnallisesti arvokkaita suoalueita omistaville, tarjotaan mahdollisuutta suojella suoalue vapaaehtoisesti, esim. METSO ohjelman kautta. S-merkintää on tarkoitus kaavassa käyttää metsähallituksen päätöksellä toteutettavilla alueilla. Tällainen päätös voi koskettaa vain metsähallituksen jo omistamia alueita. Toteamme myös, että kaavamerkinnänvaihtoehdot S- tai MY- merkinnät ovat epämääräisiä suojelun toteutuksen kannalta ja jättävät korvausten saannin epävarmaksi, jopa määräämättömäksi ajaksi. **Merkintöjä ei tule tällaisissa tapauksissa käyttää yksityismailla, ellei asiasta ole sovittu maanomistajan kanssa ja korvausmekanismi ole selvä.**

Kaavaan on lisätty laajoja ge-merkinnällä olevia arvokkaita geologisia alueita. Useat alueet, niin uusissa kuin aiemmissakin, ovat välialueineen tarpeettoman laajoja. Alueiden rajauksiin tulee edelleen kiinnittää huomioita. Arvokkaat geologiset muodostumat eri ge- merkintöjen kaavan suunnittelumääräyksissä todetaan, että alueen käytön suunnittelussa on huomioitava alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja esiintymien säilyminen. Kaavaselostuksen mukaan tehdyillä inventoinneilla on tuotettu tietopohjaa lupaharkintaan. MTK-Etelä-Savo toteaa että kaavalla on siten oikeusvaikutuksia etenkin maa-ainesten ottoon vaikka varsinaisen lupa ratkaistaankin maa-ainestuluvan perusteella. **Edellytämme, että kaavan määräyksillä ei tule olla maa- ja metsätaloutta rajoittavaa vaikutusta**

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laadinnasta ja kuulemisesta säädetään laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) pykälät 10e ja 10f. Lakitekstiä ei ole tarkoituksenmukaista lisätä maakuntakaavan suositukseen.

Pohjavesialueita koskeva suunnittelumääräys ei vaikeuta maa- ja metsätalouden harjoittamista. Määräyksessä todetaan, ettei pohjavesialueille tule sijoittaa pohjaveden laadulle vaaraa aiheuttavaa toimintaa ja pohjavedeksi imeytyvän veden määrä tulee säilyttää riittävänä. Se tarkoittaa, että sekä pohjaveden laadusta, että määrästä tulee huolehtia. Määrä voi vähentyä, jos alueelta esim. otetaan liikaa pohjavettä tai imeytymisaluetta katetaan liikaa esim. asfaltilla.

Maakuntakaavan suojelualuevarausten toteuttaminen kuuluu ympäristöviranomaisille. Alueisiin pätee ”rahat tai lupa” –periaate. Maakuntakaavalla ei ole tarkoituksenmukaista asettaa määräaikoja, sillä usein alueiden toteuttaminen on kiinni siitä, ettei maanomistaja ole hakenut alueitaan suojeluun ja koska alueisiin ei ole kohdistunut muutospainetta, ei myöskään ole ollut tarkoituksen mukaista toteuttaa alueita lunastamalla. Maakuntakaavan vielä toteutumattomia suojelukohteita pyritään toteuttamaan vapaaehtoisuuden pohjalta lähinnä metso-ohjelmalla.

S-merkintää on käytetty vain muutamalla valtion omistamalla suoalueella Metsähallituksen vaatimuksesta. MY –merkintä ei ole suojelumerkintä.

Ge-alueita koskevalla suunnittelumääräyksellä ei ole rajoittavaa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, mikä on todettu myös kaavaselostuksessa. Suunnittelumääräyksessä esitetään otettavaksi huomioon maa-aineslaissa esitetyt asiat.

ja se todetaan niin kaavaselostuksessa kuin kaavamääräyksessäkin.

Kulttuuriympäristö ja maisemat

MTK pitää hyvänä, että maakunnallisesti arvonsa menettäneitä alueita on poistettu kaavasta samoin kuin sitä, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet päivitetään kaavaan valtioneuvoston päätöksen jälkeen. MTK-Etelä-Savo haluaa kiinnittää huomioita valtakunnallisesi arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräykseen. Kaavaselostuksessa todetaan, että maisema-alue ei saa aiheuttaa maanomistajalle merkityksellistä haittaa ja toisaalla, että aluevaraus ei estä elinkeinotoimintaa alueella. **Määräyksessä tulisi todeta, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ei rajoiteta alueen maa- ja metsätaloustaloutta mm. vaatimalla maisematyölupaa, kuten Mikkelin Ristiinassa meneillään olevassa kaavaprosessissa on tehty.**

MTK-Etelä-Savo pitää oikeana päätöstä poistaa muinaismuistokohdemerkinnät varsinaiselta maakuntakaavakartalta liitekartalle. Kaavakartta selkeytyy huomattavasti. **Kuitenkin kaavamääräyksissä oleva suojelumääräys SM alueilla esitettyssä muodossaan rajoittaa merkittävästi alueella toimimista. Yleisesti ottaen metsänhakuun ei ole koettu vaikuttavan itse kohteeseen, joka myös museoviraston omassa ohjeessa**

(http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_perinto/arkeologisen_kulttuuriperinnon_suojelu/metsanhoito) todetaan, kun itse kohdetta ei käsitellä maata rikkovalta tavalla. Puuston käsittelyn tulisikin olla sallittua.

Vaikutusten arviointi

Valtakunnallisten ja maakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioinen Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa on koottu taulukkoon sivulla 104. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohdassa Toimiva aluerakenne on yhtenä alakohtana kyläverkoston kehittäminen sekä maaseudun elinkeinotoimintojen edistäminen ja muun toimintapohjan monipuolistaminen. Tähän liittyen ei 2. vaihemaakuntakaavassa ole kuitenkaan osoitettu, miten se olisi siinä huomioitu.

2.vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa korostetaan useassa kohtaa yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, "todellisten" asiointi- ja työssäkäyntialueiden suunnittelutarve, elinkeino- ja palvelutoimintojen keskittäminen taajamiin, keskusten elinvoimaisuus, yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaaminen tiiviyyteen ja nykyisten rakenteiden hyödyntämiseen. Näiltä osin **ehdotus ei ole tasapainoinen sen jättäessä huomioimatta VAT:n tavoitteen kyläverkoston kehittämisestä sekä maaseudun elinkeinotoimintojen edistämisestä.**

Lisätään ge, ge1, ge2 ja ge3 -alueiden suunnittelumääräykseen lause: Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.

Asia on todettu kaavaselostuksessa. Maisemalupien edellyttäminen ja niistä päättäminen on kunnan asia, maakuntakaava ei siihen velvoita.

Muinaisjäännöksiin kajoaminen on kielletty muinaismuistolain (293/1963) perusteella. Määräyksen sanamuodot ovat suoraan laista. Puuston käsittelyssä noudetaan museoviraston ja metsäviranomaisten ohjeistusta.

Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kyläverkoston kehittämistä ei ole jätetty huomioimatta maakuntakaavassa vaan maakunnallinen palveluverkko on osoitettu niin kaavakartan kuin kehittämisperiaatemarkintokartankin merkinnöin. Kokonaiskaavasta on peräisin periaate, jonka mukaan maaseudun elinkeinoja maankäytöllisesti tuetaan parhaiten osoittamalla reunaehdot toiminnalle, mutta jättämällä maaseudun maankäytön ohjaaminen suoraan kuntien kaavoituksen ja lain mukaisen suoran lupakäytännön pohjalle. Maan hallitus on muuttamassa parhailaan maankäyttö- ja rakennuslakia juuri tähän samaan suuntaan poistamalla rajoitteita maaseutuelinkeinojen maankäytön ohjaamiselta.

<p><i>Suomen metsästäjiliiton Suur-Savon piiri ry</i></p> <p>Suomen Metsästäjiliiton Suur-Savon piiri ry kiittää Etelä-Savon maakuntaliittoa mahdollisuudesta antaa lausunto Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</p> <p>Suomen Metsästäjiliiton Suur-Savon piiri ry. pitää tärkeänä, että lakisääteisten ampumakokeitten järjestämisen lisäksi turvataan metsästäjien harjoitusmahdollisuudet riittävän kattavalla ampumarataverkostolla ja näin keskitetään ampumatoiminta ampumaradoille. Jos metsästäjät, joista suurin osa on myös maanomistajia, kokevat radoille pääsyn vaikeaksi, on mahdollista, että aseiden kohdistus ja osittain myös harjoittelu suoritetaan yksittäisten maanomistajien maila, metsäaukioilla tai sorakuopissa.</p> <p>Suomen Metsästäjiliiton Suur-Savon piiri tukee lausunnossaan Etelä-Savon Riistakeskuksen alueellisen riistaneuvoston lausuntoa, jossa lausutaan seuraavaa: "Riistanhoitoyhdistysten lakisääteisen ampumakoetoinnin ja metsästäjien harjoitusmahdollisuuksien turvaamiseksi alueellinen riistaneuvosto esittää, että maakuntakaavaan merkitään jokaisen riistanhoitoyhdistyksen alueelle vähintään yksi luvallinen (ympäristölupa) luokaltaan vähäinen ampumarata tai ampumarata sekä maakunnan alueelle vähintään kolme metsästyskilpailuammuntaan sopivaa ampumaratakeskusta.</p> <p>Edellä mainituin perusteluin sekä Etelä-Savon alueellisen riistaneuvoston linjaukseen tukeutuen, Suomen riistakeskus toivoo myös nyt esityksen ulkopuolelle jäävien riistanhoitoyhdistysten ratojen lisäämistä maakuntakaavaan"</p>	<p>Kaavassa osoitetaan seudullinen ampumarataverkko eikä siihen maakuntaliiton näkemyksen mukaan ole erityistä syytä tehdä täydennyksiä. Kaavassa ei osoiteta käytöltään vähäisiä ratoja vaan suuremmalla käytöllä olevia ympäristöluvan omaavia ratoja. Täydennetään kaavaselostusta kaavaratkaisun perustelujen osalta.</p>
<p><i>VAPO oy</i></p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen liittyen haluaa Vapo Oy lausua seuraavaa:</p> <p>Vapo Oy pitää kaavaluonnoksen pohjalta tehtyjä turvetuotannon aluevarausmuutoksia (EOt, tu, tu1) joiltain osin oikeasuuntaisina. Positiivisena muutoksena pidetään erityisesti Mikkelin Emostensuon ja Kivikankaanalussuon lisäämistä turpeenottoon soveltuviksi alueiksi. Erityisen tärkeäksi nähdään turvetuotannon ympäristölupaprosessissa olevan Emostensuon lisääminen kaavaan. Emostensuo soveltuu erinomaisesti vaihtoehdoksi lainvoimaisen ympäristöluvan saaneelle Aveasuolle, jonka kohdalla turvetuotantohanke jää toteutumatta.</p> <p>Joiltain osin Emostensuon kaavavarausta tulee kuitenkin muuttaa. Kaavaehdotuksessa esitetty rajausta koskee vain osaa ympäristölupahakemuksen mukaisesta pinta-alasta. Kaavan toimivuuden kannalta todetaan, että kaavavaraus tulee ulottaa koskemaan myös varsinaisen Emostensuon altaan itäpuolista</p>	<p>Maakuntakaavassa ja sen taustaselvityksissä käytetyt turvetuotantoalueiden rajaukset perustuvat GTK:n tekemiin suoalueiden rajauksiin. Maakuntakaavan selvityksissä ovat mukana suoalueet, joiden tuotantokelpoinen ala on GTK:n arvion mukaan vähintään 30 ha. Lausunnonantajan tuotantosuunnitelman mukainen Emostensuon</p>

suon osaa, tuotantosuunnitelman mukaisen lohkon nro. 1 aluetta (Ks. liite 1).

Toinen muutosehdotus koskee Emostensuon kuin myös Eskonojansuon ja Kivikankaanalussuon kaavamerkintää tu1 (turpeenottoon soveltuva reservialue), jonka selitteessä on erikseen painotettu, että "merkinnällä osoitetaan nykyisen turvetuotannon korvaavia turpeenottoon soveltuvia alueita.". Vapo Oy katsoo, että ko. määräite on tarpeeton, koska valuma-alueille sijoittuvien tuotantoalueiden yhteisvaikutus arvioidaan aina jokaisen ympäristölupaprosessin yhteydessä erikseen - kaavatilanteesta riippumatta. Näin ollen kaavamerkinnän tu1 aluudessa olevat 3 suota ehdotetaan muutettavan kaavamerkinnälle tu (turpeenottoon soveltuva alue), joka edellä esitettyä "korvaavuusvaadetta" lukuun ottamatta vastaa täysin kaavaehdotuksessa esitettyä tu1-merkintää.

Kaavaehdotuksen muilta osin Vapo Oy toteaa edelleen, että esitetyt turvetuotannon kaavavaraukset eivät kokonaisuudessaan luo riittäviä edellytyksiä vastata turveraaka-aiheen kysyntään maakunnan alueella tulevaisuuden käyttötärpeeseen nähden. Kaavaehdotuksessa ei ole huomioitu mm. ympäristölupaprosessien ja maanhankinnan yhteydessä mahdollisesti muodostuvia esteitä, jotka voivat vähentää tuotannolle varattujen alueiden toteumaoletusta jopa yli 70 %:lla. Pinta- alatarvetta arvioitaessa olisi täytynyt tarkastella turpeen energiakäytön ohella myös muita turpeen käyttömuotoja, kuten tuotantoeläinten kuivike- ja kasvinviljelykäyttöä, jotka niin ikään asettavat omat vaatimuksensa turpeen laadun ja pinta-alan suhteen.

Edellä esitettyjen kohtien lisäksi haluaa Vapo Oy tuoda vielä joitain kaavaluonnokseen aiemmin esittämiä kommentteja ja muutosehdotuksia vaihemaakunta-kaavan 2 loppuun viemiseksi ja myös tulevia kaavoitushankkeita ennakkoiden:

Vesistövaikutusarviointista

Potentiaalisten tuotantoalueiden systemaattinen karsinta vesistövaikutuksiin perustuvien vanhojen ympäristölupapäätösten perusteella on virheellinen. Tämä johtuu ennen kaikkea syystä, että hylkäävä ympäristölupapäätös voi olla annettu kulloiseenkin ajankohtaan perustuvaan alueelliseen kokonaiskuormitukseen perustuen ja näin ollen valuma-alueiden kokonaiskuormitus voi olla muuttunut merkittävästi lupakäsittelyn ajankohdasta esim. vanhojen turvetuotantoalueiden poistumien vuoksi. Näissä tapauksissa uusien tuotantoalueiden sijoittaminen valuma-alueelle voi olla mahdollista vähentyneen kokonaiskuormituksen vuoksi.

Potentiaaliset uudet tuotantoalueet tullaan varustamaan aina parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) mukaisilla vesienkäsittelyrakenteilla, jolloin näiden

itäpuolinen allas on osa Syväsuota, jonka tuotantokelpoinen ala on GTK:n mukaan alle 30 ha. Näin ollen ko. aluetta ei ole käsitelty maakuntakaavan taustaselvityksissä, eikä aluetta voida lisätä kaavaan turvetuotantoa koskevalla merkinnällä. **Ei muutosta kaavaan.**

Maakuntakaavaa varten tehdyn vesistövaikutusten arvioinnin perusteella Emostensuon, Eskonojansuon ja Kivikankaanalussuon mahdollisten tuotantoalueiden valumavedet laskevat vesistöihin, joille turvetuotannon aiheuttamaa kuormitusta ei tulisi lisätä nykytilanteeseen verrattuna. Näin ollen alueiden avaaminen tuotannolle on mahdollista vasta kun tuotannon kokonaiskuormitus vesistöihin ei kasva. Merkintätavalla on haluttu korostaa vesistöjen tilan turvaamista maakuntakaavalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. **Tu1 merkintä säilytetään kaavassa, mutta Kivikankaanalussuon ja Eskonojansuon sekä Emostensuon kohdekohtaistamääräystä muutetaan.** KTS. Vastineet Mikkelin kaupungin lausuntoon.

Maakuntakaavaa varten laaditun arvion mukaan uutta turvetuotantopinta-alaa tarvitaan noin 1300 hehtaaria, jotta maakunnassa olisi riittävästi tuotantopinta-alaa suhteessa alueen energiakäyttöön vuonna 2035. Maakuntakaavassa on esitettyjen uusien tuotantoalueiden (EO1 + tu + tu1) yhteenlaskettu tuotantokelpoinen pinta-ala on noin 1400 hehtaaria. Maakuntakaavassa esitetyt varaukset perustuvat kaavaa varten tehtyyn kriteeritarkasteluun ja vesistövaikutusten arviointiin. Maakuntakaavassa ei voida ottaa huomioon maanomistusolosuhteita tai ennakkoida ympäristölupaprosessin lopputulosta. Mutta kaavassa myöskään ei kielletä turvetuotantoa maakuntakaavan valkoisilla alueilla. Maakuntakaava ei ole kattava turvetuotannon osalta ja siinä esitetään vain osa soveltuvista alueista.

Kielteisen ympäristöluvan saaneita turvetuotantoalueita ei ole pääsääntöisesti merkitty maakunta-kaavaan. Maakuntakaava ei estä Vapoa hakemasta alueille uutta lupaa uusien suunnitelmin, jolloin lupaviranomainen ratkaisee sen, onko toiminnan edellytykset ja vaikutukset muuttuneet niin paljon, että lupa voidaan myöntää.

Maakuntakaavan vesistövaikutustenarvioinnissa käytetyt kuormitusluvut ovat keskimääräisiä arvoja, jotka perustuvat Etelä-Savon turvetuotantoalueiden vesistö-

<p>kuormitusarvioinnissa ei voida käyttää vanhentuneen vesienkäsittelytekniikan piirissä olleiden tuotantosoiden kuormitusarvoja.</p> <p>Turvetuotannon sijoittaminen ja luonnonympäristö</p> <p>Vaihekaavan selkeyden kannalta on tärkeää, että suojelukohteiden kaavoituksessa käytetään ainoastaan SL- kaavamerkintää, eikä esim. luo tai MY-merkintöjä. Luo- ja MY- merkinnät nähdään yleisesti ottaen ongelmalliseksi mm. merkintöjen oikeusvaikutuksen tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Niiden käyttöä on yleisesti ottaen pyrittävä välttämään kaavaprosesseissa.</p> <p>Suojelukohteiden kaavavarauksia suunniteltaessa on myös yleisesti ottaen huolehdittava, että alueiden saattaminen suojeluun toteutetaan nopealla aikataululla. Samalla tulee huolehtia, että maanomistajien menettämät taloudelliset hyödyt, kuten puu- ja turvearvot tulevat korvatuksi.</p> <p>Lopuksi</p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa esitetyt turvetuotantoalueiden varaukset eivät riitä kattamaan lähitulevaisuuden pinta-alarvetta energia- kuin ympäristöturpeenkaan osalta. Turvetuotannon kaavoituksessa on otettu huomioon maakunnan tulevaisuuden käyttötarve, mutta alueiden tuotantoon saattamisen toteumaennusteen näkökulmasta uusien potentiaalisten alueiden kokonaispinta-ala jää auttamatta liian pieneksi.</p> <p>Vapo Oy kiittää, että turvetuotantoalueiden kaavoitus on tehty yhteistyössä turvetuottajien kanssa, jolloin kaava-alueiden todelliset tuotantokelpoiset pinta-alat ym. tuotantoon saattamisen kannalta tärkeät tekijät ovat tulleet paremmin huomioiduiksi. Vapo Oy ilmoittaa osaltaan mielenkiinnon osallistua niin 2. vaihemaakuntakaavan loppuun vientiin kuin tulevien kaava-hankkeiden suunnittelutyöhön.</p>	<p>tarkkailun tuloksiin vuosilta 2007-2013. Sekä ELY-keskuksen että Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijat ovat hyväksyneet ne laskennan pohjaksi.</p> <p>Luonnonsuojelualueita on merkitty vain SL –merkinnällä ja Metsähallituksen vaatimuksesta joitakin valtion suoalueita S –merkinnällä.</p>
MYÖHÄSSÄ SAAPUNEET LAUSUNNOT	
<p><i>Etelä-Savon kauppakamari</i></p> <p>Etelä-Savon kauppakamarilla ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Valmistelu on suoritettu hyvin ja perusteellisesti asianomaisia kuullen.</p> <p>Maankäytön ja kaavoituksen rooli maakunnan ja sen kuntien elinvoiman kannalta on keskeinen. Mitä valmiimmat ja ajantasaisemmat kaavat ovat, sitä paremmin pystytään reagoimaan yritysinvestointeihin. Tällä on suuri merkitys yritysten etsiessä sijaintipaikkaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

Savonlinnan kaupunki

Kaupunginhallitus antoi lausunnon kaavan valmisteluaineistosta 21.3.2016 § 120.

Lausunnossa kiinnitettiin huomiota seuraaviin asioihin (*kursiivilla maakuntaliiton vastineet*):

Keskusverkko

- Nojamaan kaupan suuryksikkömerkinnän (km) sijaintia tulee tarkistaa siten, että ei synny epäselvyyttä siitä, että merkintä käsittää myös valtatie itäpuolisen (Nojanmaan pellot) kaupan alueen.

km-kohdemerkinnän ulottuvuudet määritellään kuntakaavoissa, kuten kaupunki on tehnytkin. Täsmennetään selostusta.

Matkailu- ja virkistysalueet

- Varparannan matkailualueelle (WillaNuttu ja ympäristö) tulee osoittaa matkailupalvelujen alue -merkintä (rm), matkailupalvelujen alueen voi sijoittaa Savonlinna-Oravitien itäpuolelle. Jatkosuunnittelun yhteydessä voidaan matkailurakentaminen ja -toiminta suunnitella ja toteuttaa siten, ettei se vaaranna saimaannorpan suojelua eikä heikennä Natura-alueiden luontoarvoja Haukivedellä.

WillaNutun alueella sijaitsee tällä hetkellä vajaa 10 000 k-m² matkailukäytössä olevaa rakennuskantaa. Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kohde on kokoluokaltaan paikallinen ja sen kehittäminen ei tässä vaiheessa edellytä maakuntakaavamerkintää. Maakuntakaavan matkailupalveluiden alue- merkinnällä (rm) osoitetaan suurempia matkailukeskittymiä eikä WillaNutun alue muodosta merkintätavan mukaisen maakunnallisen kokoluokan keskittymää.

- Vaahersalon itä- ja koillispuolella, Matarsaaren ja Pöllänsaaren ympäristössä, vailla virkistysarvoa (pienen kokonsa vuoksi) olevat pienet saaret tulee muuttaa virkistysalueista normaaleiksi maa- ja metsätalousalueiksi.

Punkaharjun alueen virkistysaarista keskusteltiin PSS:n ja alueen pursiseurojen kanssa ja he pitivät vapaiden saarien olemassa oloa alueella tärkeänä. Aapelin-saarella ja Savonsaarilla on retkisatamat. Alueet ovat osoitettu virkistysalueina myös Punkaharjun Pihlajaveden rantayleiskaavassa. Alueella voidaan harjoittaa normaalia maa- ja metsätaloutta. Maakuntakaava on pitkän aikavälin kaava, jolla on varattava alueita myös tulevaisuuden tarpeisiin.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisemat

- Punkaharjun laivareitin huvilat, laaja suojelualuerajaus antaa täysin virheellisen kuvan kohteista, seitsemän huvilaa. Aluerajaus tulee poistaa ja pitäytyä voimassaolevan maakuntakaavan merkintätapaan, vain suojeltavat huvilat osoitetaan maakuntakaavassa.

Punkaharjun laivareitin huvilat -alue kuuluu Museoviraston arvottamiin valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, joista valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen. Tämä selvitys on valtakunnallisten alueiden-

käyttötavoitteiden mukaisesti otettava maakuntakaavassa huomioon. Alue on osoitettu alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä, tarkemmassa suunnitelmassa (rantayleiskaavat) suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö. Alueella on arvoa myös sisävesiliikenteen ja alueen matkailun historian kannalta, huvilat on vain yksi rajausperuste.

Mitään kaupungin esityksistä ei otettu millään tavoin huomioon. Ylimalkaisilla ja perustelemattomilla vastineilla pyrittiin kumoamaan kaupungin esittämät tarkistukset. Ylimielisyyttä kuvastaa hyvin se, ettei edes Nojamaan kaupan suuryksikkömerkintää vaivauduta siirtämään tarkoituksenmukaisempaan paikkaan. Esimerkiksi matkailun osalta toisessa vastineessa perustellaan, ettei nykytilanne vaadi maakuntakaavamerkintää ja toisessa vastineessa korostetaan maakuntakaavan pitkän aikavälin suunnittelujännettä ja tulevaisuuteen varautumista.

Lausuntona Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta voidaan todeta maakuntahallitukselle, että maakuntakaavassa tulee osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita. Kuten maakuntaliitto vastineissaan toteaa, maakuntakaava on pitkän aikavälin kaava, jolla on varattava alueita myös tulevaisuuden tarpeisiin. Maakuntakaava ei tule olla pelkästään nykytilanteen toteava kaava, vaan kaavassa pitää olla tulevaisuuteen suuntautuva ja siinä pitää olla vahva kehittämisote.

Savonlinnan kaupungin ja koko maakunnan matkailun kehittämisen (Savonlinna on Etelä-Savon matkailun veturi) myös Varparannan alueella on keskeinen merkitys. Maakuntakaavassa tulee tämä kehittämisenäkökulma myös näkyä, eikä pitäytyä vain nykytilan toteamiseen. Jos kaavamerkinnät vaativat selvityksiä ja vaikutusarvioita, ne on tehtävä, eikä jättää kaavamerkintöjä sen takia tekemättä, ettei "hankalia" selvityksiä tarvitsisi tehdä. Kaavojen pitää perustua riittäviin selvityksiin. Varparannan matkailualueelle (WillaNuttu ja ympäristö) tulee osoittaa matkailupalvelujen alue -merkintä (rm)

Toisin kuin Varparannan osalta, Punkaharjun koillispuolten saarten osalta maakuntaliitto viittaa puolestaan myös tulevaisuuden varaustarpeisiin. Maakuntaliitto viittaa vastineessaan myös keskusteluihinsa alueen veneilijöitten edustajien kanssa sekä pariin retkisatamaan. Erikoista on, kunnat toimivat maakuntakaavatuksen valmistelussa lausunnonantajina ja muiden tahojen kanssa järjestetään kahdenkeskisiä keskusteluja.

Luonnosvaiheessa maakuntaliitto totesi vastineessaan, että WillaNutun alueella sijaitsee tällä hetkellä vajaa 10 000 k-m² matkailukäytössä olevaa rakennuskantaa. Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kohde on kokoluokaltaan paikallinen ja sen kehittäminen ei tässä vaiheessa edellytä maakuntakaavamerkintää. Maakuntakaavan matkailupalveluiden alue -merkinnällä (rm) osoitetaan suurempia matkailukeskitymiä eikä WillaNutun alue muodosta merkintätavan mukaisen maakunnallisen kokoluokan keskittymää.

Metsähallituksen luontopalvelut on laatinut osana Saimaannorppa-LIFE-hanketta osaraportin ' Maankäytön riskianalyysi saimaannorpan pesimäalueille' Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan taustaselvitykseksi. Tässä työssä kuvattiin paikkatietoanalyysin avulla Saimaan eri alueiden merkitystä saimaannorpan pesimäalueina sekä ranta- ja matkailurakentamisen nykyistä ja ennustettua sijoittumista suhteessa norpan keskeisiin pesimäalueisiin. Tavoitteena oli kuvata ja arvioida myös maankäytöstä norpan pesinnälle aiheutuvan häiriövaikutuksen laajuutta ja intensiteettiä sekä tunnistaa keskeiset toimenpidetarpeet mahdollisten haittavaikutusten vähentämiseksi. Varparannan osalta tehtiin käytettyjen analyysityökalujen avulla arviointi kohteen mahdollisista riskeistä viereisille Hevonniemen (FI0500171) ja Linnansaaren (FI0500002) Natura-alueille, joiden keskeinen suojeluperuste saimaannorppa on. Selvityksen johtopäätös oli, että nykytiedolla ei voida sulkea Varparannan osalta pois epäilyä Hevonniemen ja Linnansaaren Natura-alueeseen kohdistuvista haitallisista vaikutuksista (huomioiden yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa) olettaen, että merkittävä osa RM-alueen toiminnoista sijoittuisi ranta-alueille ja toiminnan vaikutukset ulottuisivat Hevonniemen ja Linnansaaren Natura-alueille. Linnansaaren Natura-alueen ympärille sijoittuu jo nyt maakuntakaavan matkailuvaraukset Porosalmella ja Oravissa. Selvityksen mukaan uuden Varparannalle ajatellun kohteen yhteisvaikutuksia Linnansaaren Natura-alueeseen on vaikeaa arvioida ilman tarkempaa tietoa Oravin kokonaisuuden kehittymisestä ja vaikutuksista. Edellytyksiä matkailumerkinnälle Varparantaan ei selvityksen pohjalta tällä hetkellä ole.

Punkaharjun alueella on laaja, lähes 200 hehtaaria käsittävä saaristoinen virkistysaluekokonaisuus, johon sisältyy Kerosärkän ja Vaahersalon eteläosan lisäksi 14 erisuuruista saarta. Vaikka virkistysaluevarauksia vähennettäisiinkin, alueelle jää kuitenkin jäljelle erittäin laajat virkistysalueet. Kun maakuntaliitto on keskusteluissaan tullut siihen johtopäätökseen, että alueen pienet saaret ovat virkistyskäytön kannalta tärkeitä, **Savonlinnan kaupunki esittää, että alueen pienet saaret ja Vaahersalon-Kerosärkän alue jätetään virkistyskäyttöön ja suuremmat saaret; Taikinasaaari, Herroinsaari, Koivusaari, Kyhärä ja Matarsaaren etelä osa muutetaan normaaliksi maa- ja metsätalousalueeksi.** Tällöin virkistysalueita jää vielä noin 100 hehtaaria, eli yli puolet retkisatamineen ja pienine saarineen veneilijöitten ja retkeilijöitten käyttöön. Luonnollisesti myös maa- ja metsätalousalueella voi jokamiehenoikeudella liikkua ja virkistäytyä.

Punkaharjun laivareitin huvilat-alueen osalta maakuntaliitto viittaa Museoviraston arvottamiin valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, joista valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen. Tämä selvitys on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti otettava maakuntakaavassa huomioon. Kuitenkin toisaalla maakuntaliitto on kaupungin kanssa käydyissä neuvotteluissa hyväksynyt perustellun poikkeamisen em. selvityksestä. Aluerajaus tulee poistaa ja pitäytyä voimassa olevan maakuntakaavan merkintätapaan, vain suojeltavat huvilat osoitetaan maakuntakaavassa.

Savonlinnan kaupunki vaatii, että kaupungin edellä esitetyt tarkistukset 2. vaihekaavaan otetaan jatkosuunnittelussa huomioon ja kaavaehdotusta tarkistetaan kaupungin esitysten mukaisesti. **Kaupunki esittää, että maakuntahallitus velvoittaa maakuntaliiton virastoa neuvottelemaan yksityiskohdista Savonlinnan kaupungin kanssa.**

Savonlinnan kaupungin poistettavaksi esittämät virkistysalueet Punkaharjulla: Taikinasaaari, Herroinsaari, Koivusaari, Kyhärä ja Matarsaaren eteläosa ovat olleet jo Savonlinnan seudun seutukaavassa virkistysaluemerkinnällä. Seutukaavaan ne tulivat voimassa olevan Punkaharjun Pihlajaveden ja Puruveden rantayleiskaavojen varausten kautta. Savonlinnan kaupunki ei esitä lausunnossaan, että rantayleiskaavat olisivat vanhentuneet. Rantayleiskaavoissa on virkistysalueiden rantaviiva laskettu kaavan vapaaseen rantaviivaan ja niillä on ollut merkitystä sovittaessa kaavan mitoituksessa. Maakuntakaavan virkistysaluemerkintä ei estä saarien maa- ja metsätalouskäyttöä. Saaria ei tulisi kuitenkaan kokonaisuudessaan kaavoittaa loma-asutukseen. Virkistysaluemerkintöjen laajuus Pihlajavedellä ja Puruvedellä tulisi ratkaista rantayleiskaavojen kokonaistarkastelun pohjalta.

Punkaharjun laivareitin huvilat-alue kuuluu Museoviraston arvottamiin valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, joista valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen. Tämä selvitys on maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti otettava maakuntakaavassa huomioon. Alue on osoitettu alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä, tarkemmassa suunnitelmassa (rantayleiskaavat) suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö. Alueella on arvoa myös sisävesiliikenteen ja alueen matkailun historian kannalta, huvilat ovat vain yksi rajausperuste. Maankäyttö- ja rakennuslain valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee ottaa huomioon paitsi maakuntakaavassa myös kuntakaavoissa. Lausunnossa viitataan poikkeamaan, joka tehtiin kokonaismaakuntakaavassa (2010). Siinä osoitettiin soikiolla Kasinonsaarten ja Laitaatsillan telakan valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, mutta silloin valtakunnallisia rajauksia oltiin päivittämässä ja ne olivat muuttumassa ja Kasinon saaret alue putoamassa pois kokonaan listalta, jolloin soikiomerkitä oli perusteltu. Nämä "soikiot" korvataan nyt päivitettyjen valtakunnallisten kulttuuriympäristökohteiden rajausten mukaisiksi.

Maakuntaliiton näkemyksen mukaan toista vaihemaakuntakaavaa on laadittu laajas- osallistavassa prosessissa. Jo ennen kaavaprosessin alkua liitto kävi sidosryhmäkeskusteluja eri intressiryhmien kanssa maakuntakaavan ajantasaisuudesta ja päivitystarpeista. Kunnille pidettiin tällöin yhteistilaisuus ja kunkin kaupungin kanssa pidettiin oma erillisneuvottelu päivitystarpeista. Kaavan laadintaa tukevaa informaation vaihtoa varten perustettiin kaavan seurantaryhmä, joka on kokoontunut kuusi kertaa kaavaprosessin aikana. Seurantaryhmässä on Savonlinnan seudun edustajana kaupungin yleiskaavapäällikkö Risto Aalto. Hänen kanssaan on pidetty kaavaprosessin aikana lisäksi kaksi palaveria kaavan sisällöistä. Lisäksi kaavaprosessin etenemistä ja sisältöjä on esitelty vuosittain kaavoituksen kehittämiskeskusteluissa kulloinkin paikalla olleille Savonlinnan kaupungin virkamies- ja luottamusjohtolle. Lisäksi kuntien kanssa yhteistyössä on laadittu kaavan isoimmat selvitykset kaupan palveluverkosta ja turvetuotannosta, joista molempien valmistelussa on ollut kuntien edustajille neuvottelut. Edellisten lisäksi kaavoituksen sisällöistä on käyty kaavaprosessin

	<p>aikana kahdenkeskistä sähköposti- ja puhelinyhteydenpitoa kuntien kaavoittajien kanssa. Täydennetään kaavaselostuksen osallistamista ja vuorovaikutuksen järjestämistä koskevaa lukua, jotta kaavaselostuksesta saa oikean kuvan kaavan vuorovaikutuksen järjestämisestä.</p>
<p><i>Etelä-Savon ELY-keskus</i></p> <p>Etelä-Savon toisella vaihemaakuntakaavalla täydennetään nykyistä maa- ja kuntakaavaa joillakin uusilla teemoilla sekä päivitetään vanhentuneita merkintöjä ja varauksia koko maakunnan alueella. Mikkeliin vuoden 2013 alussa liittyneen aiemmin Etelä-Karjalan maakuntaan kuuluneen Suomen- ja niemen nykyinen maakuntakaava kumotaan ja korvataan Etelä-Savon maakuntakaavan mukaisilla merkinnöillä.</p> <p>Vaihemaakuntakaavaan on tehty luonnosvaiheen jälkeen joitakin korjauksia ja muutoksia, mm. kaksi turvetuotantovarausta on poistettu kaavasta. Lisäksi maakuntakaavan kehittämisperiaatemerkinnot on luonnosvaiheen jälkeen päätetty päivittää kokonaisuudessaan.</p> <p>Kaavaratkaisu ja sen perustelut ovat pääosin niin maakunnan kuin lain asettamien tavoitteiden mukaisia. ELV-keskuksen luonnosvaiheessa tekemät korjausesitykset on suurelta osin huomioitu kaavaehdotuksessa. ELY-keskus haluaa vielä kiinnittää huomioita joihinkin yksittäisiin kaava- ja ratkaisuihin.</p> <p>Keskusverkko, asuminen ja elinkeinorakenteet</p> <p>Kauppan ohjaus</p> <p>Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman yksi tavoite on uudistaa maankäyttö- ja rakennuslakia (MRL132/1999) rakentamismahdollisuuksien helpottamiseksi. Parhailaan lausuntokierroksella olevaan lakimuutosesitykseen sisältyy myös kauppaa koskevia säännösmuutoksia, joilla vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumisen ohjausta lievennetään luopumalla kaupan laatuluokituksesta kaavoituksessa sekä keventämällä suuryksikkösääntelyä keskustojen alueella. Lakimuutos on tarkoitus saattaa voimaan vuonna 2017.</p> <p>Luonnosvaiheen jälkeen maakuntakaavan kauppaa koskeviin suunnittelumääräyksiin on lisätty kilpailun kehittämisen edistämistä koskeva määräys. Määräys on tarpeellinen, vaikkakin se sisältyy maankäyttö- ja rakennuslakiin muutoinkin ja on osoitettu ainoastaan seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suunnitteluun. Määräyksen toteuttaminen tulee sovellettavaksi taajamia koskevissa yleiskaavoissa. Kuitenkin juuri valmistuneessa Pieksämäen keskustaaajaman yleiskaavassa ei ohjata kaupan kokonaismitoitusta lainkaan. Tällöin on vaarana, että kaupan tarkempaa laadullista ja määrällistä jakautumista taajamassa sekä siinä huomioitavaa kilpailun edistämistä ei suunnitella millään kaavatasolla, vaan toteutukseen johtava asemakaavasuunnittelu tapahtuu hankekohtaisesti. Kaupan kokonaismitoitus olisi kaavahierarkian toteutumisen sekä lain tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista esittää maakuntakaavassa tai yleiskaavassa. Mikkelin Visulahden km-alueen määräystä on kaavaehdotuksessa muutettu</p>	

siten, ettei sinne saa sijoittaa keskusta-alueille soveltuvaa erikoistavarakauppaa, mikä tukee keskustan elinvoimaisuutta. Merkintä kuitenkin mahdollistaa edelleen seudullisesti merkittävän päivittäistavarakaupan sijoittamisen, mikä ei ole perusteltua. **Myös Savonlinnan Laitaatsillan km-merkinnän osalta ELY-keskus pitää kiinni aikaisemmasta kannastaan, että seudullisesti merkittävän kaupan osalta alue tulee rajata ainoastaan TIVA-kaupan tarpeisiin.**

Kaavaehdotuksen kauppaa koskevissa suunnittelumääräyksissä on vielä jonkin verran epä johdonmukaisuutta: kaupunkien osalta seudullisesti merkittävien suuryksiköiden kokoluokat on jaettu ns. TIVA-kauppaan ja ei-TIVAan, kun taas muiden kuntien osalta jako on tehty kaiken erikoiskaupan ja päivittäistavarakaupan kesken. Siten esim. Savonlinnassa ja Pieksämäellä seudullisesti merkittävän ei-TIVA-erikoiskaupan alaraja on sama kuin Kangasniemellä ja Mäntyharjulla ja jopa 1000 k-m² pienempi kuin Juvalla. Kaavan tulkintaa hankaloittaa lisäksi se, että kauppaa koskevat määräykset on hajautettu useampaan merkintään ja vielä yleismääräykseen.

SEVESO -kohteet

Taajamissa sijaitsevat Seveso III-direktiivin mukaiset laitokset on huomioitu kaavassa taajamatoimintojen aluetta osoittavan merkinnän suunnittelumääräyksissä yleisellä tasolla. Onko määräys riittävä esim. silloin, kun kaavoitetaan kyseisten laitosten lähialueita vai olisiko käytännöllisempää käyttää kohdemerkintöjä?

Luonnonympäristö

Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemat soidensuojelun täydennyskohteet on osoitettu kaavaehdotuksessa S-merkinnällä. **Etelä-Savon ELY-keskus katsoo, että myös nämä kohteet tulisi olla maakuntakaavassa merkinnällä SL. Valtion omalla päätöksellä suojelemat suokohteet ovat yhtä lailla vuonna 2015 soidensuojelua valmistelleen työryhmän valtakunnallisesti arvokkaiksi valitsemia kohteita, kuin SL-merkinnän saaneet valtion suojelukohteet ja ne on tarkoitettu pysyvästi talouskäytön ulkopuolelle.** Lisäksi on huomioitava, että valtion omalla päätöksellä suojelemat alueet ovat poikkeuksetta osia laajemmista, yksityisomistuksessa olevista suokokonaisuuksista. Pitemmän aikavälin tavoitteena on saada myös nämä yksityismaiden suot pysyvästi suojeltua, joten kaavassa on perusteltua merkitä kaikki valtion soidensuojelun täydennyskohteet yhtäläisesti SL-merkinnällä, riippumatta tämänhetkestä toteutustavasta. Toteutustavan (metsähallituksen oma päätös) voi tuoda esiin kaavan kohdeluettelon lisätiedoissa.

Kulttuuriympäristö

Km-merkinnän kokonaisrakennusoikeus pitää sisällään sekä jo toteutuneen vähittäiskaupan sekä kaiken alueelle toteutettavan vähittäiskaupan, oli se seudullista tai paikallista. Alueelle toistaiseksi toteutetusta vähittäiskaupan alasta vain hieman yli puolet on TIVA-kauppaa, joten alueen osoittaminen puhtaasti TIVA-kaupan alueeksi ei vastaa todellista tilannetta.

Vähittäiskauppaa koskeva lainsäädäntö ja sen tulkinta on johtanut muusta maakuntakaavoituksesta poikkeavaan moniselkoiseen määräysmalliin. Maankäyttö- ja rakennuslakia ollaan muuttamassa tässä suhteessa kevyempään suuntaan, kuten ELY-keskuksen lausunnossakin todetaan. **Lausunnossa esille otettu virhe korjataan, eli Juvan osalta muun erikoiskaupan osalta seudullisesti merkittävien suuryksiköiden kokoraja muutetaan 5000 k-m²:ksi.**

Maakuntaliiton näkemyksen mukaan määräys ohjaa riittävästi maankäytön suunnittelua. Maakuntaliitto pyrkii suunnittelumääräyksellä siihen, että maakuntakaava vastaa riittävän joustavasti yritysmaailmassa tapahtuviin nopeisiin muutoksiin.

Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemat kohteet olivat maakuntakaavaluonnoksessa SL-merkinnällä, mutta Metsähallituksen ja ympäristöministeriön vaatimuksen mukaisesti merkintä muutettiin S-merkinnäksi.

<p>ELY-keskus esittää, että modernin arkkitehtuurin maakunnallisesti merkittävät kohteet huomioidaan maakuntakaavassa niiden teemojen osalta, jotka on inventoitu.</p> <p>Kehittämismerkinnät</p> <p>Maakunnassa on käynnissä maakunnan strateginen suunnittelu, jonka tuloksiin nyt esitetyt kehittämisperiaatemerkinnot perustuvat. Siten merkinnät ovat kaavoituksellisten tavoitteiden osalta yleispiirteisiä. Tämä näkyy erityisesti matkailun kansainvälistämisen painopistealueet-merkinnässä, jolla osoitetaan ainoastaan osa Saimaata ja maakunnan kansallispuistot. Vaikka ne ovat merkittäviä matkailuvaltteja, ovat sitä myös lukuisat kulttuuriympäristökohteet, joiden keskittymiä ovat erityisesti Savonlinnan seutu, Heinävesi ja Mikkeli lähikohteineen. Useat maakunnan kulttuuriympäristökohteista kyllä liittyvät hyvinkin oleellisesti järviluontoon ja kaavaan olisikin syytä hakea ratkaisua, joka tukisi näiden matkailun eri teemojen yhdistämistä ja toisi kaivattua synergiaetua toimialalle. ELY-keskus pitää hyvänä asiana taajamien jakamista kolmeen/neljään eri luokkaan, joskin jakoa on syytä perustella. Jotta kaava aidosti ohjaisi kuntakaavoitusta ja muuta päätöksentekoa, olisi näille taajamamerkinnöille hyvä määritellä konkreettisia tavoitteita: mitä/millaisia palveluja kuhunkin luokkaan tavoitellaan, mihin suurempiin keskuksiin ne tukeutuvat jne. Yhdeksi lähtökohdaksi maakuntarakenteen tarkemmalle määrittelylle voisi ottaa työssäkäyntialueet ja niiden tekeillä olevan sote-uudistuksen edellyttämät/mahdollistamat kehittämistarpeet.</p> <p>Jatkotoimenpiteet</p> <p>Maakuntakaavan laatiminen on aina vaativa tehtävä ja erityisen vaativaa se on juuri nyt, kun kuntien ja maakuntien hallinto- ja aluerakenteita muutetaan radikaalisti. Oman hankaluutensa kaavoitukseen tuo myös alati muuttuva lainsäädäntö etenkin kaupan ohjauksen osalta. ELY-keskus pitää kuitenkin tärkeänä, että juuri kehittämisperiaatemerkinnot ja yhdyskuntarakenteeseen paneuduttaisiin erityisellä huolella kaavan tiukasta aikataulusta huolimatta.</p>	<p>Maakuntakaavan selostukseen lisätään kulttuuriympäristön selvitys- ja kaavoitustarpeisiin modernin arkkitehtuurin kohteet.</p> <p>Maakuntakaavalla ei ratkaista palvelujen tuottamista.</p>
<p><i>Suomen ampumahiihtoliitto</i></p> <p>Viitaten aikaisempaan lausuntoomme Suomen Ampumahiihtoliitolla on kaksi esitystä, jotka koskevat kahta virallista ja kaikilta osin luvat täyttävää ampumahiihtorataa.</p> <p>Radat ovat myös vain ampumahiihdon ammuntaan tarkoitettuja ampumaratoja. 1.Kangasniemen ampumahiihtorata on virallinen 30 ampumapaikkaa käsittävä ja luvat täyttävä ampumahiihtorata. Näin olisi vähintään aiheellista merkitä se erityisalueiden luetteloon. Nyt rata on merkitty vain Kangasniemen taajaaman yleiskaavaan. Rata on kuitenkin maakunnallisesti merkittävä. 2.Vastaavasti olisi paikallaan myös merkitä Kyrönpellon 30 ampumapaikkaa</p>	<p>Kangasniemen ampumarata kytkeytyy maakuntakaavan kirkonkylän kohdemerkintään. Kyrönpellon ampumahiihtorata sisältyy maakuntakaavan ea-merkintään. Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kaavamerkinnät turvaavat ampumahiihtotoiminnan alueilla. Täydennetään kaavaselostuksen ampumaratamerkintöjä koskevaa tekstiä ampumahiihtotoiminnan osalta.</p>

<p>käsittävä ampumahiihtorata mainintana Kyrönpellon ampumaurheilukeskuksen lisäksi. Nyt merkintänä on vain Kyrönpellon ampumarata, joka ei merkintänä kerro mitä alueella todellisuudessa on. Kyrönpellon ampumahiihtorata on valtakunnallisesti merkittävä ja mainittu myös liiton uudessa strategiassa. Radan omistaja on Mikkelin Hiihtäjät muiden ratojen ollessa pääsääntöisesti puolustusvoimien ratoja.</p> <p>3.Merkinnöillä on merkitystä myös sen vuoksi, että ratoja etsitään usein kaavoilta ja oikea merkintä kertoo todellisuuden.</p>	
<p><i>Kangasniemen kunta</i></p> <p>Kangasniemen kunta toteaa aikaisemman lausuntonsa mukaisesti, että maakuntakaavassa ei ole tarpeen osoittaa uusia turvetuotantoalueita. Kunta katsoo, että minkäänlaisia vesistöjen tilaa ja niiden virkistyskäyttöä heikentäviä toimenpiteitä ei tulisi maakuntakaavoituksella edistää.</p> <p>Muilta osin ei Kangasniemen kunnalla ole huomautettavaa 2.vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta.</p>	<p>Uusia turvetuotantoalueita osoitetaan kaavassa vain maakunnan omaan tarpeeseen, Alueiden vesistövaikutukset on arvioitu, eivätkä uudet alueet heikennä vesistöjen nykyistä tilaa.</p>
<p><i>Työ- ja elinkeinoministeriö</i></p> <p>Etelä-Savon liitto on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöitä lausuntoa vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta 12.8.2016 mennessä.</p> <p>Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen, kartalla esitetty suunnitelma maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteesta. Se kuvaa rakentamisen ja ympäristön kehittämisen suunnat maakunnassa tuleville vuosikymmenille. Siinä kuvataan maakunnan alueiden käytön- ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita.</p> <p>Maakuntakaava on ohjeena kuntien kaavoitukselle ja muulle viranomaistoiminnalle, jolla vaikutetaan alueidenkäyttöön. Maakuntakaavan tehtävänä on ratkaista valtakunnalliset, maakunnalliset ja seudulliset alueiden käytön kysymykset. Maakuntakaavan laatii ja siitä päättää maakunnan liitto. Maakuntakaavalla on merkittävä rooli osana alueiden kehittämistä.</p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava täydentää ja päivittää Etelä-Savon voimassa olevaa maakuntakaavaa eri maankäyttömuotojen osalta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehittämisperiaatemerkinnät - Keskusverkko, asuminen ja elinkeinorakenteet - Matkailu ja virkistys -Liikenne -Tekninen huolto ja erityisalueet - Luonnonvarojen käyttö - Luonnonympäristö - Kulttuuriympäristö <p>Työ- ja elinkeinoministeriö ei anna yksityiskohtaista lausuntoa Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavasta. TEM korostaa kuitenkin erityisesti seuraavien valtakunnallisesti tärkeiden näkökulmien huomioimista osana kaavaprosessia:</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

- Alueiden kehittäminen toiminnallisiin kokonaisuuksiin perustuen (mm. pendelöinti- ja asiointialueet), ei hallinnollisiin rajoihin perustuen. Monipaikkaisuuden, liikkuvuuden ja saavutettavuuden huomioiminen ja ihmisten arjen sujuvuus suunnittelun lähtökohtana

- Vyöhykkeiden kehittäminen ja yliaalueellinen yhteistyö
- Erilaisten alueiden (esim. maaseutu, kaupungit) tarpeista lähtevä suunnittelun joustavuus
- Uudistuvien elinkeinojen tarpeiden huomioiminen ja eri elinkeinojen tarpeiden ja intressien yhteensovittaminen
- Kilpailun edistäminen mahdollistamalla toteutuksen joustavuus ja yritysten sijoittumispaikkojen riittävyys ja laatu

Suomen pinta-alasta valtaosa on alueluokituksen perusteella harvaan asuttua maaseutua. Väestön keskittyessä monikeskuksisuuden ja verkottumisen merkitys alueiden elinvoimaisuuden ylläpitämisessä korostuu. Yhdyskuntarakenteessa alueiden vuorovaikutuksen ja verkottumisen kehittäminen luo pohjaa sille, että erikokoiset keskittymät kylistä suuriin kaupunkeihin ja erityyppiset maaseutualueet muodostavat verkostomaisen kokonaisuuden, jossa eri aluetyyppien resurssit ja vahvuudet täydentävät toisiaan.

Ihmisten arki on monipaikkaista erilaisine asiointi- ja työssäkäyntialueineen. Ihmisillä on myös aiempaa paremmat mahdollisuudet valita asuinpaikkansa. Toiminnallisiin kokonaisuuksiin ja alueiden omiin vahvuuksiin perustuva tasapainoinen aluekehittäminen on välttämätöntä ihmisten arjen sujuvuuden ja resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi. Keskeistä on tukea maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisuja tarkoituksenmukaisissa, ihmisten liikkuvuutta tukevissa kokonaisuuksissa. Tämä edellyttää kaupunkiseutujen välisen sekä kaupunkien ja maaseutualueiden välisen vuorovaikutuksen sekä tätä tukevan liikenne- ja tietoliikenneinfrastruktuurin ja -palveluiden kehittämistä. Maakuntakaava on yksi keskeinen väline edistää suunnittelua tarkoituksenmukaisissa kokonaisuuksissa. Maakuntakaavan roolia kuntia laajempien alueiden yhteisen suunnittelun foorumina on perusteltua korostaa ja hyödyntää täysimääräisesti. Samalla on kuitenkin syytä tunnistaa maakunnan suunnittelun rajallisuus maakunnan omien hallinnollisten rajojen määrittämänä yksikkönä ja etsiä tapoja tehdä yhteistyötä ja kehittää suunnittelua ylimaakunnallisesti. Katsetta on voitava nostaa yli kartalle piirrettyjen rajojen. Yhteistyö on erityisen tarpeellista niissä maakunnissa, joissa toiminnalliset alueet ulottuvat usean maakunnan alueelle. Suomen aluerakenteessa on tunnistettavissa erilaisia aluetyyppejä yhdistäviä kasvuvyöhykkeitä. Nämä vyöhykkeet tarjoavat laajan ja monipuolisen työmarkkina-alueen ja mahdollistavat työvoiman entistä laajemman liikkuvuuden. Samalla ne tukevat elinkeinoelämän mahdollisuuksia ja uuden liiketoiminnan synnyttämistä. Kasvuvyöhykkeiden vahvistaminen koskettaa koko Suomea. Eteläisen Suomen suurten kaupunkien välisten vyöhykkeiden lisäksi kasvua tukevia vyöhykkeitä löytyy eri puolilta maata ja niillä on tärkeä aluetaloudellinen merkitys. Vyöhykkeiden kehittäminen edellyttää aktiivista ylimaakunnallista yhteistyötä ja huomiota myös maakuntakaavoituksessa.

Väestön hyvinvointi, työssäkäynti ja palveluiden saatavuus edellyttävät toimivaa

yhdyskuntarakennetta ja riittäviä liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä. Väestön keskittyminen suurimpiin kaupunkeihin ja niiden kehysalueille asettaa haasteita väestön hyvinvoinnille ja yhdyskuntien toimivuudelle. Kaupungistumisen ohella väestön ikääntyminen sekä maahanmuutto ovat ilmiöitä, jotka vaikuttavat myös yhdyskuntarakenteen, maankäytön, asumisen ja liikennepalveluiden kehittämiseen sekä työvoiman saatavuuteen. Väestöään kasvattavilla alueilla kasvun hallinta edellyttää yhdyskuntarakenteen kehittämistä, jossa keskeistä ovat asuntojen riittävä tarjonta, hyvät joukkoliikenneyhteydet sekä elinympäristön viihtyisyys, esteettömyys ja turvallisuus. Vastaavasti väestöltään supistuvilla alueilla on omat erityiskysymyksensä. Elinvoimaiset alueet houkuttelevat ihmisiä tarjoamalla laadukkaita palveluita, työpaikkoja, viihtyisiä elinympäristöjä sekä toimivia yhteyksiä. Hyvä ja turvallinen arkiympäristö, saavutettavat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä kulttuuri-, taide- sekä nuoriso- ja liikuntapalvelut lisäävät ihmisten mahdollisuuksia edistää omaa terveyttään, hyvinvointiaan ja osallisuutta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 § mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Käynnissä oleva elinkeinorakenteen murros muuttaa yrityskenttää Toimialojen ja työelämän muutosten myötä vanhoja yrityksiä, tuotteita ja ammatteja häviää uusien, tuottavampien ja kestävästä kasvua luovien tieltä. Alueiden kehitystä ja kilpailukykyä haastavat ilmastonmuutos ja siirtyminen vihreään talouteen. Perinteistä energiaa ja raaka-aineita kuluttavan teollisuuden tulee uusiutua sopeutuakseen tulevaisuuden vaatimuksiin. Rakennemuutoksen ennakointi ja aktiivinen elinkeinopolitiikka ylläpitävät alueen elinvoimaa ja vähentävät muutoksista aiheutuvia haittoja – mikä edellyttää myös maakuntakaavalta ennakoivaa otetta. Mm. bio- ja kiertotalouteen liittyvät tiiviisti logistiikka- ja liikkumisratkaisut ja toisaalta myös niissä uusien toimintatapojen ja teknologioiden hyödyntäminen. Biotalous perustuu alueen luonnonvaroihin, ja siihen liittyvät myös energianhankinnan erityispiirteet maakunnissa. Tuulivoiman osalta ensimmäinen rakentamista rajoittava tekijä on tuulivoiman potentiaali, joten sen alueellisiin vaihteluihin ja tuotannon vaatimiin sähkönsiirtoyhteyksiin on kiinnitettävä huomiota. Turpeen energiakäytön osalta on maakuntakaavassa keskeistä huomioida maakunta- ja aluetason kysyntä ja kaavoitustarpeet Turvetuotantoon varattavasta alasta vain osa päättyy lopulta tuotantoon. Lisäksi on huomioitava tuotannosta poistuva ala.

Matkailun merkitys alueiden elinvoimalle on monilla alueilla keskeinen, ja tämä on olennaista tunnistaa kaavaprosessissa kiinnittämällä huomiota matkailuun ja sen vaatimaan infrastruktuuriin tasapainoista aluerakennetta vahvistavana tekijänä. Matkailun merkitystä kasvattaa alan paikkasidonaisuus: matkailutoimialojen työpaikkoja ja paikallisesti tehtyä kehittämistyötä ei voida pääosiltaan siirtää muihin maihin eikä muille paikkakunnille. Matkailun merkitys korostuu paikallisesti erityisesti syrjäisillä alueilla sijaitsevien matkailukeskusten yhteydessä. Matkailun avulla voidaan luoda monipuolisempia ja laadukkaimpia palveluita paikallisille asukkaille, mutta myös perusinfrastruktuuria, jonka pohjalta voidaan edelleen kehittää muuta elinkeinotoimintaa.

TEM korostaa huomion kiinnittämistä eri elinkeinojen intressien ja muiden arvojen arviointiin, vertailuun ja yhteensovittamiseen- huomioiden eri elinkeinojen elinkaari. Lisäksi TEM suosittelee matkailun tarkastelemista omana kokonaisuutenaan osana maankäytön suunnittelua esimerkiksi laatimalla matkailun maankäyttöstrategia, joka tarjoaa työkaluja toimialojen tarpeiden yhteensovittamiseen ja matkailun näkökulman esiintuomisen. Maakuntakaavassa on tarpeen huomioida riittävästi mm. alueen luontomatkailun harjoittamisen edellytykset. Maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on edistää muiden tavoitteiden lisäksi myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä. Edellä mainittuun tavoitesäänökseen kirjattu toimivan kilpailun kehittyminen tulisi huomioida maakuntakaavaa laadittaessa, vaikka toimivaa kilpailua ei ole erikseen mainittu maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevassa maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä. Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja toimivan kilpailun huomioimisessa keskeistä on kiinnittää huomiota maakuntakaavan joustavuuteen, jotta se jättää riittävästi vaihtoehtoja toteutukselle. Olennaista on, että yrityksille osoitetaan laadultaan ja määrältään riittävästi sijoittautumispaikkoja. Maakuntakaavan tulisi huomioida maakunnassa jo toimivien yritysten toimintaedellytysten ja laajentumistarpeiden turvaamisen lisäksi myös mahdolliset uudet alalle tulijat. Uusilla alalle tulijoilla tarkoitetaan sekä muualta Suomesta tulevia yrityksiä että ulkomaisia yrityksiä, jotka ovat päättäneet tulla jollekin markkinalle tai jotka harkitsevat markkinalle tuloa. Mahdollisina alalle tulijoina voidaan pitää myös sellaisia maakunnassa jo toimivia yrityksiä, jotka laajentavat tai vaihtavat toimialaansa.

Toimivassa kilpailussa alalla on elinkeinonharjoittamisen vapaus ja useampia keskenään kilpailevia yrityksiä, joilla on tasapuoliset toimintaedellytykset. Alalle tulolle, sieltä poistumiselle tai siellä toimimiselle ei tulisi olla perusteettomia esteitä. Tasapuoliset toimintaedellytykset tarkoittavat myös sitä, että isompia toimijoita ei suosita pienempien kustannuksella.